

ఒక్క సంగీత మేడో పాడునట్లు భా
 పించునష్ట విన్నించు భాష
 విస్పష్టముగ నెల్ల విన్నించునట్లు స్న
 పోవారణంబున నొనరు భాష
 రసభావముల సమర్పణ శక్తియందున
 సమరభాషకు దీట్టిన భాష
 జీవులలో నున్న చేవయింతయు చమ
 త్యైతి పల్చులన్ సమర్పించు భాష
 భాష లోకపది తెలిసిన ప్రభువు చూచి
 భాష యన నిద్ది యని చెప్పబడిన భాష
 తనర ఘండస్సులోని యందమ్ము నడక
 తీర్చి చూపించినట్టిది తెలుగు భాష.
 - విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

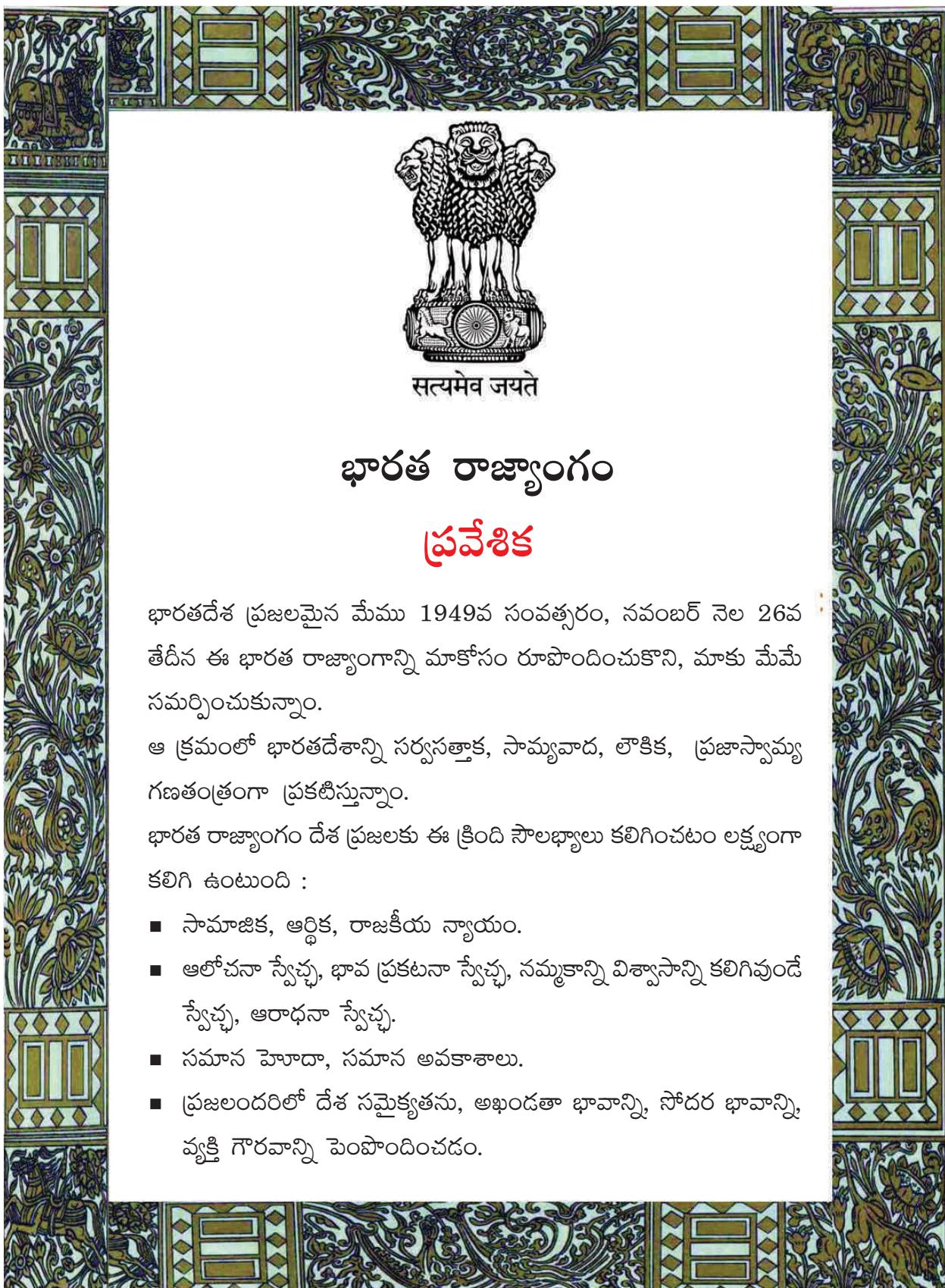

రాష్ట్ర విద్యా పరిశోధన శిక్షణ సంస్థ
 అంధ్రప్రదేశ్

తెలుగుతోలు 5

సమగ్ర శిక్షా, అంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వారిచే ఉచిత పంపిణీ తెలుగు వాచకం

�ಾರತ ರಾಜ್ಯಂಗಂ ಪ್ರವೇಶಿಕ

ಭಾರತದೆಶ ಪ್ರಜಲಮೈನ ಮೇಮು 1949ವ ಸಂವತ್ಸರಂ, ನವಂಬರ್ ನೆಲ 26ವ ತೇದಿನ ಈ ಭಾರತ ರಾಜ್ಯಂಗಾನ್ನಿ ಮಾರ್ಕೋಸಂ ರೂಪಾಂದಿಂಚುಕೊನಿ, ಮಾರು ಮೇಮು ಸಮರ್ಪಿಂಚುಕುನ್ನಾಂ.

ಆ ಕ್ರಮಂಲೋ ಭಾರತದೆಶಾನ್ನಿ ಸರ್ವಸತ್ತಾಕ, ಸಾಮ್ಯವಾದ, ಲೌಕಿಕ, ಪ್ರಜಾಸ್ಥಾಮ್ಯ ಗಣತಂತ್ರಂಗಾ ಪ್ರಕಟಿಸ್ತನ್ನಾಂ.

ಭಾರತ ರಾಜ್ಯಂಗಂ ದೇಶ ಪ್ರಜಲಕು ಈ ಕ್ರಿಂದಿ ಸೊಲಭ್ಯಾಲು ಕಲಿಗಿಂಚಟಂ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಾ ಕಲಿಗಿ ಉಂಟುಂದಿ :

- ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯಂ.
- ಅಲೋಚನಾ ಸ್ವೇಚ್ಛ, ಭಾವ ಪ್ರಕಟನಾ ಸ್ವೇಚ್ಛ, ನಮ್ಮಕಾನ್ನಿ ವಿಶ್ವಾಸಾನ್ನಿ ಕಲಿಗಿವುದೇ ಸ್ವೇಚ್ಛ, ಆರಾಧನಾ ಸ್ವೇಚ್ಛ.
- ಸಮಾನ ಹೆಣಾದಾ, ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಾಲು.
- ಪ್ರಜಲಂದರಿಲೋ ದೇಶ ಸಮೈಕ್ಯತನು, ಅಭಿಂದತಾ ಭಾವಾನ್ನಿ, ಸೋದರ ಭಾವಾನ್ನಿ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಗೌರವಾನ್ನಿ ಪೆಂಪಾಂದಿಂಚಡಂ.

ಭಾರತ ರಾಜ್ಯಂಗಂ ಪ್ರಾಧಿಕ ಬಾಧ್ಯತಲು

ವಿಭಾಗಮು - IV ಎ, ಅಧಿಕರಣ 51 ಎ

ಈ ಕ್ರಿಂದಿನಿ ಭಾರತದೆಶ ಪ್ರಾರುಲ ಬಾಧ್ಯತಲು :

- ಭಾರತ ರಾಜ್ಯಂಗಾನಿಕಿ ಬದ್ದಲೈ ಉಂಡಾಲಿ. ಜಾತೀಯ ಪತಾಕಾನ್ನಿ, ಜಾತೀಯ ಗೀತಾನ್ನಿ, ರಾಜ್ಯಂಗ ಸಂಸ್ಥಳನು ಗೌರವಿಂಚಾಲಿ.
- ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಾನಿಕಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮಹೇಂದ್ರನೃತ ಆಶಯಾಲನು ಅನುಸರಿಂಚಾಲಿ.
- ಭಾರತದೆಶ ಸಾರ್ವಭೌಮಾಧಿಕಾರಾನ್ನಿ, ಸಮೈಕ್ಯತನು ಗೌರವಿಂಚಟಂ, ಸಂರಕ್ಷಿಂಚಟಂ.
- ಭಾರತದೆಶಾನ್ನಿ ಸಂರಕ್ಷಿಂಚುಕೋವಟಂ, ಅವಸರಂ ಏರ್ಪಡಿಸಿಪ್ಪಾಡು (ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಆದೇಶಿಂಚಿನಪ್ಪದು) ಪ್ರಭುತ್ವಾನಿಕಿ ನೇವಲಂದಿಂಚಟಂ.
- ಮತ, ಪ್ರಾಂತೀಯ, ವೇರ್ಪಾಟುವಾದ, ಭಾಷಾಪರಮೈನ ಸಂಕುಚಿತ ಭಾವಾಲಕು ಅಂತಿತಂಗಾ ಸೋದರ ಭಾವಾನ್ನಿ, ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕ ವಾತಾವರಣಾನ್ನಿ ಪೆಂಪಾಂದಿಂಚಟಂ, ಸ್ತ್ರೀ ಗೌರವಾನ್ನಿ ಕಿಂಚರರಿಚೆ ಪದ್ಧತುಲು, ಚರ್ಯಾಲನು ನಿರಸಿಂಚಟಂ.
- ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತುಲ ಸಮೀಕ್ಷಿತಮೈನ ಮನ ಗೊಪ್ಪ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾರಸ್ತಾನ್ನಿ ಸಂರಕ್ಷಿಂಚಟಂ.
- ಅಡವುಲು, ಸರಸ್ವುಲು, ನದುಲು, ವಸ್ಯಮೃಗಾಲತೋ ಸಹ ಮನ ಜಾತೀಯ ಪರ್ಯಾವರಣಾನ್ನಿ ಸಂರಕ್ಷಿಂಚಟಂ, ಸಮಸ್ತ ಜೀವಲ ಪಟ್ಟ ಪ್ರೇಮಾನುರಾಗಾಲನು ಕಲಿಗಿ ಉಂಡಡಂ.
- ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಕ್ಪಥಾನ್ನಿ, ಮಾನವತಾ ವಾದಾನ್ನಿ, ಜಿಜ್ಞಾಸನು, ಸಂಸ್ಕರಣ ವಾದಾನ್ನಿ ಪೆಂಪಾಂದಿಂಚುಕೋವಟಂ.
- ಹಿಂಸಾವಾದಾನ್ನಿ ವ್ಯತಿರೇಕಿಂಚಟಂ, ಪ್ರಭುತ್ವ ಆಸ್ತುಲನು ಸಂರಕ್ಷಿಂಚಟಂ.
- ವ್ಯಕ್ತಿಗತಂಗಾನು, ಸಮಿಷಿ ಕೃಷಿ ದ್ವಾರಾನು ಉನ್ನತ ಶಿಫರಾಲನು ಅಧಿರೋಹಿಂಚಟಂ ದ್ವಾರಾ ದೇಶ ಬೆಂಷ್ಟಾನ್ನಿ ಪೆಂಪಾಂದಿಂಚಟಂ.
- ಅರು ನುಂಡಿ 14 ಸಂವತ್ಸರಾಲ ಲೋಪು ಪಿಲ್ಲಲಕು ವಿದ್ಯಾಪಕಾಶಾಲನು ಕಲ್ಪಿಂಚಟಂ ಆ ಪಿಲ್ಲಲ ತಲ್ಲಿದಂಡ್ರುಲ ಲೇಕ ಸಂರಕ್ಷಕುನಿ ಬಾಧ್ಯತ (86ವ ರಾಜ್ಯಂಗ ಸವರಣ ದ್ವಾರಾ ಈ ಕ್ಳಾಜು ಚೆರಿಂದಿ.)

తెలుగు తోట - 5

అయిదవ తరగతి

పార్శ్వపుస్తక అభివృద్ధి, ప్రచురణ సమితి

శ్రీ ఎస్. సురేష్ కుమార్ ఐ.ఎ.ఎస్

కమీషనర్, పారశాల విద్య & స్టేట్ ప్రాజెక్ట్ డైరెక్టర్, సమగ్ర శిక్ష
ఆంధ్రప్రదేశ్

కె. వెట్రీసెల్వీ ఐ.ఎ.ఎస్

ప్రత్యేక అధికారిణి, పారశాల విద్య,
ఆంధ్రప్రదేశ్

డా. బి. ప్రతాపరెడ్డి

సంచాలకులు, రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధనా శిక్షణ సంస్థ
ఆంధ్రప్రదేశ్

కె. రవీంద్రనాథరెడ్డి

సంచాలకులు, ప్రభుత్వ పార్శ్వ పుస్తక ముద్రణాలయం
ఆంధ్రప్రదేశ్

సంపాదక వర్గం

డా. డి. చంద్రశేఖరరెడ్డి

విక్రాంత ప్రధానాచార్యులు, ఆంధ్ర సారస్వత పరిపత్తు ప్రాచ్యక్షాశాల, హైదరాబాద్.

డా. రాచవాళేం చంద్రశేఖరరెడ్డి

విక్రాంత ఆచార్యులు, శ్రీ కృష్ణదేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం, అనంతపురం,

డా. పరిమి రామనరసింహం

విక్రాంత తెలుగు ఆచార్యులు, కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

డా. కడిమెళ్ళ వరప్రసాద్

విక్రాంత తెలుగు పండితులు, నర్సాపురం, పశ్చిమగోదావరి.

శ్రీ ఆలూరు శిరోమణిశర్మ

విక్రాంత తెలుగు పండితులు, నెల్లూరు

గౌరవ సలహాదారులు

డా॥ డి. మస్తానమ్మ MA., M.Phil., Ph.D.,

ప్రధానాచార్యులు, ఎ. పి. జె. అబ్బల్ కలాం, ఐ. ఐ. ఐ. టి., ఒంగోలు, ప్రకాశం జిల్లా.

డా॥ పి. విజయనిర్మల M.Sc., M.Phil., Ph.D.,

అసోసియేట్ ప్రాఫెనర్, ఆదికవి నన్నయ విశ్వవిద్యాలయం, రాజమహేంద్రవరం.

డా॥ కె. పాండురంగ స్వామి MA., M.Phil., Ph.D.,

విక్రాంత జిల్లా విద్య శిక్షణాధికారి, విత్తురు జిల్లా.

సమగ్ర శిక్షా, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వారిచే ఉచిత పంపిణీ

© Government of Andhra Pradesh, Amaravati

*First Published 2020
New Impression - 2021, 2022, 2023*

All rights reserved

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

The copy right holder of this book is the Commissioner of School Education, Amaravati, Andhra Pradesh.

This book has been printed on 70 G.S.M. SS Maplitho

Title Page 200 G.S.M. White Art Card

సమగ్ర శిక్షా, పారశాల విద్యారాభ,
ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వారచే ఉచిత పంపిణీ

Printed in India
at the A.P. Govt. Text Book Press
Amaravati
Andhra Pradesh

ముందుమాట

భాష అంటే భావాత్మకమైనది, సృజనాత్మకమైనది, ఆలోచనాత్మకమైనది. నిర్వంధ ఉచిత విద్యాహక్కు చట్టం 2009 పిల్లలందరూ నాణ్యమైన విద్యను పొందే హక్కును కలిగి ఉన్నారని, వారి సర్వతోమఖాభివృద్ధికి పార్శ్వప్రణాళిక తోడ్పుడాలని చెప్పింది. అలాగే జాతీయ నూతన విద్యావిధానం ఎన్బిపి-2020 బాలలందరికి అత్యన్నత ప్రమాణాలతో కూడిన విద్యను అందించాలని, సమాన విద్యా అవకాశాలు కల్పించడం ద్వారా సుఫీరాభివృద్ధిని సాధించాలని, భారతసమాజాన్ని అద్భుతమైన జ్ఞాన సమాజంగా తీర్చి దిద్దాలని ఆకాంక్షిస్తున్నది. వీటిని దృష్టిలో ఉంచుకుని నూతన పార్శ్వపుస్తక భాషా బోధనా లక్ష్మీలను నీర్దేశించుకోవడం జరిగింది.

నూతన పార్శ్వపుస్తకాలు పిల్లల జ్ఞానాత్మక, సామాజిక, సాంస్కృతిక నేపథ్యాలకనుగుణంగా ఉండాలని దేశభక్తి, పిల్లల సామర్థ్యాలు, పర్యావరణ స్పృహ, సంస్కృతి సంప్రదాయాలు, జానపదకళలు, స్త్రీ శక్తి, నైతిక విలువలు, పరామాఖాయి, మహానీయుల స్వార్థి వంటి ఇతివృత్తాలతో పార్శ్వపుస్తకం తయారు చేయడం జరిగింది. ఈ ఇతివృత్తాల ద్వారా భాషపై మమకారాన్ని పెంచడానికి, భాషను సమర్థంగా వినియోగించడానికి వీలవుతుంది. ఇందుకోసం పారాయాగా ప్రాచీన, ఆధునిక రచయితల రచనలను ఎంపిక చేయడం విశేషం. ప్రతి పారం ప్రారంభంలోనే కవి పరిచయం ఇవ్వడం ఈ పార్శ్వపుస్తకం ప్రత్యేకత.

ఇతివృత్తాలను పరిచయం చేయడానికి గేయం, కథ, సంభాషణ, వ్యాసం, పద్యం, లేఖ వంటి ప్రక్రియలను ఎంపిక చేసుకోవడం జరిగింది. ఇవి పిల్లల్లో భావపట్ల అస్తిత్వి, ఉత్సవతను, ఆలోచనలను పెంపాందించి భాషాభివృద్ధికి తోడ్పుడతాయి. ప్రతి పారం పిల్లల్లో అస్తిత్వి రేకెట్రించేలా సన్నిహిత చిత్రంతో ప్రారంభం అవుతుంది. పారం చదవగానే అర్థాలు పిల్లలే స్వయంగా గ్రహించేలా పదాలు-అర్థాల పట్టిక ఇవ్వడం జరిగింది. భాషాభ్యాసం ప్రధానంగా అవగాహనతో కూడినదిగా ఉండాలి. ఇందుకోసం ఇవి చేయండి శీర్షికతో అభ్యాసాలను పొందుపరిచాం. ఇవి 1. వినడం ఆలోచించి మాట్లాడడం 2. చదవడం, వ్యక్తపరచడం 3. పదజాలం 4. స్పీయరచన 5. సృజనాత్మకత 6. ప్రశంస 7. భాషాంశాలు 8. ధారణచేధాం (పద్యాలు) 9. చదువుదాం (కథలు / వ్యాసాలు) శీర్షికలతో ఉన్నాయి. చదవడం, రాయడం నేర్చుకున్న పిల్లలు మరింత మెరుగ్గా క్రమవధ్యతిలో భావవృత్తీకరణ చేయడానికి వీలుగా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. భాష ఆలోచనలు రేకెట్రిస్తుంది. ఆలోచనలు సృజనాత్మకతకు దారి తీస్తాయి. పిల్లల ధారణాశక్తిని పెంపాందించడానికి ప్రతి పారం వెనుక ఒక పద్యాన్ని చేర్చాం. పరామాఖాయి, భాష ప్రసార నైపుణ్యాలను, భాషాభిమానాన్ని పెంపాందించడానికి ప్రాజెక్టు పనులు పొందువరచాం.

భాషను సమర్థంగా నేర్చుకోవడానికి, భాషా సామర్థ్యాలను సాధించడానికి పార్శ్వపుస్తకం దోహదపడితే, నేర్చుకున్న అంశాలను పరిపుస్తం చేయడానికి ప్రప్రథమంగా సాధన పేరుతో అభ్యాసికలను రూపొందించి ఇవ్వడం జరిగింది. పిల్లలు తరగతి కృత్యాలు ఉపాధ్యాయుని సహాయంతో చేస్తే సాధనలోని కృత్యాలను జట్టుగాను, వ్యక్తిగతంగాను చేయగలుగుతారు. పారశాల పనిగంటలు దృష్టిలో ఉంచుకుని పార్శ్వపుస్తకాలను, సాధనను అందిస్తున్నాం. పార్శ్వపుస్తక తాత్త్వికతను అర్థం చేసుకుని అర్థవంతమైన బోధనకు సహకరించేలా ఉపాధ్యాయులకు కరదీపికను అందిస్తున్నాం.

పార్శ్వపుస్తకాన్ని సమర్థంగా ఉపయోగించడంలో ఉపాధ్యాయుడి పాత్ర కీలకమైనది. భాషాసామర్థ్యాల సాధనకు కేవలం పార్శ్వపుస్తకానికి పరిమితం కాకుండా, ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని, భాషా వసరులను, పరశన సామాగ్రిని వినియోగించుకుని బోధనాభ్యాసం ప్రక్రియలను చేపట్టాలని ఉపాధ్యాయులందరినీ కోరుతున్నాం.

మునుపెన్నదు లేని విధంగా విద్యలో వినుత్త మార్పులు తీసుకురావడానికి, నూతన పార్శ్వపుస్తకాలను ప్రతిప్రాత్మకంగా రూపొందించేందుకు స్వయంగా పూనుకుని మార్పరద్దన చేసిన గౌరవాన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ వై.ఎస్. జగన్మహాపాన్ రెడ్డి గారికి ధన్యవాదాలు. కనీసినీ ఎరుగని రీతిలో పార్శ్వపుస్తక రూపకల్పనలో ప్రత్యక్షంగా సూచనలు చేసి, సమీక్షలు నిర్వహించి, అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో నాణ్యత గల పార్శ్వపుస్తకాల తయారీకి దిశానిర్దేశం చేసిన పారశాల విద్యాశాఖామత్యలు గౌరవాన్నియులైన శ్రీ బొత్తు సత్యనారాయణ గారికి ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు.

ఈ పార్శ్వపుస్తక రూపకల్పనలో దిశానిర్దేశం చేసిన పారశాల విద్య ప్రత్యేక ప్రధాన కార్యదర్శి శ్రీ బుదితి రాజశేఖర్, ఐ.ఎ.ఎస్ గారికి, సలహోలు, సూచనలు ఇచ్చిన పారశాల విద్య కమీషనర్ & స్టేట్ ప్రాజెక్ట్ డైరెక్టర్ సమగ్ర శిక్ష, శ్రీ ఎస్. సురేష్కుమార్, ఐ.ఎ.ఎస్.గారికి, ఆంధ్ర మాధ్యమ ప్రత్యేక అధికారిణి, పారశాల విద్య కె. వెట్రీసెల్వి, ఐ.ఎ.ఎస్.గారికి, అకడమిక్ అడ్యోజరీ బోర్డు సభ్యులకు, సంపాదక బృందానికి, సలహోదారులకు, విషయనిపుణులకు, పార్శ్వపుస్తక రూపకల్పనలో పాల్గొన్న ఉపాధ్యాయులకు, లే అవుల డిజైనింగ్ చేసినవారికి, చిత్రకారులకు ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు.

ఈ పార్శ్వపుస్తకం పిల్లల భవిష్యత్తుకు అవసరమైన భాషా పాటవాన్ని, సామర్థ్యాన్ని పెంపాందించడానికి తోడ్పుడుతుందని ఆశిస్తున్నాం. ఈ పార్శ్వపుస్తకంపై సూచనలను, సలహోలను ఆహ్వానిస్తున్నాం.

డా. బి. ప్రతాప్ రెడ్డి

సంచాలకులు

రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణ సంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్

వందే మాతరం

- బంకించండ్ర భట్టీ

వందే మాతరం వందే మాతరం
సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం
సస్యశ్యామలాం మాతరం వందే మాతరం
పుట్టుజ్యోత్స్నాపులకిత యామినీం
పుల్లకుసుమిత ద్రుమదళ శోభినీం
సుహసినీం సుమధుర భాషిణీం
సుఖదాం వరదాం మాతరం వందే మాతరం.

మా తెలుగు తల్లి

- శంకరంబాడి సుందరాచారి

మా తెలుగు తల్లికి మల్లైపూడండ
మా కన్నతల్లికి మంగళారతులు
కడుపులో బంగారు కనుచూపులో కరుణ
చిరునవ్వులో సిరులు దొరలించు మా తల్లి
గలగలా గోదారి కదలిపోతుంటేను
బిరబిరా కృష్ణమ్మ పరుగులిడుతుంటేను
బంగారు పంటలే పండుతాయి
మురిపాల ముత్యాలు దొరలుతాయి
అమరావతీ నగర అపురూప శిల్పాలు
త్యాగయ్య గొంతులో తారాదు నాదాలు
తిక్కయ్య కలములో తియ్యందనాలు
నిత్యమై, నిఖిలమై నిలిచియుండేదాక
రుద్రమ్మ భుజత్కు, మల్లమ్మ పతిభ్కు
తిమ్మరుసు ధీయక్కి, కృష్ణరాయల కీర్తి
మా చెవుల రింగుమని మారుప్రోగేదాక
నీ ఆటలే ఆడుతాం - నీ పాటలే పాడుతాం
జై తెలుగు తల్లి ! జై తెలుగు తల్లి! జై తెలుగు తల్లి!

జాతీయ గీతం

- రవీంద్రనాథ్ తాగూర్

జనగణమన అధినాయక జయహే!
భారత భాగ్యవిధాతా!
పంజాబ, సింధు, గుజరాత, మరాతా,
ద్రావిడ, ఉత్కృష్ట, వంగా!
వింధ్య, హిమాచల, యమునా, గంగా!
ఉచ్చల జలధి తరంగా!
తవ శుభనామే జాగే!
తవ శుభ ఆశిష మాంగే
గాహే తవ జయగాధా!
జనగణ మంగళదాయక జయహే!
భారత భాగ్య విధాతా!
జయహే! జయహే! జయహే!
జయ జయ జయ జయహే!!

ప్రతిజ్ఞ

- పైడిమురి వెంకటసుబ్బారావు

భారతదేశం నా మాతృభూమి. భారతీయులందరూ నా సహోదరులు.
నేను నా దేశాన్ని ప్రేమిస్తున్నాను. సుసంపన్చమైన, బహువిధమైన నా దేశ వారసత్వ
సంపద నాకు గర్వకారణం. దీనికి అర్థత పొందడానికి సర్వదా నేను కృషి చేస్తాను.
నా తల్లిదండ్రుల్ని, ఉపాధ్యాయుల్ని, పెద్దలందర్ని గౌరవిస్తాను. ప్రతివారితోను
మర్యాదగా నడుచుకొంటాను. జంతువులపట్ల దయతో ఉంటాను.
నా దేశంపట్ల, నా ప్రజలపట్ల సేవానిరతితో ఉంటానని ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
వారి శ్రేయోభిష్టుర్ధలే నా ఆనందానికి మూలం.

పార్యపుస్తక రూపకల్పనలో పాల్గొనువారు

నక్క డేవిడ్ రాజు

ఉపాధ్యాయుడు

మం.ప.ప్రా. పారశాల నె.1, గోపాలపురం,
రావులపొలెం మండలం, తూర్పు గోదావరి

మూల తాతయ్య

ఉపాధ్యాయుడు

ప్రభుత్వ గిరిజన సంక్షేమ ఉన్నత పారశాల,
కిల్లోయి కాలనీ, మందస మం.,
ల్రీకాకుళం

డా. వంకాయలపాటి రామకృష్ణ

ఉపాధ్యాయుడు

కె.వి.వి.ఆర్. జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పారశాల,
అనంతవరం, యద్దనపూడి మం. ప్రకాశం

గజ్జెల దుర్గారావు

ఉపాధ్యాయుడు

మం.ప. ప్రాథమికోన్నత పారశాల,
చెరువు మాధవరం, జి.కొండూరు మండలం, కృష్ణ

వంగీపురం స్వర్ణలత

ఉపాధ్యాయుడిని

ఎన్.పి.పి.ఆర్.ఆర్. జిల్లా పరిషత్
ఉన్నత పారశాల, తాళ్ళుపూడి,
వశ్మిమగోదావరి

బోక్క వెంకట సూర్య సుబ్రహ్మణ్యం

ఉపాధ్యాయుడు

మం.ప.ప్రా. పారశాల (మెయిన్), మెర్లపొలెం,
ఆత్రేయపురం మండలం, తూర్పుగోదావరి

ఆళ్ళ వరహ గణేశ్

ఉపాధ్యాయుడు

మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పారశాల,
కొండకొప్పుక, అనకాపల్లి మండలం,
విశాఖపట్నం

సలవాది చెంగయ్య

ఉపాధ్యాయుడు

జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పారశాల, తడ,
నెల్లూరు

డా. కొమాండూరి కృష్ణ

ఉపాధ్యాయుడిని

ఎన్.కె.పి.వి.వి. హిందూ హైస్కూల్,
కొత్తపేట, విజయవాడ, కృష్ణ

సయ్యద్ భాసీం

ఉపాధ్యాయుడు

మం. ప. ప్రాథమికోన్నత పారశాల,
కొట్టికలపూడి, ఇబ్రహీంపట్టం, కృష్ణ

అగుండూరి సరళమ్మ

ఉపాధ్యాయుడిని

పి.జె.ఆర్. మండల పరిషత్ ప్రాథమికోన్నత పారశాల,
సి.కె.పల్లి, చిత్తూరు

విషయానుపాతులు, సమన్వయకర్తలు

డా. టి.వి.ఎన్. రమేష్

పార్యపుస్తకాల సమన్వయకర్త

విద్యాప్రణాళిక పార్యపుస్తక విభాగము,

రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధనా శిక్షణ సంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్

లీనివాసుల రఘురామ్

తెలుగు పార్యపుస్తక సమన్వయకర్త

మం.ప. ఆ. ప్రా. పారశాల, పేరేచెర్ల,

మేడికొండూరు, గుంటూరు

సాంకేతిక సహాయకులు, విషయ నిపుటులు

డా. వేంపల్లి గంగాధర్

జిల్లా పరిషత్ బాలుర పారశాల, ముద్దనూరు,
వై.ఎన్.ఆర్. కడప

వంగీపురం స్వర్ణలత

ఎన్.పి.పి.ఆర్.ఆర్. జిల్లా పరిషత్
ఉన్నత పారశాల, తాళ్ళుపూడి,
వశ్మిమగోదావరి

మూల తాతయ్య

ఉపాధ్యాయుడు

ప్రభుత్వ గిరిజన సంక్షేమ ఉన్నత పారశాల,
కిల్లోయి కాలనీ, మందస మం.,
ల్రీకాకుళం

చిత్రకారులు

ఉత్తమ్

లే అవుట్ డిజెనింగ్

స్టార్ మీడియా సర్వీసెస్, హైదరాబాద్

ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు

5వ తరగతి నూతన తెలుగు పార్యపుస్తకం భాషను అత్యంత సమర్థంగా నేర్చడానికి ఉపకరించేలా రూపొందించడం జరిగింది. ప్రాథమిక స్థాయిలో చివరి తరగతి, ఉన్నత స్థాయికి తొలిమెట్టుగా ఉండే 5వ తరగతి పార్యపుస్తకం అన్ని ప్రాంతాల కవుల రచనలతో అలరిస్తుంది.

పార్శ్వపుస్తకంలో మాతృభాషపై మక్కల పెంచేలా పాతాలు, అభ్యాసాలు పొందుపరిచాం. పార్శ్వపుస్తకంతో బాటు పిల్లలకు భాషా సామర్థ్యాల సాధనకై సాధనలను కూడా ఇస్తున్నాం. మొదటి రెండు పాతాలతోనీ గేయం, కథ జూన్, జులై నెలల్లో సంసిద్ధతా పాతాలుగా నిర్వహించాలి. అగష్టు నెల నుండి పాతాలు పూర్తి స్థాయిలో బోధించాలి.

మాతృభాష బోధనకు ప్రతిరోజు 90 నిమిషాల సమయం ఉంటుంది. ఇందులో మొదటి 45 నిమిషాలు ఉపాధ్యాయుడు బోధనాభ్యాసం ప్రక్రియలు నిర్వహించాలి. రెండవ 45 నిమిషాలు ఆ రోజు బోధించిన అంశం ఆధారంగా ‘సాధన’లోని అంశాలను పిల్లలతో జట్టుగాను వ్యక్తిగతంగానూ చేయించాలి.

వీరి కోసం పూర్తితగుతి కృత్యునంద్యారా గానీ, జట్టువని ద్వారా గానీ బోధనాభ్యాసం ప్రక్రియలు నిర్వహించాలి. అభ్యాసికల్లో వ్యక్తిగతంగా చేసే కృత్యాలను పర్యవేక్షించాలి.

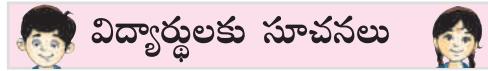
బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల నిర్వహణ

మొదటి 45 నిమిషాలు కింది సోపానాలు పాటించాలి.

- ఉప్పోదాత్తం : పలకరింపు, ఉన్నతీకరణ, నేపథ్యం.
  - పాత్యంశ బోధన / సామర్థ్యాల అవగాహన : చిత్రాలను గురించి మాటల్లడించటం, పిల్లలతో బాహ్యపరిశోధన, ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శ పరిశోధన, పిల్లలతో అర్థసంగ్రహం, పాత్యంశ విషయంపై చర్చ, అవగాహన.
  - అవగాహన పరిశీలన : ఆ రోజు బోధించిన అంశాలపై పిల్లల అవగాహనను పరిశీలించటం.

రెండవ 45 నిమిషాలు పాటించవలసిన సోపానాలు

- ◆ 1. అభ్యాస వివరణ, జట్టు కృత్యాల నిర్వహణ
  - ◆ 2. వ్యక్తిగత కృత్యాలు చేయించడం, పర్యవేక్షించడం
  - ◆ పారం చివర ఉన్న ‘ధారణ చేద్దాం’ పద్యం పిల్లలందరికి కంఠస్థం కావాలి. ‘చదువుదాం’ శీర్షికతో ఉన్న కథ / వ్యాసం పిల్లలు సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. వాళ్ళని స్వతంత్ర పారకులుగా ఎదగనివ్వాలి.
  - ◆ సాధనలోని కృత్యాలను పిల్లలు వారంతటవారు సొంతంగా చేసేలా చూడాలి.
  - ◆ సాధనలో ఒక పారానికి సంబంధించిన అభ్యాసాలు పూర్తి చేసాక, ‘నేను నేర్చుకున్నవి’ శీర్షికతో ఉన్న స్వీయమూల్యాంకనాన్ని పిల్లలతో పూర్తి చేయించాలి.
  - ◆ పిల్లల అభ్యసనంలో పార్శ్వపుస్తకం, సాధన రెండూ సమాన ప్రాధాన్యత కలిగిన సాధనాలుగా భావించాలి.
  - ◆ ప్రతీ పారాన్ని ఆ పారం ద్వారా సాధించాలిన సామర్థ్యాల సాధనకు ప్రణాళికను రూపొందించుకుని అమలు చేయాలి. భాష నేర్చుకోవడం, బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలలో పిల్లల భాగస్వీమ్యంతోనే సాధ్యమవుతుంది. పిల్లల అర్థవంతమైన అభ్యసనానికి, తరగతి గదిలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల నిర్వహణకు, ప్రణాళికలు రూపొందించుకోవటానికి, అమలు చేయటానికి ఉపాధ్యాయుల నిర్ణయమే అంతిమం.

విద్యార్థులకు సూచనలు

పిల్లలూ!

తెలుగు పార్యపుస్తకం మీకోసం అందమైన చిత్రాలతో రంగు రంగులతో అందిస్తున్నాం. తెలుగు భాష బాగా నేర్చుకోవడానికి, సమర్థంగా ఉపయోగించడానికి ఈ పార్యపుస్తకం మీకు దోహదపడుతుంది. అందుకు మీరు చేయవలసింది పార్య పుస్తకాన్ని బాగా ఉపయోగించుకోవడమే. అదెలాగో చూద్దాం...

- ★ ప్రతి పారం ఒక సన్నిహిత చిత్రంతో ప్రారంభమవుతుంది. అది పారం వైపు మిమ్మల్ని తీసుకెళుతుంది. ఆ చిత్రం గురించి స్వేచ్ఛగా మాట్లాడండి.
- ★ కవి పరిచయం గురించి మీ ఉపాధ్యాయులు చెబుతారు. ఆ కవి గురించి మరిన్ని విషయాలు తెలుసుకోండి.
- ★ పారం చిత్రాల గురించి మాట్లాడండి. మీ అనుభవాలను జోడించి చెప్పండి. పారం సొంత మాటల్లో చెప్పండి.
- ★ పాతాన్ని బాగా చదవండి. అర్థం కాని పదాల కింద గీత గీసి నిఘంటువును పరిశీలించి అర్థాలు తెలుసుకోండి.
- ★ మీ ఉపాధ్యాయులు పారం బోధించేటప్పుడు శ్రద్ధగా వినండి. సందేహాలను నివృత్తి చేసుకోండి. అర్థం కానివి అడిగి తెలుసుకోండి.
- ★ పారం చివర ‘ఇవి చేయండి’ శీర్షికన అభ్యాసాలు ఉంటాయి. అవి మీ భాషా సామర్థ్యాలను పెంచుతాయి.
- ★ అభ్యాసాలు ఉపాధ్యాయుని సహాయంతో చేసేవి కొన్ని, మీ మిత్రులతో కలిసి జట్టుగా చేసేవి కొన్ని, మీరు వ్యక్తిగతంగా చేసేవి కొన్ని ఉంటాయి.
- ★ ప్రతి అభ్యాసం చేసేటప్పుడు మీరు ఉత్సాహంగా పాల్గొనాలి. ఈ అభ్యాసాల సాధన వల్లనే మీ భాషా పరిజ్ఞానం పెరుగుతుంది. ఇవి అర్థం చేసుకుని సొంతంగా చేయండి.
- ★ వినడం - అలోచించి మాట్లాడడంలోని ప్రశ్నలకు స్వేచ్ఛగా సమాధానాలు చర్చించండి.
- ★ చదవడం - వ్యక్తపరచడంలో ఇచ్చిన పేరాలను బాగా చదవండి. జట్లలో చర్చించండి. సమాధానాలను సొంతంగా రాయండి.
- ★ పదజాలం కృత్యంలో మీరు సూతన పదజాలాన్ని నేర్చుకుంటారు. వాటిని మీరు జట్లలో చర్చించండి. మీ సొంతంగా సూతన పదజాలాన్ని తయారు చేయండి.
- ★ స్వీయ రచనలోని ప్రత్యులు పారానికి సంబంధించినవే. అవి మీరు సొంత మాటల్లో రాయాలి.
- ★ సృజనాత్మకత కృత్యంలో మీకు భాషపై పట్టు రావడానికి వివిధ ప్రక్రియలను పరిచయం చేసాం. పాటను పొడిగించి రాయడం, సంభాషణలు రాయడం, లేఖ రాయడం, దినచర్య రాయడం వంటి ప్రక్రియలను నేర్చుకుంటారు. వీటిని ఉపాధ్యాయులతో, జట్లలో చర్చించిన తరువాత ఎవరికి వారు సొంతంగా రాయండి.
- ★ ప్రశంస కృత్యం మీ మిత్రులను ఎలా అభినందించాలో నేర్చుతుంది. మిత్రులను అభినందించండి. అది వారికి ఎంతో ప్రోత్సాహని ఇస్తుంది.
- ★ ప్రాజెక్టు పనులు మీ భాషాభిమానాన్ని పెంచుతుంది. కథలను సేకరించడం తరగతి గదిలో చర్చించడం ద్వారా భాషపై మక్కువ పెరుగుతుంది. మీ విస్తార పరిశాసానికి అది ఉపయోగపడుతుంది.
- ★ భాషాంశాలు తెలుగు భాషా నియమాలను తెలుపుతుంది. వాటిని మీ ఉపాధ్యాయుల సహాయంతో అర్థం చేసుకోండి. మన భాష నిర్మాణంలోని సూత్రాలను తెలుసుకున్నప్పుడే భాషను బాగా వినియోగించగలుగుతారు.
- ★ ధారణ కోసం ఇచ్చిన పద్యాలను కంఠస్థం చేయండి. అవి జ్ఞాపకశక్తిని పెంచడంతో బాటు మీ ఉచ్చారణ స్ఫ్ప్రెషను పెంచుతుంది.
- ★ పార్య పుస్తకంలోని పాటలన్నీ సాధన చేయండి. మీ పారశాలలో ప్రదర్శించండి.
- ★ కథలను చదవండి. మీకు అర్థమైన విధంగా సొంత మాటల్లో చెప్పండి.
- ★ కథలను చదవడం ఒక అలవాటుగా మార్చుకోండి. అందుకోసం మీ పారశాల గ్రంథాలయంలోని పుస్తకాలను బాగా చదవండి.
- ★ పార్య పుస్తకంతో బాటు మీకు భాషా సామర్థ్యాలను పెంచడానికి ‘సాధన’ పేరుతో అభ్యాసాలను ఇస్తున్నాం.
- ★ ‘సాధన’ లోని కృత్యాలు మీరు సొంతంగా చేయగలిగినవి, జట్లలో చర్చించి చేసేవిగా ఉంటాయి.
- ★ తెలుగు భాష బాగా నేర్చుకోవడం అంటే భాషను సమర్థంగా వినియోగించడమే. అందుకు పాతాన్ని బాగా అర్థం చేసుకోండి. మీ ఉపాధ్యాయులతో చర్చించండి. సాధన చేయండి.

విషయసూచిక

క్ర.సం.	పాఠం	ఇతిపుత్రం	ప్రక్రియ	మాసం	పట
1.	ఏ దేశమేగినా (సంసీద్ధతా పాఠం)	దేశభక్తి	గేయం	జూన్	1 - 6
2.	సాయం (సంసీద్ధతా పాఠం)	పరోపకారం (భూతదయ)	కథనం	జూలై	7 - 12
3.	కొండవాగు	ప్రకృతి వర్ణన	లేఖ	ఆగష్టు	13 - 22
4.	జయగీతం	మహానీయుల చరిత్ర	పాట	సెప్టెంబరు	23 - 32
5.	తోలుబోమ్మలాటు - ఒక జూనపదకళ	కళలు	వ్యాసం	అక్టోబరు	33 - 42
6.	పెన్నేటి పాట	పర్యావరణం	పాట	నవంబర్	43 - 50
7.	పద్యరత్నాలు	నైతిక విలువలు	పద్యాలు	డిసెంబర్	51 - 58
8.	ఇటీజ్ పండుగ	సంస్కృతీ సంప్రదాయాలు	సంభాషణ	జనవరి	59 - 68
9.	తరిగొండ వేంగమాంబ	స్త్రీ శక్తి	వ్యాసం	ఫిబ్రవరి	69 - 76
10	మంచి బహుమతి	పరనాభిలాష	సంభాషణ	మార్చి	77 - 86
	పునశ్చరణ			ఎప్రిల్	

ఆశించిన అభ్యసన ఫలితాలు

1. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

◆ విన్న, చూసిన, చదివిన అంశాలను క్రమ పద్ధతిలో సొంతమాటల్లో చెప్పాలి. ◆ చర్చల్లో స్వేచ్ఛగా పాల్గొని తమ అభిప్రాయాలు చెప్పాలి. ◆ గేయాలు, పాటలు, కథలు, సంభాషణలు, చిత్రాలు, పాత్రలు మొదలైన వాటి గురించి స్వేచ్ఛగా మాట్లాడాలి, ప్రశ్నించాలి, చర్చించాలి. ◆ తమ పరిసరాలలో జరిగిన సంఘటనలను, సూక్ష్మంగా పరిశీలించిన అంశాలను మౌఖికంగా వ్యక్తికరించాలి.

2. చదవడం, వ్యక్తపరచడం

◆ గేయం, కథ, సంభాషణ, కథనం, దరఖాస్తు, ఆత్మకథ, వ్యాసం, పద్యం వంటి ప్రక్రియా రూపాలు ధారాళంగా చదవాలి. వాటి గురించి సంభాషించాలి, రాయాలి. ◆ చదివిన అంశాల గురించి తమ అభిప్రాయాలను సొంత మాటల్లో రాయాలి. ◆ పార్య పుస్తకాలతో ఇతర రచనా సామగ్రి (వార్తా పత్రికలు, సమాచార పట్టికలు కార్యక్రమ నివేదికలు, బాలసాహిత్యం, ప్రకటనలు) వంటివి చదవాలి. వాటి గురించి మాట్లాడాలి. ◆ తమ పరిసరాలలో జరిగిన సంఘటనలను, సూక్ష్మ పరిశీలన చేసిన అంశాలపై ప్రతిస్పందనలను రాతపూర్వకంగా వ్యక్తికరించాలి.

3. పదజాలం

◆ నూతన పదాలను సందర్భానుష్ఠానికి తిఱంగా సొంత వాక్యాలలో ఉపయోగించాలి. ◆ సందర్భాన్ని బట్టి అర్థాలను, నిఘంటువు ద్వారా తెలుసుకొని అర్థవంతంగా పదాలను వాక్యాలలో ఉపయోగించాలి. ◆ భాషా క్రీడల ద్వారా సందర్భానుష్ఠానికి పదాలను రాయాలి.

4. స్వీయరచన

◆ విన్న, చదివిన, తెలిసిన అంశాల గురించి సొంతంగా రాయాలి. ◆ పాశ్చాంశాల్లో పాత్రల గురించి, స్థలాల గురించి సంఘటనల గురించి సారాంశాలు మొదలైన వాటిని సొంత మాటల్లో రాయాలి. ◆ స్థాయికి తగ్గ విషయాలు, వ్యత్సులు, కథలకు సంబంధించిన పదాలను తెలుసుకొని సందర్భానుష్ఠానికి తిఱంగా రచనల్లో ఉపయోగించాలి. ◆ ఊహించి రాయడం, సందర్భాన్ని తగినట్లుగా తమ అనుభవాలను రాయడం, చూసిన సంఘటనలను, పండుగలను గురించి సొంత మాటల్లో రాయాలి.

5. సృజనాత్మకత

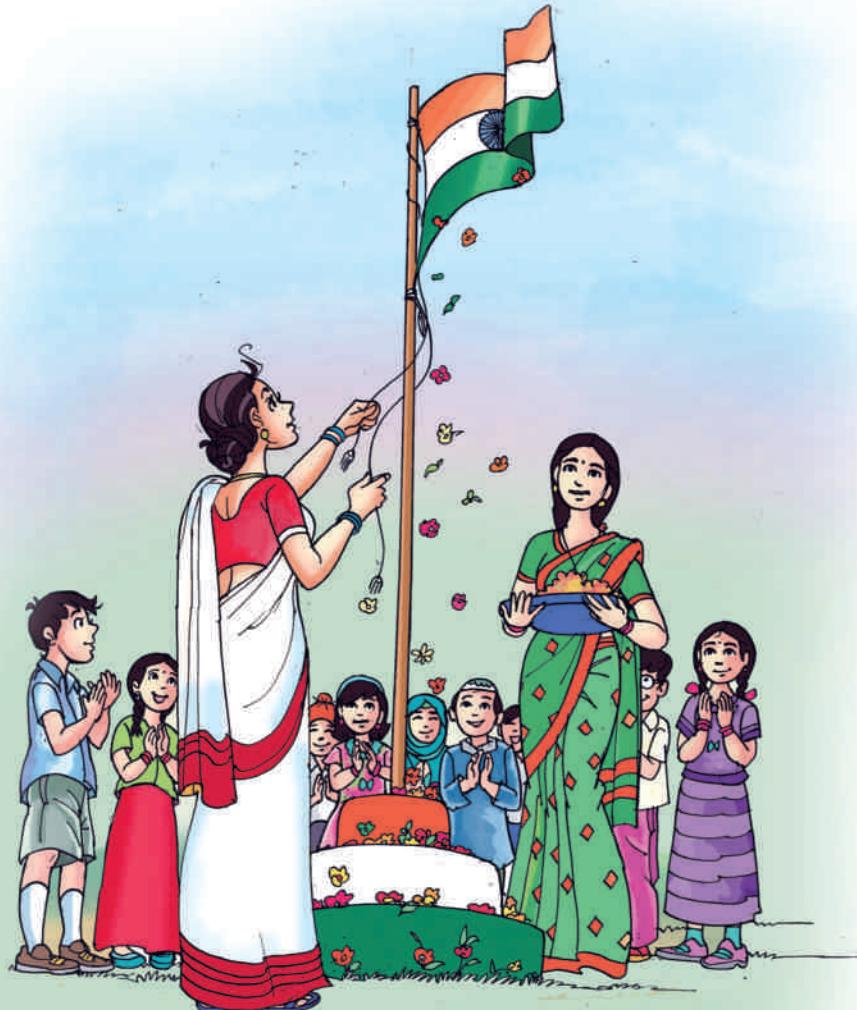
◆ గేయాలను, కథలను పొడిగించాలి. కథను ఊహించి రాయడం, లేఖ, సంభాషణ మొదలైన వాటిని రాయాలి. ◆ గేయాలను రాగయుక్తంగా పాడాలి. కథలోని పాత్రలను అభినయం చేయాలి. ◆ ఆహార పత్రాలు, ప్రకటన బోర్డులు, అభినందన పత్రాలు తయారు చేయాలి. మాస్కులు తయారు చేసుకుని కథలను చెప్పాలి.

6. ప్రశంస

◆ ఇతర రచనలలోని భాషణు, ఇతరుల ఆలోచనలను, భావోద్యోగాలను, సంస్కృతీ సంప్రదాయాలను, భాషాశైలిని గౌరవించగలగాలి. ఇతరులు చేసిన మంచి పనులను, వారి విజయాలను అభినందించాలి.

7. భాషాంశాల

◆ భాషా వ్యాకరణాంశాలు (నామవాచకాలు, సర్వ్యవామాలు, విశేషణాలు, క్రియ, కాలం, విభక్తి, అవ్యయం మొదలైనవి) గుర్తించాలి. వాక్య నిర్మాణం చేయాలి. ◆ తమ రచనలో విరామ చివర్లను ఉపయోగించి (పూర్ణ విరామం, స్వల్ప విరామం) రాయాలి. ◆ వ్యాకరణ సూత్రాలను కంఠస్థం చేయకుండా భాషా నియమాలను, వాక్య నిర్మాణాన్ని పరిశీలించి అవగాహన చేసుకోవాలి. ◆ పారిభ్రాష్ట పదాలను తెలుసుకొని ఉపయోగించాలి.

చిత్రం చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

1. చిత్రంలో ఏం జరుగుతున్నది?
2. చిత్రంలో ఎవరెవరు ఉన్నారు? ఏమేం చేస్తున్నారు?
3. మీ బడిలో జెండా ఎప్పుడెప్పుడు ఎగరవేస్తారు? ఏయే కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు?

కవి పరిషయం

రాయప్రోలు సుబ్బారావు (13-03-1892 – 30-06-1984)

రాయప్రోలు సుబ్బారావు అభినవ నన్నయ బిరుదాంకితుడిగా, నవ్య కవితా పితామహుడిగా పేరుపొందారు. ‘తృణకంకణం’, ‘స్నేహలత’, ‘స్వప్నకుమారం’, ‘కష్టకమల’, ‘ఆంధ్రావళి’, ‘జడకుచ్చలు’, ‘వనమాల’ మొదలైన కావ్యాలను రచించారు. ‘రమ్యాలోకం’, ‘మాధురీదర్శనం’ అనే లక్షణ గ్రంథాలు రాశారు. వీరి భాషా సేవను గుర్తించి భారత ప్రభుత్వం ‘పద్మభూషణ’తో సత్కరించింది.

ఎ దేశమేగినా ...

అవుడు తరగతి

ఎదేశమేగినా, ఎందుకాలిడిన
ఎ పీరమెక్కినా, ఎవ్వరేమనిన
పాగడరా నీ తల్లి భూమి భారతిని!
నిలుపరా నీజాతి నిండు గౌరవము!

ఎ పూర్వ పుణ్యమో, ఎ యోగ బలమో
జనియించినాడవీ, స్వర్గ ఖండమున
ఎ మంచి పూవులన్, ప్రేమించినావో
నిను మోచె ఈ తల్లి, కనక గర్భమున!

లేదురా ఇటువంటి, భూదేవి యొందు
లేరురా మనవంటి, పారు లింకెందు
సూర్యుని వెలుతురుల్, సోకు నందాక
చీడల జెండాలు ఆడు నందాక!

అందాక గల రః, యనంత భూతలిని
మన భూమి వంటి, చల్లని తల్లి లేదు
పాడరా నీ తెస్సు, బాల గీతములు
పాడరా నీ వీర, భావ భారతము!

పదాలు-ఆర్థాలు

పీరం	= గడ్డ, సింహసనం	కాలిదు	= అడుగు పెట్టు
యోగం	= అదృష్టం	భారతి	= భారతదేశం
స్వర్గ భండం	= స్వర్గంలాంటి ఈ భారత దేశం	గర్భము	= కడుపు
జనియించుట	= పుట్టుట	సోకు	= తగులు
తెన్న	= తెలుగు	అనంతం	= అంతులేనిది

జవి చేయండి

వినడం - ఆలోచించి మాటలాడటం

- గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడండి.
- గేయ భావం సొంత మాటల్లో చెప్పండి.
- మీకు తెలిసిన దేశభక్తి గేయాలు పాడండి.
- మీ బడిలో జరుపుకునే జెండా పండుగ గురించి చెప్పండి.

పదజాలం

గ) కింది పదాలను చదపండి.

వల	పలక	నడవదం	అమల	ఎండ
పనస	డ్సయల	బలపం	ఒక	ఇల
ఈత	ఎర	బుఱం	మర	గంప
రమ	దయ	మలమల	శంఖం	జరజర
ఓడ	డ్సతం	తడక	హంస	సకలం
చలమ	టంకం	డమడమ	ఏతం	గజగజ

ఆ) కింది అక్షరాలతో మొదలయ్యే పదాలను రాయండి.

క	డ	బ	వ
గ	త	హ	శ
చ	ద	య	ష
జ	న	ర	స
ట	ప	ల	హ

ఇ) గుణింతాలు కలిగిన పదాలు రాయండి.

మ	ం	ం	స
ప	ం	ం	స
ఎ	ం	ం	స
త	ం	ం	స

ప్రశంస

ప్రపంచమంతా కరోనా వంటి మహామార్గి వ్యాపించినప్పుడు వైద్యులు, నర్సులు, పోలీసులు, పారిశుద్ధ్య కార్బూకులు ప్రజలను కాపాడడంలో విశేష కృషి చేసారు. వారి ప్రాణాలు సైతం పణంగా పెట్టారు. మీరు తోటివారిలోని మంచిని, శ్రమ విలువను ప్రశంసిస్తూ మాట్లాడండి.

ధారణ చేద్దాం

ఆంధ్రభాష యమ్మత మాంధ్రాక్షరంబులు
మురువు లొలుకు గుండ్ర ముత్తియములు
ఆంధ్రదేశ మాయురారోగ్య వర్ధకం
బాంధ్రజాతి నీతి ననుసరించు

భావం :- ఆంధ్రభాష అమృతం వంటిది. తెలుగు అక్షరాలు గుండ్రంగా ముత్తాల్లాగా ఉండి ఆందా లొలుకుతూ ఉంటాయి. ఆంధ్రదేశం ఆయుష్మను, ఆరోగ్యాన్ని వృధ్ఘచేస్తుంది. ఆంధ్రజాతి ధర్మాన్ని అనుసరించి నదుచుకొంటుంది.

- వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి

చదువుదాం

వివేకానందుని షికాగో ప్రసంగం

“ఏ దేశమేగినా ఎందుకాలిడిన పొగడరా నీతల్లి భూమి భారతిని” అని ఎక్కడికి వెళ్లినా మన దేశపు గొప్పతనాన్ని తెలియజేసేయాలని తెలుసుకున్నారు కదా? అలా మన దేశ భూతిని ప్రపంచానికి తెలియజేసినవారు స్వామి వివేకానంద. అదేంటో ఆయన షికాగోలో చేసిన ప్రసంగం ద్వారా తెలుసుకోండి.

1893వ సంవత్సరంలో సెప్టెంబరు 11వ తేదీ ఉదయం స్వామి వివేకానందునితో పాటు సర్వమత మహాసభ ప్రతినిధులందరూ షికాగోలోని కొలంబస్ హోలులోని ఒక విభాగంలో సమావేశమయ్యారు.

వచ్చిన ప్రతినిధులంతా ఒకరి తరువాత ఒకరు ప్రసంగిస్తున్నారు. వివేకానందుని వంతు వచ్చింది. వివేకానందుడు లేచాడు. ఒకక్కణం తన ఇష్టదైవాన్ని తలచుకుని “అమెరికా దేశపు సోదరసోదరీమణులారా!” అంటూ సంబోధించాడు. ఆ సంబోధనతో అక్కడ అందరిని ఒక మహేశ్వరాం ఆవహించింది. చెవులు చిల్లలుపడేటట్లు కరతాళధ్వనులు మిన్నుంటాయి. వివేకానందుడు ఆ కరతాళ ధ్వనుల మధ్య కానేపు మాట్లాడలేకపోయాడు. ఈ ఘనమైన స్వగతానికి ఆయన చలించిపోయాడు.

తన ఉపన్యాసాన్ని కొనసాగిస్తూ “సమస్త మతాలకు, సమస్త ధర్మాలకు సనాతనధర్మం తల్లి అనదగింది. సహనాన్ని, సర్వమత సత్యత్వాన్ని లోకానికి బోధించిన సనాతనధర్మం నా ధర్మం. సర్వమత సహనాన్నే కాక, సర్వమతాలు సత్యాలనే మేం విశ్వసిస్తాం. పరపీడితులై, శరణాగతులై వచ్చిన వారికి శరణ్యమైన దేశం నా దేశం. శాఖాభిమానం, మతమౌధ్యం లాంటి వాటిని ఖండించి అవి లేనట్టి ఒక సమాజాన్ని రూపొందించాలనే ఒక సదుద్దేశంతో మీ ముందుకు వచ్చాను” అని అన్నాడు వివేకానందుడు. అన్ని మతాలు ఒకటేననీ, ఆ మతాలలో జరిగే పూజా విధానాలన్నీ భగవంతుడి తత్త్వాన్ని తెలియజేసేవేననీ వివేకానందుడు చెప్పాడు.

“ప్రార్థనలు, కర్మకలాపాలు చిత్తశుద్ధికి వనికివస్తాయి. విగ్రహరాధన ధ్యానానికి ఉపయోగపడుతుంది. భగవంతుని దర్శనం లభించాలంటే ముందు మనలోని అహంకారం నశించాలి” అని వివేకానందుడు చెప్పాడు.

వివేకానందస్వామి సనాతన ధర్మం గొప్పతనాన్ని లోకానికి తెలియజేశాడు. ఈ ప్రసంగం ద్వారా ప్రపంచ ప్రజలకు భారతీయ సంస్కృతి గొప్పతనాన్ని చాటాడు.

- స్వామి చిరంతనానంద

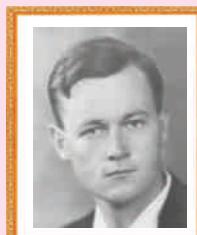
చిత్రం చూడండి. అలోచించి మాట్లాడండి.

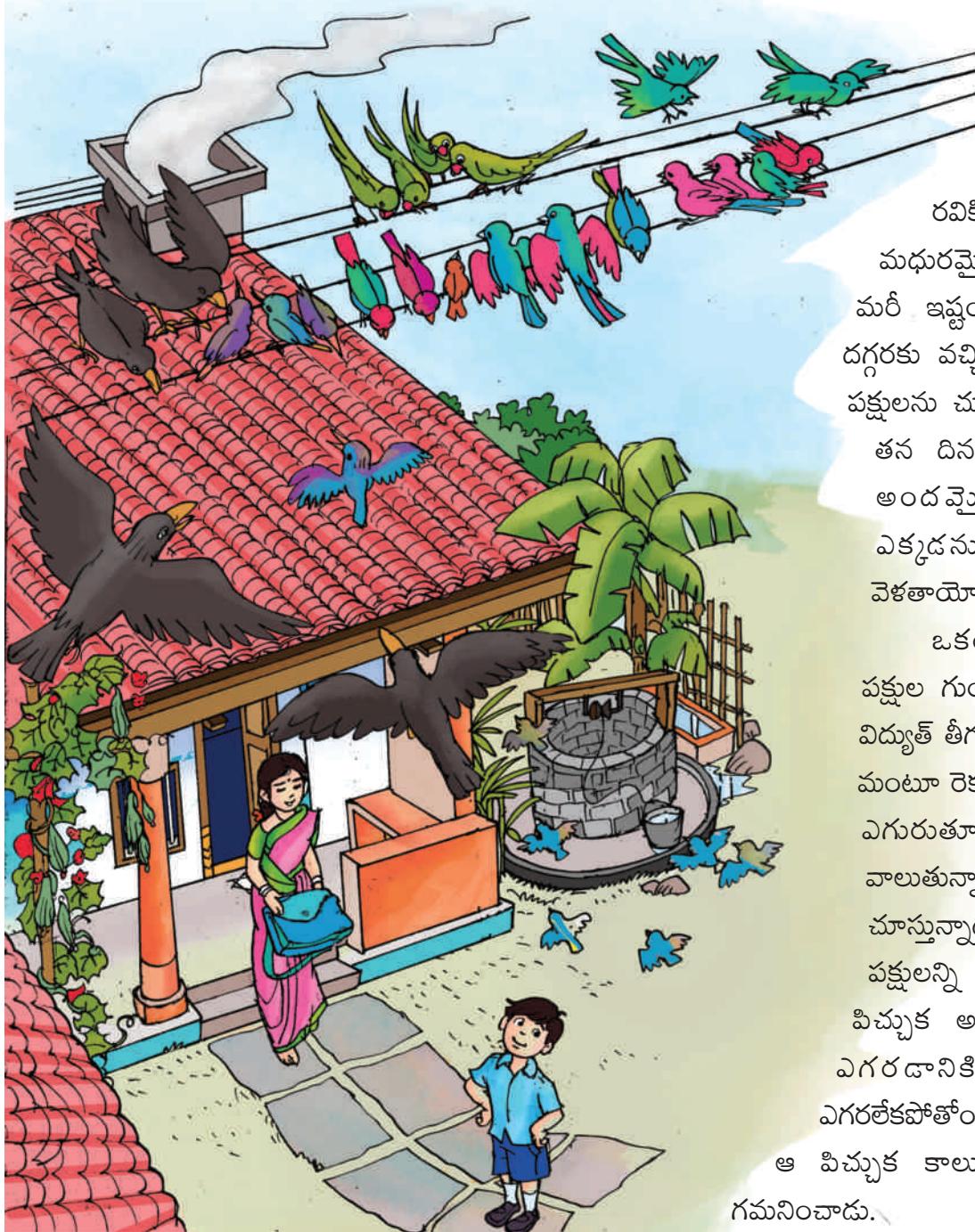
1. చిత్రంలో ఏం జరుగుతున్నది?
2. చిత్రంలో ఎవరెవరు ఉన్నారు? ఏమేం చేస్తున్నారు?
3. మీరెప్పుడైనా ఎవరికైనా సహాయం చేశారా? అప్పుడు మీకేమనిపించింది.

కవి పరిచయం

జాక్కోవ్ (1913 - 1991)

జాక్కోవ్ దక్కిణాప్రికా నవలా రచయిత, కథా రచయిత, కవి, సంపాదకులు. ఇది ఒక అనువాద కథ.

సాయం

రవికి పక్కలంబే చాలా ఇష్టం. వాటి మధురమైన కిలకిలారావాలు వినడం మరీ ఇష్టం. రవి నిద్రలేవగానే కిటికీ దగ్గరకు వచ్చి నిలబడతాడు. అక్కడ ఉన్న పక్కలను చూస్తూ, వాటి ధ్వనులు వింటూ తన దినచర్యను మొదలెడతాడు. ఈ అందమైన చిన్నచిన్న వక్కలు ఎక్కడనుండి వస్తాయో? ఎక్కడికి వెళతాయో? అని అలోచిస్తుంటాడు.

ఒకరోజు ఉదయం ఒక పెద్ద పక్కల గుంపు వచ్చింది. రోజులాగే అవి విద్యుత్ తీగలమీద కూర్చున్నాయి. కిచకిచ మంటూ రెక్కలాడిస్తున్నాయి. చీటికి మాటికి ఎగురుతూ మళ్ళీ వచ్చి అదే తీగపై వాలుతున్నాయి. ఇదంతా రవి ఆసక్తిగా చూస్తున్నాడు. కొద్దిసేపటికే ఒకటొకటి పక్కలన్ని ఎగిరిపోసాగాయి. కానీ ఒక పిచ్చుక అక్కడే ఉండిపోయింది. అది ఎగరడానికి ప్రయత్నిస్తోంది. కానీ ఎగరలేకపోతోంది. రవి ఆ పిచ్చుకని చూశాడు. ఆ పిచ్చుక కాలు తీగలో ఇరుక్కుపోవడాన్ని గమనించాడు.

“అమ్మా! అటు చూడు ఆ పిచ్చుక తీగలో ఇరుక్కుపోయింది” అన్నాడు. “ఫరవాలేదు లేరా! కాసేపైతే అదే ఎగిరిపోతుంది” అంది వాళ్ళ అమ్మ. “కాదమ్మా! దాని కాలు తీగలో ఇరుక్కుపోయింది. అందుకే ఎగరలేకపోతోంది” అన్నాడు. “ఇలా తీగల్లో ఇరుక్కుపోతునే ఉంటాయి. నువ్వు లోపలకి రా! దాని గురించి నువ్వేమి అందోళన పడాల్చిన అవసరం లేదు.”

“పాపం అమ్మా! నువ్వు కాస్త ఆలోచించు. అది ఈ తీగలో రాత్రంతా ఇరుక్కుపోయి ఉంటే ఏమవుతుందో?”

“ఏమీ అవడు నువ్వు పొద్దున లేచేసరికి అది ఎగిరిపోయి ఉంటుంది చూడు” అంది అమ్మ.

రవి రాత్రంతా ఇదే ఆలోచనతో పడుకున్నాడు. పిచ్చుకకి ఏమీ కాకూడదని కోరుకున్నాడు.

మరుసటి రోజు ఉదయం లేవగానే పిచ్చుక గుర్తుకొచ్చింది. గబగబా బయటకెళ్ళి తీగవైపు చూశాడు. అక్కడి ధృశ్యం చూసి ఆశ్చర్యపోయాడు.

ఆ పిచ్చుక అలాగే ఉంది. కాని పిచ్చుక చుట్టూ ఇతర పక్కలు చేరాయి. తీగకు ఇరుక్కున్న పిచ్చుక నోరు తెరచి ఉంది. పక్కలన్నీ దాని నోటికి ఆహారం అందిస్తున్నాయి.

రవి ఇంట్లోకి పరుగెత్తికెళ్లి వాళ్ళ అమృ చెయ్యి పట్టుకుని బయటికి లాక్కువచ్చాడు.

“చూడమ్మా! ఆ పక్కలన్నీ దానికి తిండిపెదుతున్నాయి.” అమృ కూడా ఆశ్చర్యంగా చూసింది.

రవికి ఇదంతా ఆశ్చర్యంగా, వింతగా అనిపించింది. నిజమే ఆ పక్కలన్నీ కష్టంలో ఉన్న పిచ్చుకకి సహాయం చేస్తున్నాయి. కానీ మనిషి మాత్రం పట్టించుకోవడం లేదు. అందరూ చూసి కూడా చూడనట్టు ఉంటున్నారు అనుకున్నాడు.

ఇంతలో ఆక్కడికి వాళ్ళ నాన్న వచ్చాడు. రవి ఆశగా “నాన్నా! నాన్నా! ఆ పిచ్చుక చూడు పాపం తీగలో ఇరుక్కుపోయింది. దాన్ని ఎలాగైనా కాపాడుదాం నాన్నా!” అన్నాడు.

“ఆ తీగలు చాలా పైకి ఉన్నాయిరా! దానిపైకి ఎక్కడం చాలా కష్టం. అందులోనూ కరెంటు తీగలు.”

“మరి దాన్ని ఎవరు కాపాడుతారు నాన్నా?” అడిగాడు రవి.

“ఆ పిచ్చుకను కాపాడాలంటే ఒకటే మార్గం. ఎవరైనా విద్యుత్ సరఫరా ఆఫీసుకు వెళ్లి విద్యుత్ సరఫరా ఆపివేస్తే దాన్ని రక్కించవచ్చు. అది కూడా విద్యుత్ ఆఫీసు వాళ్ళే వచ్చి చేయాలి. నువ్వు ముందు బడికి బయలుదేరు. ఇప్పటికే ఆలస్యం అయింది” అన్నాడు.

రవి బడికి బయలుదేరాడు. దారిలో నడుస్తున్నా ఆ పిచ్చుకే గుర్తుకు వస్తోంది. విద్యుత్ ఆఫీసులో ఎవరెళ్లి చెబుతారు? ఆ పిచ్చుకను ఎవరు కాపాడుతారు? ఎవరి గురించీ ఎదురు చూడకూడదు. నేనే దాన్ని కాపాడుతా అనుకుంటూ రవి నేరుగా విద్యుత్ ఆఫీసు వైపు వెళ్ళాడు.

విద్యుత్ ఆఫీసు లోపలికి గబగబా వెళ్ళాడు. ఆక్కడ కుర్చీలో కూర్చున్న అతనితో “సార్! సార్! మీరు కొద్దిసేపు కరెంటు ఆపుచేస్తే ఆ పిచ్చుక బతుకుతుందంటీ” అన్నాడు.

కుర్చీలో కూర్చున్న వ్యక్తి రవి మాటలు విని నవ్వి “నువ్వువరు? ఎక్కడ ఉంటావు? విద్యుత్ ఆపడమేంటి? పిచ్చుకను కాపాడడమేంటి?” అంటూ ప్రశ్నలు కురిపించాడు. తన ఇంటిముందు పిచ్చుక ఇరుక్కుపోయిన సంగతంతా వూన గుచ్ఛినట్లు చెప్పాడు రవి.

రవి చెప్పినదంతా విని ఆ వ్యక్తి “నువ్వు ఎవరి అబ్బాయివి? మీ ఇల్లు ఎక్కడో చెప్పు. నేను మనిషిని పంపుతానులే, నువ్వు ఇంటికి వెళ్ళు” అన్నాడు. “సార్! నేను రాఘవ గారి అబ్బాయిని. మేము పోస్టాఫీసు వీధిలో ఉంటాం. మీ వాళ్ళను తొందరగా పంపండి. పాపం పిచ్చుక అరుస్తుంటే ఏడుస్తున్నట్లు ఉంది” అన్నాడు. అతను నవ్వుతూ అలాగే! అన్నాడు.

రవి బడికి వెళ్లి వచ్చేశాడు. సాయంత్రం అయింది. ఇంకా ఎవరూ రాలేదేమిటి? అనలు వస్తారా రారా! ఎవరూ రాకపోతే ఈ పిచ్చుక చనిపోతుంది కదా! ఇలాంటి ఆలోచనలు రావడంతో రవి కళ్ళలో నీళ్ళు గిర్రున తిరిగాయి.

మెల్లగా దాన్ని నేలమీద వదిలిపెట్టడు.

పిచ్చుక ఎగరడానికి ప్రయత్నించింది. కానీ కొద్దిగా పైకి ఎగిరి కింద పడిపోయింది. కుంటుతూ నడిచింది. కొద్ది సేపటికి అది మళ్ళీ ఎగరడానికి ప్రయత్నించింది. ఈసారి ఎగరడంలో సఫలీకృతం అయ్యింది. కింద కింద మంటూ గాల్లోకి ఎగిరింది.

రవి ఆనందానికి అవధులు లేవు. “అమ్మా! పిచ్చుక ఎగిరిపోయింది” అంటూ గట్టిగా చప్పట్లుకొట్టాడు.

“ఏరా రవీ! ఆడుకుండాం రా” అని రవి అక్క పిలిచింది. “నేను రాను పో” అని మంచం మీద పడుకున్నాడు. పిచ్చుక గురించే ఆలోచిస్తున్నాడు.

కొంతసేపటికి “రవీ! నీ కోసం ఎవరో వచ్చారు చూడు” అంటూ అమ్మ పిలిచింది. రవి బయటకు వచ్చాడు. ఎదురుగా విద్యుత్ ఆఫీసులో పనిచేసే వ్యక్తి. అతనితో బాటు నిచ్చేనతో మరో మనిషి.

రవి కళ్ళు ఆనందంతో మెరిసాయి.

“వచ్చేసారా! రండి సర్!”

ఆ వ్యక్తి నవ్వుతూ “విద్యుత్ ఆపు చేసామలే. పిచ్చుకను రక్కిద్దాం. నువ్వు కూడా రా!” అన్నాడు.

అందరూ కలిసి బయటకు వెళ్ళారు. వచ్చిన వ్యక్తి నిచ్చేన వేసుకుని పైకి ఎక్కి జాగ్రత్తగా పిచ్చుక కాలును తీసి విడిపించాడు. కిందికి దిగివచ్చి ఆ పిచ్చుకను రవి చేతిలో పెడుతూ ... “ఇదిగో నీ పిచ్చుక బతికే ఉంది. సంతోషమే కదా!” అన్నాడు. రవి ఆత్రంగా ఆ పిచ్చుకని చేతిలోకి తీసుకున్నాడు.

పదాలు-అర్థాలు

దృశ్యం	= చూడగినది	అవధులు	= హద్దులు
కష్టం	= ఇబ్బంది	గుంపు	= సమూహం
ఆత్రం	= తొందర	ఆసక్తి	= అపేక్ష

ఇవి చేయండి

వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడటం

1. రవికి పక్కలంటే ఇష్టంకదా! మీకు ఏయే పక్కలంటే ఇష్టం?
2. ‘సాయం’ కథను సొంత మాటల్లో చెప్పండి.
3. మీ స్నేహితులకు మీరు చేసిన విదైనా సాయం గురించి చెప్పండి.

పదజాలం

అ) ఈ కింది ఒత్తు ఉన్న పదాలను రాయండి.

క్క _____

ట్ట _____

మృ _____

గ్గ _____

త్త _____

య్య _____

చ్చ _____

డ్డ _____

ర్ర _____

జ్జ _____

ప్ప _____

ల్ల _____

ప్రాజెక్టు పని

మీ పారశాల గ్రంథాలయంలో ఇతరులకు సాయం చేసే అంశం ఉన్న కథలు సేకరించండి.

మీ తరగతిగదిలో ప్రదర్శించండి.

ధారణ చేదాం

గుప్ప కొరకు మేనుకోసి యా శిబిరాజు
వార్త విదువరాక కీర్తి కెక్కె
ఓగు నెంచబోవ రుపకారి నెంతురు
విశ్వదాభిరామ విసుర వేమ!

భావం :- తన దేహమునే కోసి ఇచ్చి పావురాన్ని కాపాడి
శిఖి ప్రక్రపర్తి కీర్తి పొందాడు. చెడ్డవారిని ఎవరూ
తలుచుకోరు. ఉపకారం చేసే వారిని అందరూ
గుర్తుంచుకుంటారు.

- వేమన

చదువుదాం

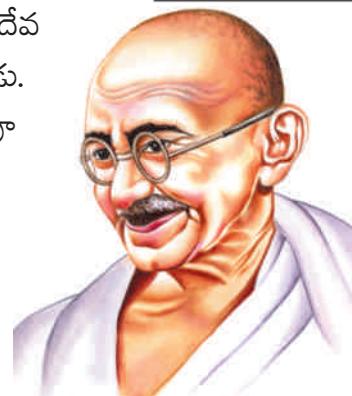
అనకు కనకు వినకు

అది సబర్యతీ ఆశ్రమం. గాంధీజీ ఒక్కరే చిరుచాప మీద కూర్చొని ఉన్నారు. ఆయన అప్పుడే భగవద్గీత పారాయణం చేసి పుస్తకాన్ని ముందున్న చెక్కపెట్టేమీద పెట్టారు. నిన్న ఎవరో తనకు బహుమానంగా తెచ్చిన బొమ్మ వైపు దీక్షగా చూస్తున్నారు బాహుజీ. మహాదేవ దేశాయ్ లోపలికి వచ్చాడు. తదేకధ్యానంగా ప్రతిమవైపు చూస్తున్న బాహుజీని చూశాడు. ఏకాగ్రతతో ఉన్న గాంధీజీకి వెనుకనుంచి ఎవరో నవ్వుతున్నట్లు అనిపించింది. బాహు వెనక్కు తిరిగి చూశారు. మహాదేవ దేశాయ్ నిలబడి నవ్వుతూ కనిపించాడు.

“మహాదేవ భాయి! రా! కూర్చో! ఎందుకు నవ్వుతున్నావు?” అన్నాడు గాంధీజీ.

“మిమ్మల్ని మీరు మరచి ఆ పెట్టేమీది బొమ్మనే చూస్తుంటే నాకు నవ్వ వచ్చింది బాహుజీ!” అని దేశాయ్ మళ్ళీ పకపకా నవ్వటం మొదలెట్టాడు. గాంధీజీ దేశాయ్ భుజం మీద చెయ్యి వేసి తట్టుతూ “అనలీ బొమ్మను చూశావా? ఎంత గొప్పగా ఉన్నదో!” అన్నాడు.

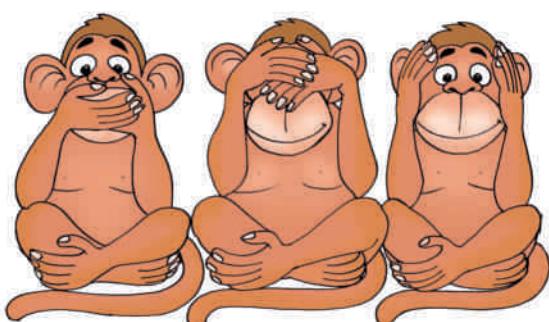

“అవును మూడు కోతులూ చాలా అందంగా ఉన్నాయి” అన్నాడు దేశాయ్. “కోతులు కాదు, అవి నా గురువులు” అని, గాంధీజీ ఆ కోతుల బొమ్మను మహాదేవ దేశాయ్కి చూపిస్తూ “ఇదుగో చూడు ఈ బొమ్మలో మూడు కోతులు కనిపున్నాయి కదా! అవి మూడూ మూడు పనులు చేస్తూ మనకు మూడు విధాలైన ఉపదేశాలు ఇస్తున్నాయి.

“మొదటి బొమ్మ చూడు రెండు చేతులతో నోరుమూసుకొని కూర్చుంది. అంటే చెడు మాట్లాడవద్దు అని, రెండో బొమ్మ రెండు చేతులతో రెండు కళ్ళ మూసుకొని కూర్చుంది. అంటే చెడు చూడకు అని అర్థం” అన్నాడు గాంధీజీ.

గాంధీజీ మాటలు విని మహాదేవ దేశాయ్ ఆశ్చర్య చకితుడయ్యాడు.

“మూడో బొమ్మ వైపుచూచి ఏం చేస్తున్నదో చెప్ప” అన్నాడు మళ్ళీ గాంధీజీ.

“అది తన రెండు చేతులతో గట్టిగా రెండు చెవులు మూసుకుంది” అన్నాడు దేశాయ్.

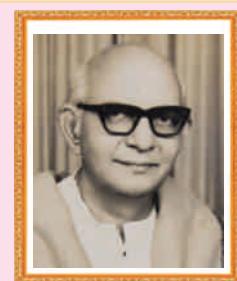
“దానర్థం ఏమిటంటే చెడు మాటల్ని వినవద్దు అని అది మనల్ని పెచ్చరిస్తున్నది. మొత్తం మీద ఈ మూడు కోతులూ ‘చెడు అనకు, చెడు కనకు, చెడు వినకు’ అని మానవులకు హితోపదేశం చేస్తున్నాయని నా ఉద్దేశం. ఏమంటావ్?” అన్నాడు.

“బాహుజీ! మీరు మళ్ళీలో నుంచి మాణిక్యాలు వెలికి తీయగలరు. అందుకనే మీరు మహాత్ములు. మీ భావాన్ని అందుకోలేక నవ్వినందుకు నన్ను మన్నించండి” అని బాహుజీ పాదాలు స్ఫురించాడు మహాదేవజీ.

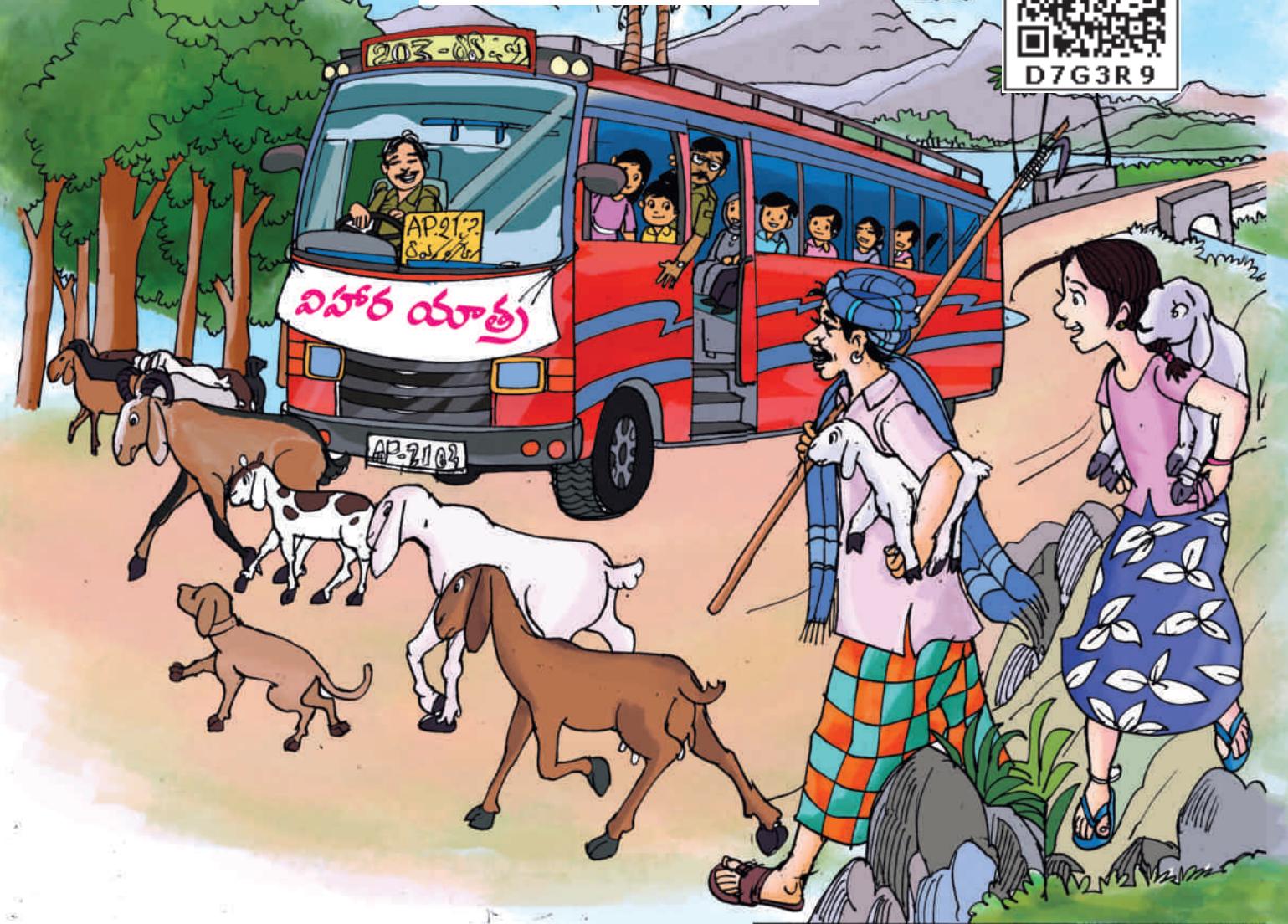
కవి పరిచయం

జంధ్యాల పాపయృశాప్తి (4-08-1912 - 21-06-1992)

జంధ్యాల పాపయృశాప్తి కరుణలీగా నుప్రసిద్ధులు. ‘ఉదయలీ’, ‘విజయలీ’, ‘కరుణలీ’, ‘అరుణ కిరణాలు’ మొదలైనవి వీరి ప్రసిద్ధ ఖండకావ్యాలు. పిల్లల కోసం తెలుగుబాల శతకం రచించారు.

3. కొండవాగు

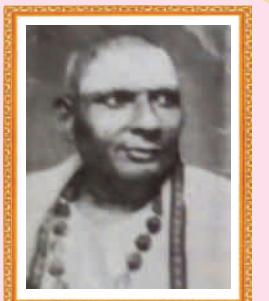
చెత్తం చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

1. పై బొమ్మలో మీకు ఏమేం కనిపిస్తున్నాయి?
2. పిల్లలంతా ఎక్కుడకు వెళ్తున్నారు?
3. మీరు చేసిన ఒక ప్రయాణం గురించి చెప్పండి.

కవి పరిచయం

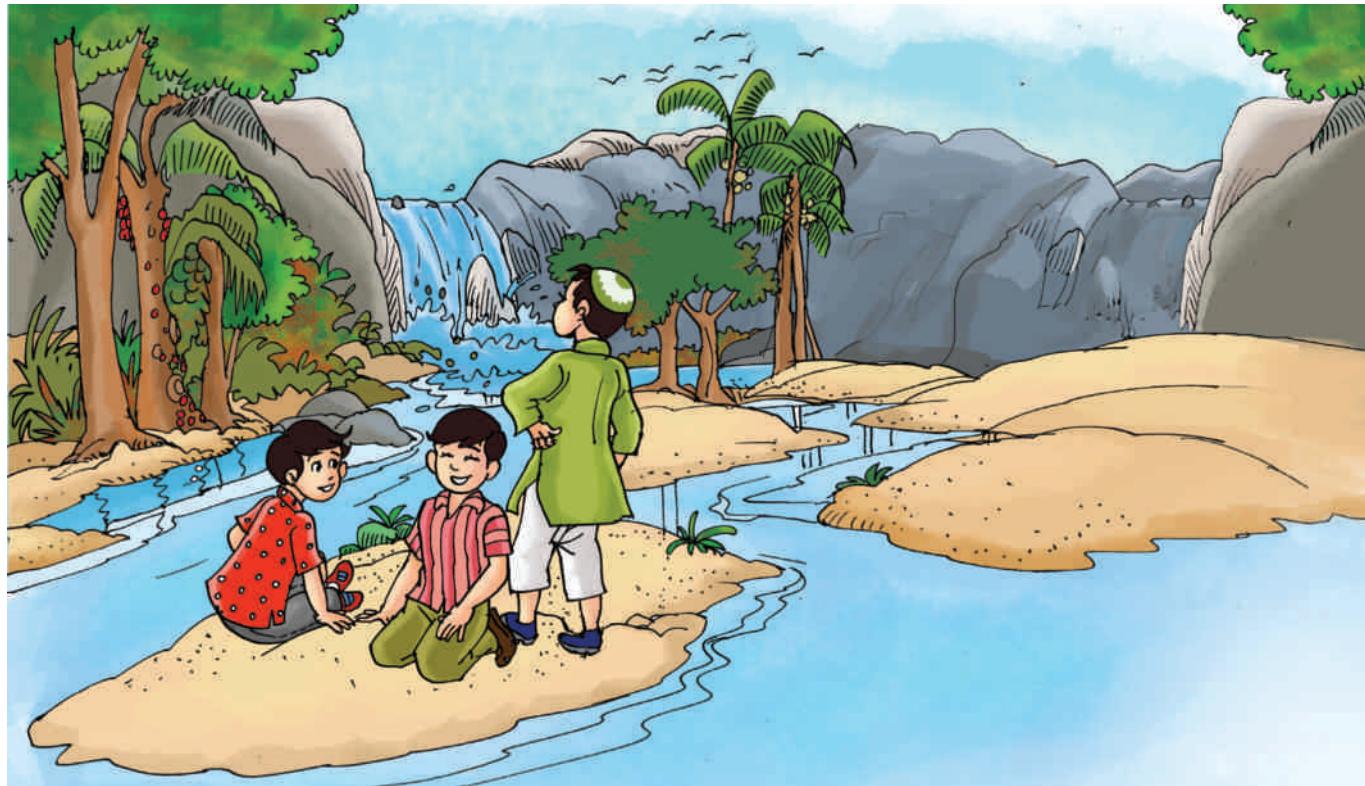
చెరుకుపల్లి జమదగ్ని శర్మ (1920 - 1986)

చెరుకుపల్లి జమదగ్నిశర్మ కవి, కథకుడు. ‘జమదగ్ని’ అనే కలం పేరుతో రచనలు చేశారు. ‘మహాదయం’, ‘చిలుకా గోరింక’, ‘అన్నదమ్ములు’, ‘ధర్మదీక్ష’ మొదలైనవి వీరి రచనలు. పిల్లల మనస్తత్వ చిత్రణ ప్రధానంగా కథలు రాశారు.

ప్రియమైన వెంకట,

నేను క్షీమంగా ఉన్నాను. నువ్వు, మన స్నేహితులు రహిం, దేవిడ్ ఎలా ఉన్నారు? నేను మొన్న దసరా సెలవులకు రామం వాళ్ళ ఊరు వెళ్ళాను. వాళ్ళ ఊరు నాకు భలే నచ్చింది. ఆ ఊరి విశేషాలు నీతో చెప్పకుండా ఉండలేను.

నేను, రామం, సూర్య ఆ రోజు మధ్యహన్మాం ఊరి పరిసరాలు చూడడానికి వెళ్ళాం. ఆ ఊరి చుట్టూ రకరకాల కొండలు, వాగులు, పచ్చనిచెట్లు ఉన్నాయి. ఆ ఊరికి ఆనుకుని ఒక ఊటవాగు పారుతోంది. ఆ ఊరివాళ్ళు దానిని కామధేనువుగా భావిస్తారు. దాని వెంబడి కొంతదూరం ఇసుక మేటవేసి లంకగా ఏర్పడింది. చుట్టూరా బిలబిలమంటూ నీళ్ళు పారుతుంటే అక్కడ కానేపు ఆనందంగా కూర్చున్నాం. అక్కడ కూర్చున్నంతసేపూ ఆ వాగు ఎక్కడ పుట్టింది? అక్కడికి ఎలా వెళ్ళడం? అని ఆలోచనలు కలిగాయి. వెంటనే, “ఈ వాగు పుట్టిన చోటు ఎంత దూరం ?” అని రామంని అడిగాను. “కొంచెం దూరమే కాని వెళ్లవచ్చు” అన్నాడు. సరే వెళ్లామని అందరం బయలుదేరాం.

అదంతా మిట్టపల్లాల దారి. అలాంటిచోట నడిచే అలవాటు నాకు లేదు. అలా ఒక అరగంట నడిచాం. అక్కడ కొండమీద నుండి జాలువారుతున్న బోలెడన్ని నీటిపాయలున్నాయి. అలా ముందుకు వెళ్ళాం. అక్కడ ఆ గుట్టల్లో ఉన్నది ఒక నీటిబుగ్గ. అక్కడినుండి నీళ్ళు బయలుదేరి ఇలా పాయలుగా వస్తున్నాయి. అవి కొన్ని పారుతున్నాయి. కొన్ని పామునడకలు నడుస్తున్నాయి. కొన్ని బునబుస పొంగుతున్నాయి. ఇవన్నీ వచ్చి ఏకమయి వాగుగా మారి ముందుకుపోతున్నాయి.

అక్కడి ఒక బండమీద కూర్చున్నాం. సింహసనంలాంటి ఆ బండమీద కూర్చుని చూస్తుంటే సూర్యకాంతిపడి ఆ పాయలన్నీ తళతళా మెరుస్తూ కనిపించాయి. బిలబిలమంటూ అవి పారుతుంటే నాకు భలే ముచ్చటేసింది. ఆ ఉత్సాహంతో ఆ విశాలమైన బండమీద పడి గెంతుతూ “మేమే రాజులం” అంటూ గోలచేశాం. అప్పటికే మేము వచ్చి చాలాసేపయింది. సందేవేళ కావాస్తోంది. అయితే ఏం? కొండమీద వెలుగు బాగానే ఉంది. వేసవి పొద్దుకదా ఇంకా

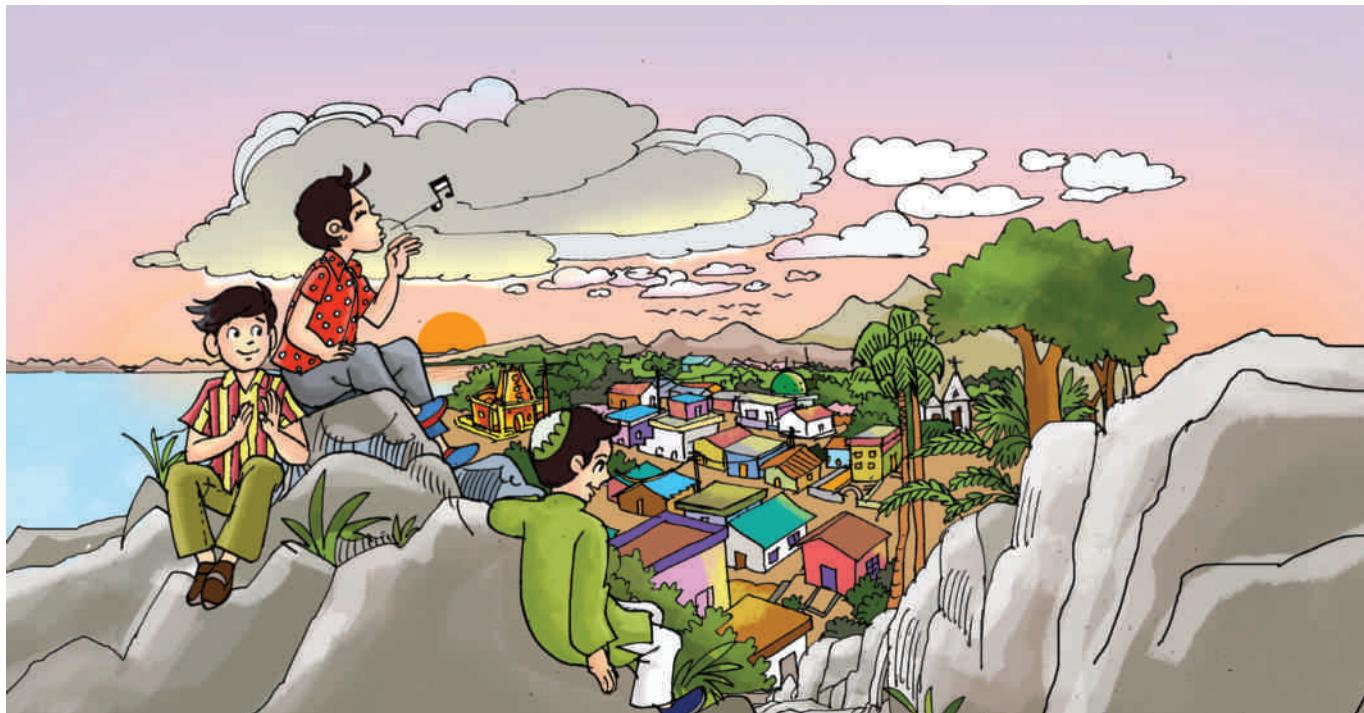
గంటనేపు కూర్చువచ్చు అనుకున్నాడ. నామటుకు నాకు అక్కడినుండి కదలాలని అనిపించలేదు. అలా చుట్టూ చూస్తూనే కూర్చున్నాను.

అక్కడినుంచి చూస్తుంటే ఆ ప్రదేశమంతా వివిధ రంగులతో తయారు చేసిన దేశపటంలా కనిపిస్తోంది. కాలిదార్లా, వాగులూ, రోడ్లూ అంతకంతకూ వెడల్పుయిన గీతల్లా కనిపిస్తున్నాయి.

దూరాన ఉన్న ఇళ్ళన్నీ కొండపల్లి బొమ్మల్లా ఉన్నాయి. ఆ ఎత్తుమీద నుంచి చూస్తే ఎటుచూసినా ప్రకృతి సౌందర్యమే కనిపిస్తోంది.

ఈ నేల ఇంత అందంగా ఉంది అనుకుంటే, ఆకాశం మరింత అందంగా ఉంది. ఆకాశం ఆ ఎత్తునుండి చూస్తే అత్యద్యుతంగా కనిపించింది. ఒకమూల ఏ మార్పు లేకుండా వట్టి నీలంగా ఉంది. ఇంకోమూల పింజెమబ్బులు ఒకదానిమీద ఒకటి పడి దొర్రుతూ రకరకాల విన్యాసాలు చేస్తున్నాయి. తూర్పుకు తిరిగితే నల్లని మేఘాలు ఒత్తుగా కదులుతున్నాయి. అవి కానేపు ఏనుగులు బారులు తీసి వరుసగా నడుస్తున్నట్టు, కొన్ని కదం తొక్కుతున్నట్టు అనిపించాయి. ఇటు పశ్చిమానికి తిరిగితే భూమి, ఆకాశాలు కలిసేచోట, ఆకాశం ఎప్రాని మంటతో పొగలు కక్కుతున్నట్టు ఉంది.

అలా చూస్తా ఉండగానే చీకటిపడడం ప్రారంభించింది. మా రామం ఈలపాట పాడుతుంటే సూర్య దానికి తాళం వేస్తున్నాడు. ఇక బయలుదేరుదామని ముగ్గురమూ ఆ బండ దిగి ‘ఇదెంత బాగుందిరా’ ‘అదెంత బాగుందిరా’ అనుకుంటూ ఉత్సాహంగా ఇంటిదారి పట్టాము. చూడాలనుకోవాలే గానీ ప్రకృతిలో ప్రతి దృశ్యం అందమైనదే. వినాలనుకోవాలేగానీ ప్రకృతిలో ప్రతి శబ్దం అద్భుతమైనదే.

మన మిత్రులకు ఈ లేఖ చూపించు. మీరు కూడా ఎప్పుడో ఒకసారి ఈ ఊరు తప్పక చూడండి. నీ అనుభవాలన్నీ నాతో పంచుకుంటావుకదూ!

నీ

ప్రియమైన స్నేహితుడు,
జావేద్.

పదాలు - అర్థాలు

మేట	= ఇనుక ప్రదేశం	పొద్దు	= రోజు, దినం
వాగు	= చిన్న ఏరు	దృశ్యం	= చూడదగినది
జాలువారు	= జారుతున్న	బారులు	= వరుసలు
బాట	= దారి	లంక	= నదిలో పైకి లేచి ఉన్న భూభాగం
క్లేమం	= కుశలము	కదంతాక్కు	= ఉత్సాహంతో ముందుకువెళ్ళు

ఇవి చేయండి

వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడటం

1. జావేద్ సెలవులలో రామం వాళ్ళ ఊరు వెళ్ళాడు కదా! అక్కడ ఏమేం చూశాడో చెప్పండి.
2. మీరు ఏదైనా ఊరు వెళ్ళడానికి ఏమేం సిద్ధం చేసుకుంటారో చెప్పండి.
3. మీ ఊరిలో మీకు నచ్చిన విషయాలను చెప్పండి.

చదవడం - వ్యక్తపరచడం

- అ) పారం చదవండి. కింది వాక్యాలు పారంలో ఏ పేరాలో ఉన్నాయో గుర్తించి గీత గీయండి. పేరా సంఖ్య రాయండి.
1. సూర్యకాంతిపడి ఆ పాయలన్నీ తళతళ మెరుస్తున్నాయి. ....
  2. చూడాలనుకోవాలే గానీ ప్రకృతిలో ప్రతి దృశ్యం అందమైనదే. ....
  3. ఆ వాగు పుట్టినచోటికి ఎలా వెళ్ళడమా అనే ఆలోచన నాకు. ....
  4. మేఘాలు ఏనుగుల్లా బారులు తీసి వరుసగా నడుస్తున్నట్టు ఉంది. ....
  5. దూరాన ఉన్న ఇళ్ళన్నీ కొండపల్లి బొమ్మల్లా ఉన్నాయి. ....

అ) పేరాను చదవండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

హెలెన్ కెల్లర్ మన అందరిలా చూడలేదు. కాని స్వర్ఘ ద్వారా గ్రహిస్తుంది. ఆమె ఏమంటోందో ఆమె మాటల్లోనే చూడండి. పోకచెక్కు నుస్సుదనాన్ని, దేవదారు వృక్షాల కరకుదనాన్ని నా స్వర్ఘతో గుర్తిస్తాను. వసంత కాలంలో కొత్త పరిమళాల పూలకోసం ఆన్యేషిస్తాను. పట్టువంటి ఆ పూలరెక్కల మృదుత్వాన్ని తాకినప్పుడు, వాటి సువాసనను ఆస్యాదించినప్పుడు చెప్పలేనంత ఆనందం కలుగుతుంది. ఒక చెట్టు కొమ్మకు చేతిని ఆనించగానే ఏదో ఒక పక్కి కుహూ కుహూ శబ్దాలు చెవుల్లో మారుప్రోగుతాయి. సెలయేటి ప్రవాహంలో చేతిని ఉంచినప్పుడు వేళ్ల సందుల నుండి నీళ్లు ప్రవహించడం నాకు పట్టరాని ఆనందాన్నిస్తుంది.

1. హెలెన్ కెల్లర్ స్వర్ఘ ద్వారా ఏమేమి గుర్తించేది?

.....

2. హెలెన్ కెల్లర్ పూలను ఎలా వర్ణించింది?

.....

3. హెలెన్ కెల్లర్కి ఆనందాన్ని కలిగించినవి ఏవి?

.....

ఇ) కీర్తన ఫిబ్రవరి 10వ తేదీన తన డైరీలో ఈవిధంగా రాసుకుంది. డైరీ చదవండి. ప్రశ్నలు తయారు చేయండి.

10 ఫిబ్రవరి, సోమవారం

ఈ రోజు ఉదయం విజయవాడ గుణదల మేరీమాత ఉత్సవాలకు వెళ్లాం. చర్చి దగ్గర భక్తులతో చాలా రద్దిగా ఉంది. భక్తులందరూ ఉత్సాహంగా కొండపైకి నడిచి వెళుతున్నారు. మేమందరం కొండపైకి నడిచి వెళ్లాం. ప్రార్థనలో పాల్గొన్నాం. మేరీమాతను దర్శించుకున్నాం. కొండపై నుంచి ఊరంతా భలే అందంగా కనిపించింది. అక్కడే ఉన్న బొమ్మల దుకణాల్లో బొమ్మలు కొనుక్కున్నాం. పీచు మితాయి, మరమరాలు కొనుక్కుని తిన్నాం. తాజా జామకాయలు కొనుక్కున్నాం. సాయంత్రం వేళకి ఆనందంగా ఇంటికి చేరుకున్నాం.

1. .....

2. .....

3. .....

పదజాలం

అ) కింది గీతాన్ని చదవండి. మొదటి వాక్యం ఏ పదంతో ముగుస్తుందో, రెండవ వాక్యం ఆ పదంతోనే ప్రారంభమవడాన్ని ముక్కపడగ్రస్తం అంటారు. గీత గీసిన పదాలను ఉపయోగించి ఇలాంటి వాక్యాలను మీరు రాయండి.

సెలవటి దరి నొక్క చెంగల్వ బాట .....

బాట వెంటనె పోతె పుప్పుల్ తోట .....

తోటలో ఒక పెద్ద దొరలుండు కోట .....

కోటలో రతనాలు కూరిచిన పీట .....

పీటపై రాణుల్ ప్రియమైన ఆట .....

ఆటకే కోయిలల అందాల పాట .....

పాటయే పసమించు బంగారు మూట .....

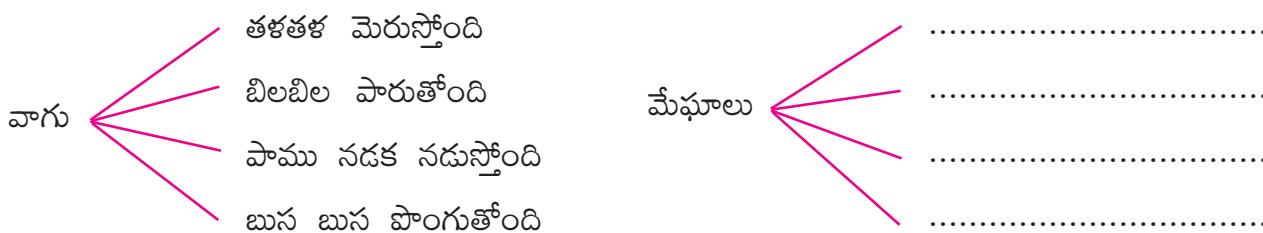
అ) కింది పదాలు చదవండి. కొండవాగు పారంలో కవి వేటిని వేబిటో పోల్చాడో జతపరచండి. ఫూర్చి వాక్యంగా రాయండి.

1. వాగు	అ) కొండపల్లి బొమ్మలు
2. బండ	ఆ) గీతలు
3. దారులు	ఇ) ఏనుగుల బారులు
4. ఇళ్ళు	ఈ) సింహసనం
5. మేఘాలు	ఉ) కామధేనువు

ఉదా: వాగు కామధేనువులా ఉంది.

ఇ) కింది వ్యాపార పదాలు చూడండి. ఇచ్చిన పదాలకు మీరు వ్యాపార పదాలు రాయండి.

ఈ) పట్టిక ఆధారంగా వాక్యాలను తయారు చేయండి.

నేను	విజయవాడ	వెళ్ళి	దుర్గగుడి	చూశాను
	ధవళేశ్వరం		కాటన్ బ్యారేజి	
	తీకాకుళం		శాలిహండం	
	ఆరకు		బొర్రా గుహలు	
	ఒంటిమిట్ట		రామాలయం	

స్వయంచారణ

అ) పారం ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

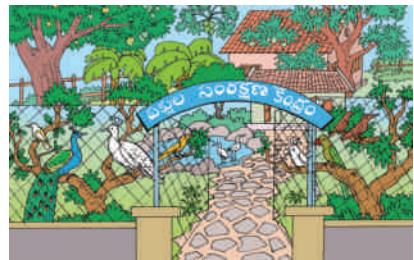
1. నీటి బుగ్గ దగ్గర నుండి పాయలు ఎలా వస్తున్నాయి?
2. కొండ పై నుండి చూస్తుంటే ఊరు ఎలా కనిపిస్తుంది?
3. ఆకాశంలో మేఘాలు ఎలా కనిపిస్తున్నాయి?

సృజనాత్మకత

కింది పేరాను చదపండి. సంభాషణలు రాయండి.

పిల్లలూ! ‘నేలపట్ట’ పేరు ఎప్పుడైనా విన్నారా? అది ఒక పక్కల రక్కిత కేంద్రం. ఇది నెల్లారు జిల్లా దొరవారిసత్రం మండలం సమీపంలో ఉంది. ఈ ప్రాంతానికి మేమూ, గూడబాతులు (పెలికాన్), ఎర్రకాళ కొంగలు, నల్లకాళ కొంగలు, నారాయణ పక్కలు, తెడ్డుముక్కు కొంగలు, చుక్కమూతి బాతులు, స్వాతి కొంగలు లాంటి ఎన్నో పక్కలు దేశ విదేశాల నుండి ఇక్కడకు వస్తాయి. అందులో గూడబాతులు అక్కడ చెట్లపై గూళ్ళకట్టి, గుడ్లను పొదిగి పిల్లలను చేస్తాయి. ఇంతకీ మేమెవరో చెప్పలేదు కదా! మమ్మల్ని సముద్రపు రామచిలుకలు (పైమింగోలు) అంటారు. మేము చాలా అందంగా ఉంటాం. మేమంటే మీకే కాదు, పెద్దలకు కూడా ఇష్టమే.

మా పేరుతోనే సూళ్ళారుపేటలో పైమింగో ఫెస్టివల్ వేడుకలు ప్రతి సంవత్సరం జనవరి నెలలో జరుపుతారు. మేము పులికాట్ సరస్వతీ చేపలు వేటాడుతూ కనిపిస్తాం. అక్కడ నీళ్ళు తగ్గపోతుంటే మా పిల్లలతో సహా మా దేశమైన నైజీరియాకు వెళ్ళపోతాం. పిల్లలూ! మా గురించి తెలుసుకున్నారు కదా! ఒకసారి మీరు కూడా మమ్మల్ని దర్శించండి.

గిరిజ : మహిత! బాగున్నావా?

మహిత : బాగున్నాను గిరిజా. ఏంటీ విషయాలు?

గిరిజ : మేము జనవరి నెలలో పక్కల పండుగ చూడడానికి వెళ్ళాం.

మహిత :

గిరిజ :

మహిత :

ప్రశంస

విషార్యాత్రకు వెళ్ళినప్పుడు అక్కడి పరిసరాలలో చెత్తా చెదారం వేయకుండా పరిశుభ్రంగా ఉంచాలి. ఇలా మీరు వెళ్ళినచోట పరిశుభ్రంగా ఉంచడానికి సహకరించిన మీ మిత్రులను ఎలా ప్రశంసిస్తావు?

భాషాంశాలు

అ) కింది పేరాను చదపండి.

రాజశేఖరం కొడుకు విజయ్. అతడు పెద్ద చదువులు చదువుకున్నాడు. మంచి ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. తన తాతగారిని చూడానికి సిద్ధాంతం గ్రామానికి వచ్చాడు. తాతగారి ద్వారా గ్రామ పరిస్థితులను తెలుసుకున్నాడు. అమ్మ చెప్పిన మాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి. తన గ్రామానికి సేవ చేయాలనుకున్నాడు. గ్రామంలోని పారశాల, వైద్యశాల, చెరువు మొదలైన వాటిని చూశాడు. వాటికి మరమ్మతులు చేయించాడు. ఆ ఊరిలో ఒక కాలువ ఉంది. దాన్ని బాగుచేయించాడు. ఆ ఊరికి మంచి రహదారి వేయించాడు. గ్రామ సమస్యలు చాలావరకూ పరిష్కరించాడు.

పృక్తుల పేర్లు, ఊర్ల పేర్లు, వస్తువుల పేర్లు, ప్రదేశాల పేర్లు, ఇలా పేర్లను తెలిపే పదాలను నామవాచకాలు అంటారని తెలుసుకదా!

అ) కింది వాక్యాలను చదపండి. నామవాచకాలను గుర్తించండి. వాటికి కింద గీత గీయండి.

- సరళ మామిడిపండు తింటుంది.
- కరీమ్ సెలవులకు పాలకొల్లు వెళ్లాడు.
- చెల్లాయమ్ అడవికి వెళ్ళి విస్తరాకులు తెచ్చింది.
- శ్రీను వాళ్ళ నాన్నగారు కారులో తిరుపతి వెళ్లారు.

ఇ) కింది పేరాను చదవండి.

“నేను గ్రామానికి సేవ చేస్తే, దేశానికి సేవ చేసినట్టే” అని మా అమ్మ ఎప్పుడూ చెప్పేది. అమ్మ మాటలను నేను శ్రద్ధగా వినేవాడిని. తన మాటలు నా మనసులో నాటుకున్నాయి. ఆ మాటలే నా బౌద్ధార్థానికి బాటలు వేశాయి. నా గ్రామానికి సేవ చేయాలని సంకల్పం కలిగింది. మీరు కూడా మన గ్రామానికి సేవ చేయడానికి ముందుకు రావాలి.

పై పేరాలో గీత గీసిన పదాలను గమనించండి. ఇవన్నీ నామవాచకానికి బదులుగా వాడారు. వీటిని సర్వనామాలు అంటారు.

పై వాక్యాలలో నేను-నా అన్నవి ఉన్నాయి చూశారా ? నేను అన్నది నామవాచక రూపం. నా అన్నది విశేషణ రూపం.

నేను-నా	నీవు-నీ	తాను-తన	తాము-తమ	వారు-వాళ్ల	అవి-వాని/వాటి
మేము-మా	మనం-మన	మీరు-మీ	అతడు/వాడు-వాడి	అది-దాని	

సర్వనామాల ద్వితీయ విభక్తి రూపాలు కింది విధంగా ఉంటాయి.

నేను-నన్ను	మనం-మనల్ని	మీరు-మిమ్మల్ని	వాళ్ల- వాళ్ళని	అవి-వాటిని
తాము-తమర్ని	నీవు-నిన్ను	వాడు/అతడు - వాళ్లి/అతన్ని		అది-దాన్ని

ఈ) కింది వాక్యాలను చదవండి. సర్వనామాల కింద గీతగీయండి.

1. కిరణ్ గ్రామ సచివాలయంలో పని చేస్తున్నాడు. ఆయన కార్యాలయం నుండి సాయంత్రం ఇంటికి వస్తాడు.
2. రాణి, దివ్య స్నేహితులు. వాళ్ల కలసి ఆటలు ఆడతారు.
3. మేరీ పాటలు పాడుతుంది. ఆమె పాటల పోటీలో బహుమతి గెలుచుకుంది.
4. లంబసింగి అందమైన ప్రదేశం. అది చాలా చల్లగా ఉంటుంది.

ధారణ చేద్దాం

జననీ జనకుల గొలుచుట
తనయునకును ముఖ్యమైన ధర్మము జననీ
జనకుల గొల్పుట కంటేను
దనయున కభ్యధికమైన ధర్మం గలదే

భావం :- తల్లిదండ్రులను సేవించడం కంటే కుమారునికి మరే ఇతర ముఖ్యమైన ధర్మం లేదు. పిల్లలకు తల్లిదండ్రులను సేవించుటకు మించిన ముఖ్యమైన పని మరొకటి లేదు.

- శ్రీనాథుడు

పాఠకుండాం

వదగళ్లు

వదగళ్లు వదగళ్లు వానదేవుని పండ్లు
వెలలేని తులలేనివెన్న ముద్దల చెండ్లు
॥ వదగళ్లు ॥

వేసవి వెళ్లింది వదగాడ్పు మళ్లింది
చల్లచల్లని పిల్ల వాయువులు వీచాయి
ప్రాద్ధ పొగరంతాను అణిగింది మణిగింది
ఉఱములు మెఱువులు ఉరకలూ వేశాయి
॥ వదగళ్లు ॥

ఆకాశమంతాను ఆయాసపడ్డాది
మబ్బు దొంతర్లిట్లె ముసురుకు పోయాయి
జలజలా చుక్కల్లు గలగలా వదగళ్లు
రాలాయి చేతుల్లో కరిగాయి క్షణముల్లో
॥ వదగళ్లు ॥

ఆపులూ దూడలు గంతులూ వేశాయి
చెట్లన్నీ పుట్లన్నీ సేదల్లు దేరాయి
భూదేవి గర్భాన మొక్కలు మొలిచాయి
క్షణములో జగమంత పచ్చబడ్డాది
॥ వదగళ్లు ॥

బీరల్లు చిక్కుళ్లు కాకర కాసర
మల్లెలు మొల్లలు బంతిచామంతులు
విత్తులూ చల్లాము మొక్కలు నాటాము
పచ్చ పైరులువిచ్చె పచ్చసిరులన్నీని
॥ వదగళ్లు ॥

ఆకాశ మలివేణి జెడలోన మెరిసింది
ఏడురంగుల ఇంద్రధనుసు పూదండ
ఎండలు వానలు చెట్టపట్టాలతో
మాయిళ్లు వాకిళ్లు వొళ్లు తడిపాయి ॥ వదగళ్లు ॥

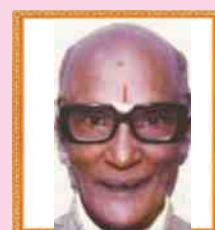

ఎండలు వానలు చిటపటల నాడుతూ
మాకళ్లు మామళ్లు మాయిళ్లు తడిపితే
ఇటు ఆరు బైటకు ఇటు చూరుక్కిందకు
పరుగులు తీస్తూను పకపకా ఆడాము
॥ వదగళ్లు ॥

కవి పరిచయం

ఎదిద కామేశ్వరరావు (12-09-1913 - 1984)

ఎదిద కామేశ్వరరావు ఆకాశవాణిలో పనిచేశారు. రేడియో అన్నయ్యగా ప్రసిద్ధులు.
'రాష్ట్రగీతం', 'జైలు రోజులు', 'ఇండోనేషియా చరిత్ర' మొదలయిన రచనలు చేశారు.
బాలల కోసం ఎన్నో పాటలూ నాటికలూ రాశారు.

4. జయగీతం

చిత్రం చూడండి. అలోచించి మాట్లాడండి.

1. చిత్రంలో ఏం జరుగుతున్నది?
2. ఎవరెవరు ఉన్నారు? ఇలాంటివి మీ పారశాలలో ఏమేమి జరుగుతాయా.
3. మీకు తెలిసిన దేశ నాయకుల గురించి చెప్పండి.

బోయి భీమన్న (19-09-1911 - 16-12-2005)

బోయి భీమన్న కవి, నాటకకర్త, ‘పాలేరు’, ‘కూలిరాజు’ వంటి నాటికలు, ‘గుడిసెలు కాలిపోతున్నాయి’, ‘మధుగీత’ వంటి భండకావ్యాలు రచించారు. వీరు పద్యం, పాట, వచనం మూడింటిలోను సిద్ధహస్తులు. ‘పాలేరు నుంచి పద్మలీ వరకు’ అన్నది వీరి స్వీయ చరిత్ర. వీరు కేంద్ర సాహిత్య అకాడమి పురస్కారం పొందారు.

జయగీతం

జయ జయ జయ అంబేడ్కర!
 జయ దళిత జన స్వరా!
 జయ మానవ మందారా!
 జయభారత భాస్కురా! || జయ ||

నవ భారత సంవిధాన
 ధర్మ పథక నిర్మాతా!
 భూవి సమస్త పీడిత జన
 దుఃఖశాంతి తథాగతా! || జయ ||

వేదాలను శోధించి
 వేదాంతము నధిగమించి
 మనిషి మనిషిగా బ్రాతుకుటె
 మహితమన్న మహోశయా! || జయ ||

అస్ముశ్వత రూపుమాపి
 అగ్ర అంత్య భేదముడిపి!
 నిష్మల భారత జాతికి
 నీడయైన శోధిప్రియ! || జయ ||

జాతీయ సమైక్యానికి
 మతాతీత రాజ్యానికి

ప్రజాస్నామ్య ధర్మానికి
 ప్రాణమైన సంఘర్షి!
 జగతీకి స్వేచ్ఛ సమతా
 సాభ్రాతములను కూర్చగ
 జన్మమెల్ల పోరాడిన
 జనగణ విష్టవ యోద్ధ! ॥ జయ ॥
 అంధకాలమున పుట్టి
 అవనికి దీపము పెట్టి
 పంకమును మథించి మహికి
 పరిమళ మొసగిన సూరీ! ॥ జయ ॥
 రాళ్ళకు జీవము పోసి
 ప్రోళ్ళను చిగురింప జేసి,
 మట్టినుండి మానవులను
 మలచిన కారణజన్మ! ॥ జయ ॥

॥ జయ ॥

పదాలు-అర్థాలు

భాస్కర!	= సూర్యుడా!	అస్మిత్యత	= అంటరానితనం
సంవిధానం	= రాజ్యంగం	అంత్య	= చివర
తథాగతా!	= బుద్ధుడా!	ఉదిపి	= తొలగించి
వేదాంతము	= ఉపనిషత్తులు	శాఖ్మాత్రం	= సోదరభావం
మథించి	= చిలికి	వంకం	= బురద / మట్టి
జగతీ	= లోకం	ప్రోళ్చు	= ఆకులు రాలిన చెట్లు
శోధించి	= పరిశేలించి	సంఘర్షణ	= మథునపడు
మహితము	= గొప్పతనము	నిష్ఠల	= కులము లేని

ఇవి చేయండి

వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడటం

1. గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడండి.
2. నవభారత సంవిధాన నిర్మాత ఎవరు?
3. గేయ సారాంశాన్ని సొంత మాటల్లో చెప్పండి?

చదవడం - వ్యక్తపరచడం

- అ) గేయం ఆధారంగా ప్రాస పదాలు గుర్తించండి, రాయండి.

....

....

- ఆ) కింది సంబంధం చదవండి.

- మోహన్ : నమస్కారం గురువుగారూ!
- ఉపాధ్యాయుడు : నమస్కారం! ఎవరూ!
- మోహన్ : నేను గురువుగారూ! మీ శిష్యుడు మోహన్ని.
- ఉపాధ్యాయుడు : మోహన్! ఎంత పెద్దవాడవయ్యావ్! ఎప్పుడో చిన్నప్పుడు చూశాను. గుర్తు పట్టలేకపోయాను. ఇప్పుడేం చేస్తున్నావ్?

అమ్మ : అయ్యా! మీ చలువ వల్ల మోహన్ చదువుకుని బడిపంతులైనాడు. రేపే బడిలో చేరాలి. మీ దగ్గర ఆశీర్వాదం తీసుకుండామని వచ్చాం.

ఉపాధ్యాయుడు : నా చలువేముందవ్వా! నీ బిడ్డ ను చదివించావు. అందుకే ప్రయోజకుడైనాడు.

అమ్మ : ఆ రోజు చదువుకుంటే ఏముస్తదిలే అనుకొని, మోహన్ని చేపల వేటకు తీసుకువెళ్ళేవాళ్ళాం.

ఉపాధ్యాయుడు : అవును! మోహన్ బడికి రాకపోతే నా మనసు ఊరుకునేది కాదు.

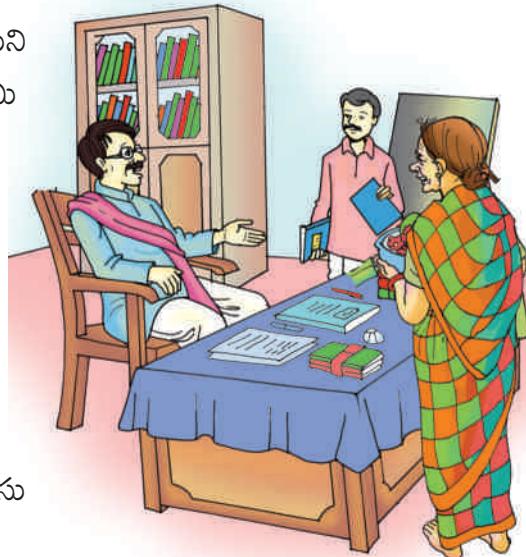
అమ్మ : అవునయ్యా! మీరు మాయింటికి ఎన్ని సార్లు వచ్చేవారో! ఎంతగా బతిమలాడేవారో! నేనే బడికి పంపేదాన్నికాదు. పైగా విసుక్కొనేదాన్ని. నా మనసు మార్చి బడికి పంపేలా చేసారు. మీరే లేకుంటే నా బిడ్డ ఎందుకూ పనికిరాకుండా పోయేవాడు.

మోహన్ : అవును! గురువుగారూ! ఆరోజు మీరు చేసిన పని వల్ల నా జీవితం మారిపోయింది. నాలాగా బడి మానేసిన పిల్లలు ఎంతో మంది ఉన్నారు. నేను కూడా అలాంటి పిల్లల కోసం పని చేస్తాను. నన్ను ఆశీర్వదించండి.

ఉపాధ్యాయుడు : నాకు చాలా గర్వంగా ఉంది మోహన్. నీ ఆశయం చాలా గొప్పది. మిగిలిన పిల్లలకు కూడా నువ్వు ప్రేరణ కావాలి. నీకు శుభం కలుగుగాక! వెళ్ళిరా నాయనా!

కింది వాక్యాలు చదవండి. సంభాషణ ఆధారంగా ఎవరు ఎవరితో అన్నారో రాయండి.

1. నేను గురువుగారూ!
2. చేపల వేటకు తీసుకువెళ్ళేవాళ్ళాం.
3. గుర్తు పట్టలేక పోయాను.
4. మాయింటికి ఎన్నిసార్లు వచ్చేవారో!
5. మిగిలిన పిల్లలకు కూడా నువ్వు ప్రేరణ కావాలి.

(ఇ) కింది కవితను చదపండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

విద్యుకొరకు కదలిరా!
ఆత్మగౌరవంతో కరిన దీక్షతో
జ్ఞాన సంపదలు సేకరించుకో
విద్య లేనిదే జీవితం వృథా
అనంద జీవనం విద్యతోనే కదా!
సోమరిగా గడపవద్దు
విద్య కొరకు కదులు ముందు
మన బిడ్డలను చదివిద్దాం
బ్రతుకు చక్కదిద్దుకుండాం
సువర్హావకాశ మొకటి
నీ ముందున్నది తెలుసుకో
విద్యుకొరకు కదలిరా!

1. మనం జ్ఞానసంపదను ఎలా సేకరించుకోవాలి?
జ. ....
2. మనం ఏవిధంగా గడపకూడదు?
జ. ....
3. సువర్హావకాశం అంటే ఏమిటి?
జ. ....
4. ఈ కవిత దేని గురించి చెపుతున్నది?
జ. ....

పదజాలం

(అ) గేయం చదపండి. కింది పదాలు - అర్థాలు జతపరచండి.

1)	సంవిధానం	( )	అ) పండితుడు
2)	తథాగతుడు	( )	ఆ) ఉపనిషత్తులు
3)	వేదాంతము	( )	ఇ) వీరుడు
4)	యోద్ధ	( )	ఈ) బాధుడు
5)	సూరి	( )	ఉ) రాజ్యంగం

ఆ) కింది పదాలు చదపండి. పదాలకు సాంత వాక్యాలు రాయండి.

- 1) సూర్యుడు : .....
- 2) భారతదేశం : .....
- 3) జగతి : .....
- 4) భూమి : .....
- 5) పంకం : .....
- 6) వేదాంతం : .....
- 7) ప్రోశ్ఫు/మోడు : .....
- 8) అంత్య : .....

స్వయంచన

1. ఎలా బతకడం గొప్ప విషయమని అంబేడ్కర్ చెప్పాడు?
2. మీ తరగతి గదిలో చదువులో వెనుకబడిన విద్యార్థికి నీవు ఏవిధంగా సహాయం చేస్తావు?
3. భవిష్యత్తులో నీవు ఏమవ్వాలనుకుంటున్నావు? దానికి నీవు ఏంచేస్తావు?
4. అంబేడ్కర్ గురించి రాయండి.

స్వజనాత్మకత

బాలకార్యిక నిర్మాలనకు నినాదాలు తయారు చేయండి.

పిల్లలు పనిలో కాదు
బదిలో ఉండాలి.

ప్రశంస

బాలు వాళ్ళ పక్కింటిలో ఒక ముసలమ్మ ఉంది. ఆమె ఒకరోజు జ్వరంతో లేవలేక మూల్చుతూ ఉంది. విషయం తెలుసుకున్న బాలు వాళ్ళ నాన్న సహాయంతో ఆమెను ప్రభుత్వ ఆసుపత్రికి తీసుకువెళ్ళాడు.

బాలుని నీవు ఎలా ప్రశంసిస్తావు?

భాషాంశాలు

అ) కింది పేరాను చదవండి. గీత గీసిన పదాలను గమనించండి.

నరసింహ సంగీత పారశాలకు వెళ్ళాడు. అక్కడ ఒక గదిలో చిన్న, పెద్ద వీణలు వరుసగా ఉన్నాయి. ఒక చోట పిల్లలు అందమైన నృత్యం చేస్తున్నారు. మరొక చోట చక్కని పిల్లన గ్రోవులు కనబడ్డాయి. ఇంకొక చోట పిల్లలు శ్రావ్యమైన పాటలు పాడుతున్నారు. మరొకచోట మృదంగం వాయిస్తున్నారు. నరసింహకు మంచి కచ్చేరీకి వెళ్ళిన అనుభూతి కలిగింది.

పై పేరాలో గీతలు గీసిన పదాలు నామవాచక గుణాలను తెలియచేసే పదాలు. ఇలా నామవాచక గుణాలను తెలిపే పదాలను విశేషణాలు అంటారు.

అ) ఈ కింది వాక్యాలను చదవండి. సరైన విశేషణాలు రాయండి.

(ప్రాచీన, నల్లని, ఎరుని, కొత్త, శ్రావ్యమైన)

1. రాము ..... చొక్కా తొడుకున్నాడు.
2. ఆకాశం ..... మబ్బులతో ఉంది.
3. జయింతి ..... కలం కొన్నది.
4. తోలు బొమ్మలాట ..... కళారూపం.
5. స్వర్జ ..... పాట పాడుతుంది.

ఇ) కింది పేరాను చదవండి. గీత గీసిన పదాలను గమనించండి.

అమల ఉదయం నిద్ర లేచింది. కాలకృత్యాలు తీర్పుకున్నది. రాత్రి మిగిలిపోయిన ఇంటిపని పూర్తి చేసింది. అమ్మను అన్నం పెట్టమని అడిగింది. భోజనం చేసింది. పుస్తకాలు సర్దుకుంది. బడికి వెళ్ళింది.

పై పేరాలో గీతలు గీసిన పదాలు పనులను తెలిపేవి. ఇటువంటి పదాలను ‘క్రియలు’ అంటారు. ఈ కింది వాక్యాలను చదవండి. ఖాళీలను సరైన క్రియతో పూరించండి.

1. తాతయ్య కథ .....
2. అనూష పుస్తకం .....

3. పుస్తకం బల్లపై .....
4. ఏనుగు చెరుకుగద .....
5. రవి చిత్రాలు .....

ఈ) కింది వాక్యాలు చదపండి. క్రియాపదానికి ముందు కూడా కొన్ని విశేషణాలు వస్తాయి. పీటిని క్రియా విశేషణాలు అంటారు.

ఉదా : రాము పాట చక్కగా పాడాడు.

కింది వాక్యాలలో క్రియాపదాల ముందు సరైన విశేషణ పదాన్ని చేర్చి రాయండి.

(గబగబ, వేగంగా, అందంగా, నెమ్ముదిగా)

1. నిషాంత్ ..... పరిగెడుతాడు.

2. సక్రు చెట్టుపైకి ..... ఎక్కాడు.

3. తేజు ..... నాట్యం చేస్తుంది.

4. గౌతమ్ ..... నడుస్తున్నాడు.

ధారణ చేద్దాం

ఎఱుక గలవారి చరితలు
గఱచుచు సజ్జనుల గోప్పి గదలక ధర్మం
బెఱుగుచు నెత్తిగిన దానిని
మఱువ కనుష్ణించునది సమంజస బుద్ధిన్

భాపం :- జ్ఞానవంతుల చరిత్రలు తెలుసుకోవాలి. మంచివారి సాంగత్యంతో ధర్మం గ్రహించాలి. తెలుసుకున్న ధర్మాన్ని మరవకుండా మంచి బుద్ధితో ఆచరించాలి.

- నన్నయ

చదువుదాం

చిక్కు ప్రశ్న - వివేకవంతమైన జవాబు

అనగనగా ఒక రాజు. ఆ రాజు గారు అరవై ఏళ్ళ ఉత్సవంలో ఒక ప్రకటన చేశారు. “రాబోయే పున్నమి రోజు నేనాక ప్రశ్న వేస్తాను. దానికి జవాబు చెప్పిన వారికి వెయ్యి బంగారు కాసులు ఇస్తాను”. ఇదీ రాజుగారి ప్రకటన.

పున్నమి రోజు రానే వచ్చింది. జనం తండోపతండులుగా రాజుధానికి చేరుకున్నారు. అందరూ రాజుగారు అడిగే ప్రశ్నల కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు. రాజుగారు ఇలా చెప్పారు.

“మహారాణిగారికి గుత్తివంకాయకూర తినాలనిపించింది. వెంటనే వంటవాడిని పిలిచింది. “కూరలో మసాలా బాగా వెయ్యి, గుత్తివంకాయ కూర ఫుమఫుమలుదుతూ ఉండాలి” అని చెప్పింది. వంటవాడు రంగంలోకి దిగాడు. సన్నెకల్లు మీద మసాలా నూరుతున్నాడు. కూర వండక ముందే వాసన గుబాళించేస్తోంది.

వంటవాడి కూతురు ఉయ్యాలలో పదుకొని నిద్రలేచి ఎదుస్తోంది. పొయ్యి దగ్గర ఉన్న నీళ్ళ గంగాళం పట్టుకొని వంటవాడి కౌడుకు ఆదుకొంటున్నాడు. ఆ నీళ్ళపడి మంటలు ఆరుతున్నాయి. అది మసిన వంటవాడికి ఎక్కుడలేని కోపం వచ్చింది.

దీన్ని వంటవాడి భార్య చూసింది. “ఒరేయ్! నీకు పొయ్యిదగ్గర ఏం పనిరా?

పొయ్యిలో పడ్డావంటే నీకు చావు మూడుతుంది”. అని వాణ్ణి పట్టుకొని దూరంగా లాగింది. ఎలాగైతేనేం గుత్తివంకాయ కూర తయారైంది. దాన్ని తిని ఆ రుచికి మహారాణి మహాదానంద పడిపోయింది. సంతోషం పట్లలేక ఆమె వంటవాణ్ణి పిలిచింది. కొన్ని బంగారు కాసులు బహుమానంగా ఇచ్చింది.” అని కథ చెప్పడం ముగించారు. “కథ బాగా విన్నారుగా! రాణిగారు వంటవాడికి ఎన్ని బంగారు కాసులు ఇచ్చింది?

ఇదీ ప్రశ్న. సమాధానం కథలోనే ఉంది. ఎవరు జవాబు చెబుతారో చెప్పండి”. అన్నాడు రాజు.

పండితులందరూ తలలు గోక్కున్నారు. జవాబును మాత్రం ఒక్కరైనా ఊహించలేకపోతున్నారు. రువ తరగతి చదివే వెన్నెల కూడా కథను బాగా విన్నది. “రాజుగారు! నేను జవాబు చెబుతాను” అంటూ పెద్దగా అరిచి చేతులూపింది. జవాబు చెప్పమన్నాడు మహారాజు. మహారాజు! రాణిగారిచ్చిన కాసులు “వెయ్యి నూట పదహారు” అంది వెన్నెల. “శభావ్య! చిన్నదానివైనా సరిగ్గా చెప్పావు.” అని దగ్గరకు తీసుకున్నాడు మహారాజు. సింహసనం మీద కూర్చోపెట్టుకున్నాడు.

“పాపా జవాబు ఎలా చెప్పగలిగావమ్మా?” అని వెన్నెలను అడిగాడు రాజుగారు “జవాబు మీ కథలోనే ఉంది మహారాజా! మసాలా వెయ్యిలో ‘వెయ్యి’ ఉంది. నూరుతున్నాడులో ‘నూరు’ ఉంది. ఏడుస్తోందిలో ‘ఏడు’ ఉంది. ఆరుతున్నాయిలో ‘ఆరు’ ఉంది. మూడుతుందిలో ‘మూడు’ ఉంది. మొత్తం కలిపితే ‘వెయ్యి నూటపదహారు’ అని జవాబు చెప్పింది వెన్నెల. జనం చప్పట్లతో వెన్నెలను అభినందించారు. రాజుగారు ప్రకటించిన బహుమతి వెన్నెలకే దక్కింది.

- జానపద కథ

5. తోలు బొమ్మలాట - ఒక జూనపద కళ

చిత్రం చూడండి. అలోచించి మాట్లాడండి.

1. చిత్రంలో ఏం జరుగుతున్నది?
2. చిత్రంలో ఎవరెవరు ఉన్నారు? ఏమేం చేస్తున్నారు?
3. ఇలాంటి ప్రదర్శనలు మీరు ఇంకా ఏమేమి చూశారు?

కవి పరిచయం

ఈ పాతానికి కె.వి. రామకృష్ణ రచించిన “తోలుబొమ్మలాట” వ్యాసం ఆధారం.

తోలు బొమ్మలాట - ఒక జానపద కళ

ధార్థిమి ధకధిమి తోలు బొమ్మ

దీని తమాషా చూడరా మాయబొమ్మ

పిల్లలూ! మీరు ఎప్పుడైనా తోలు బొమ్మలాట గురించి విన్నారా! అది మన ప్రాచీన జానపద కళ. ఎందరో గొప్పగొప్ప కళాకారులు వందల సంవత్సరాలుగా తోలు బొమ్మలాట కళకు జీవం పోశారు. మనం తోలు బొమ్మలాట గురించి తెలుసుకుండామా!

‘తాంభై ఆమడలైనా వెళ్లి తోలు బొమ్మలాట చూడాలి’ అనే ప్రాచీన నానుడి వలన ఆనాటి గ్రామీణ జీవితాలలో తోలు బొమ్మలాట కెంత ప్రాముఖ్యం ఇచ్చారో తెలుస్తున్నది. తోలు బొమ్మలాట క్రీ.పూ. 3వ శతాబ్దం నాటికే తెలుగు ప్రాంతంలో ప్రచారంలో ఉన్నట్టు తెలుస్తున్నది.

మన ఆంధ్రలో తూర్పుగోదావరి, వై.ఎస్.ఆర్. కడప, అనంతపురం, శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం జిల్లాలల్లి తోలు బొమ్మలాట కళాకారులు ఉన్నారు. మహోరాష్ట్ర నుండి వలన వచ్చిన ఆరె కులస్థల నుండి ఈ తోలు బొమ్మలాట ఇతర కులస్థలు నేర్చుకున్నారు.

తోలు బొమ్మలు తయారీలో జంతు చర్చలను ఉపయోగిస్తారు. ఇవి అన్ని కాలాలకు అనుకూలంగా ఉంటాయి. తోలు బొమ్మలు ఒక అడుగు నుండి నాలుగైదు అడుగుల ఎత్తు వరకు తయారు చేసుకుంటారు.

ప్రకృతి పరంగా దొరికే మోదుగ పువ్వు, బంక, దీపపు మసి వంటి సహజ సిద్ధమైన రంగులను తోలుబొమ్మలకు వాడడం వల్ల వాటికి ఎటువంటి హాని జరగకుండా ఉంటుంది. బొమ్మలను తెరమీద ఆడించటానికి అనుకూలంగా వెదురుబడ్డను బొమ్మ మధ్య భాగంలో కడతారు. బొమ్మను ఆడించటానికి ఈ వెదురు బద్దే ఆధారంగా ఉంటుంది.

మూడువైపుల మూసి ఉన్న పందిరి వేసి, ముందువైపు తెర లాగ పల్పటి తెల్లని బట్ట కడతారు. ప్రదర్శనకు ఆరు నుంచి ఎనిమిది మంది కళాకారులు ఉంటారు. కథలో స్త్రీ పాత వచ్చినపుడు స్త్రీలు, పురుష పాత వచ్చినపుడు పురుషులే పాట పాడుతారు. వంతలు హోర్సైనియం, మద్దెల, తాళాలు వాయిస్తూ వంతపాడతారు.

తోలు బొమ్మలాటలో చెప్పే భాగవత కథల్లో ఎక్కువగా భక్త ప్రహల్ద, సావిత్రి, కృష్ణలలు మొదలైనవి మూడు రోజుల పాటు ప్రదర్శిస్తారు. రామాయణ, భారత, భాగవత కథా వస్తువులతో పాటు సమాజానికి అవసరమైన వేమన, సుమతి, నీతి శతకాలలోని పద్యాలను, శ్లోకాలను, సూక్తులను, నీతి వాక్యాలను, సామెతలను సందర్భానుసారంగా ఉపయోగిస్తారు.

కథ ప్రారంభానికి ముందుగా గణపతికి ప్రార్థన చేస్తారు. తోలు బొమ్మలాటలో ప్రదర్శన నాట రాగంతో ప్రారంభించి, నురభి రాగంతో ముగిస్తారు.

పిల్లలూ! తోలు బొమ్మలాటలో ముఖ్యంగా పిల్లలను, ఇతర సామాన్య జనాన్ని నవ్వించే రెండు హాస్య పాత్రలు ఉంటాయి. అవి కేతిగాడు, బంగారక్క, కేతిగాడినే ‘జుట్టు పోలిగాడు’ అని కూడా అంటారు. ఏరు ప్రదర్శన మధ్యలో ప్రత్యక్షమై, చమత్కారంగా మాట్లాడుతూ ప్రేక్షకులను కడుపుబు నవ్విస్తుంటారు.

ఈ కళాకారుల కుటుంబాలలో చిన్నప్పటి నుంచి పిల్లలకు ఈ కళాపై శిక్షణను ఇస్తారు. తోలు బొమ్మలు తయారు చేయడం వాటిని ఆడించడం, పద్మలు, పొటల గానం, సంభాషణలు పలికే తీరు తదితర అంశాలపై తర్పిదునిస్తారు. తోలు బొమ్మలాటలో ప్రదర్శించే కథలు, గాథలు, పుస్తక రూపంలో ఉండవు. కనుకనే పిల్లలు వీటిని ముఖ్యత: పారాయణం (ఒకరు చెపుతుంటే విని నేర్చుకోవడం) చేస్తారు. ఇందుకు వారికి మంచి జ్ఞాపకశక్తి కావాలి. ప్రదర్శనా నైపుణ్యం కూడా కావాలి. ఏ కళారూపమైనా రక్కి కట్టేది కళాకారుని నైపుణ్యంతోనే!

కళల ద్వారా మానవనాగరికత ప్రతిబింబిస్తుంది. జానపద కళలు ఒకతరం నుంచి మరొక తరానికి శ్రుతపాండిత్యంతో ప్రవహిస్తూ ఉంటాయి. ఈ కళలు కాలగర్భంలో కలిసిపోకుండా కొందరు పరిశోధకులు గ్రంథస్థం కూడా చేస్తున్నారు. పగటి వేషాలు, కోలాటాలు, బుర్రకథ, ఒగ్గుకథ, జముకుల కథలు వంటి ఎన్నో జానపదకళలను కాపాడుకోవలసిన బాధ్యత మన అందరిది.

సంస్కృతిని కాపాడుకోవడం మన కర్తవ్యం. కాబట్టి పిల్లలూ ... వివిధ జానపద కళారూపాల పొటలు, నృత్యాలు నేర్చుకుని, ప్రదర్శించి, కళలను ఆదరించాం.

పదాలు-ఆర్థాలు

ప్రాచీన	= పాత, పురాతన	తర్పీదు	= శిక్షణ, ఆభ్యాసం
ప్రాముఖ్యం	= ప్రాధాన్యం	రక్కి కట్టడం	= అలరించడం
ఆమద	= ఎనిమిదిమైళ్ళ దూరం	ప్రత పాండిత్యం	= వినడం ద్వారా నేర్చుకోవడం
శతాబ్దం	= వంద సంవత్సరాలు	చమత్కారం	= నేర్చు)
నానుడి	= వాడుకగా అనే మాట, సామేత	పారాయణం	= ప్రథమగా చదవడం

ఇవి చేయండి

వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడటం

- జానపదకళల్లో తోలుబొమ్మలాట గురించి తెలుసుకున్నావు కదా? నీకేమనిపించింది?
- మీ ఊరి జాతరలో, పండుగలలో మీరు చూసిన జానపదకళల గురించి చెప్పండి.
- పారంలో మీకు నచ్చిన అంశం ఏమిటి? తోలుబొమ్మల్లా మీరు ఏయే బొమ్మలు తయారు చేస్తారు?

చదవడం - వ్యక్తపరచడం

- అ) పారం చదవండి. పారం ఆధారంగా కింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

1. తోలుబొమ్మలాట ఏయే జిల్లాలలో ప్రదర్శిస్తారు?

జ. ....

2. తోలుబొమ్మల తయారీలో వాడే రంగులు ఏవి?

జ. ....

3. తోలు బొమ్మలాటలో నవ్వించే పాతలు ఏవి?

జ. ....

- అ) కింది జానపదకళ గురించి చదవండి. ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

తప్పెటగుండ్లు : జానపద కళారూపాలలో ఒకటైన తప్పెటగుండ్లు ప్రత్యేకించి ఉత్తరాంధ్రాలో ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. గుండ్రంగా రేకుతో చేసిన తప్పెటలు ఈ బృందం కళాకారులు మెడలో వేసుకుని పాడుతూ ఆ పాటకు అనుగుణంగా గుండ్రంగా తిరుగుతూ నాట్యం చేస్తారు. పాటకు అనుగుణంగా తప్పెటలు వాయిస్తుంటారు. ఈ వాయిద్యాల్చి, గుండెమీద పెట్టుకుని వాయించడం కారణంగా దానికి తప్పెట 'గుండ్లు' అనే పేరు వచ్చినట్లు తెలుస్తోంది.

యాదవులు ఈ తప్పెట గుండ్డను ప్రదర్శించేవాళ్ళు.

- 1) తప్పెటగుండ్డ ఏ ప్రాంతానికి చెందింది?

జ.

- 2) తప్పెటగుండ్డ అనే పేరు ఎలా వచ్చింది?

జ.

- 3) తప్పెట గుండ్డను ఎవరు ప్రదర్శించేవారు?

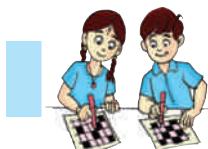
జ.

- 4) కింది జానపదకళ గురించి చదవండి. ప్రశ్నలు తయారు చేయండి.

కోలాటం : గ్రామీణ ప్రాంత ప్రజలు తాము చేసే నిత్యకృత్యాలలోని అలసటను మరచిపోయేందుకు ఉపయోగించే కళారూపం కోలాటం. కోలాటం ఆటలో కళాకారులు రెండు చేతులలో కోలలు ధరించి వాటిని తాడిస్తూ కోలాటం ఆడుతారు. ఇందులో ఏకకోలాటం, జంట కోలాటం, జడ కోలాటం, స్త్రీల కోలాటం, పురుషుల కోలాటం లాంటివి ఎన్నో ఉన్నాయి. కోలాటం నృత్యంలో సుమారు 16 మంది నుండి 40 మంది వరకు పాల్గొనవచ్చు.

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....

పదజాలం

- 5) కింది జానపద కళల పేర్లు చదవండి. వాటిలో మీ ప్రాంతపు జానపదకళలను గుర్తించి ‘○’ చుట్టుండి.

కోలాటం	బగ్గుకథ	హరికథ	బుర్రకథ	గుస్సాడి
తప్పెటగుండ్డ	భారతం	డప్పు	ధింసా	గంగిరెద్దులు
పగటివేషం	పులివేషం	సేవగరిడీ	పిట్టలదొర	సాముగరిడీ

- 6) “తొంబై ఆమడలైనా వెళ్లి తోలుబొమ్మలాట చూడాలి” అనేది ఒక నానుడి. నానుడులు సామెతలు లాగే జనుల నోట పుట్టాయి. కింది సామెతలు చూడండి. వాటి అర్థాలు తెలుసుకోండి.

సామెత: ఆరునెలలు సహవాసం చేస్తే వాళ్ళు వీళ్ళవుతారంట.

అర్థం : ఎవరితోనైనా ఆరు నెలలు కలిసి వుంటే వారి లక్ష్మణాలు మనకు కొన్ని అబ్బుతాయి. మంచి వాళ్ళతో వుంటే మంచి లక్ష్మణాలు, చెడ్డ వారితో ఉంటే చెడు లక్ష్మణాలు కలుగుతాయని అర్థం.

సామెత: రోట్లో తలదూర్చి రోకటి పోటుకు వెరచినట్లు

అర్థం : .....

సామెత: ఆవలిస్తే పేగులు లక్కపెట్టినట్లు

అర్థం : .....

ఇ) కింది సామెతలను సరైన పదంతో పూరించండి.

ఉదా : ..... పిల్ల ..... కి ముద్ద.

కాకి పిల్ల కాకికి ముద్ద.

1. ..... కాటుకు ..... దెబ్బ.

2. ..... వంగనిది ..... వంగునా?

3. అదిగో ..... అంటే ఇదిగో ..... అన్నట్లు.

4. ఇంట్లో ..... మోత, బయట ..... మోత.

5. ..... మంచిదైతే ..... మంచిది.

ఈ) పాతం చదపండి. అందులో కొన్ని పదాలకు మీ ప్రాంతాలలో వేరు పదాలు వాడుతుండపచ్చ. అలాంటి పదాలను గుర్తించి రాయండి.

ఉదా :- ఎటువంటి - ఎలాంటి

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

స్వయంచన

1. తోలుబొమ్మల తయారీలో రంగుల కోసం ఏమేమి ఉపయోగిస్తారు?

2. కళాకారుల పిల్లలకు తోలుబొమ్మలాట కళలో ఏమే అంశాలలో శిక్షణ నిస్తారు?

3. తోలుబొమ్మలాటకు కథా వస్తువులుగా వేటిని తీసుకుంటారు?

4. తోలుబొమ్మలాట గురించి ఐదు వాక్యాలు రాయండి.

పూజనాత్మకత

తోలు బొమ్మల్లాగే మనం గుడ్డతో బొమ్మలు, కాగితంతో బొమ్మలు తయారు చేసుకోవచ్చును. ఇక్కడ వేలికి తొడిగే కాగితపు బొమ్మలను చూడండి. ఇలాంటివి తయారు చేద్దామా? అయితే కాగితాలు తీసుకోండి. మీరు బొమ్మలు తయారు చేయండి. వాటిని ఉపయోగించి ఒక కథను చెప్పండి.

ప్రశంస

జనపద కళలను ప్రదర్శించే కళాకారులను మీరు ఏవిధంగా గౌరవిస్తారు? ఏవిధంగా ప్రశంసిస్తారో చెప్పండి.

ప్రాజెక్టు పని

జనపద కళలకు సంబంధించిన ఏవిధ చిత్రాలను, పాటలను సేకరించండి. తరగతిలో ప్రదర్శించండి.

భాషాంశాలు

అ) కింది వాక్యాలను చదపండి.

1. వాల్మీకి రామాయణాన్ని రచించాడు.
2. దశరథుడు అయోధ్యను పాలించాడు.
3. సంఘు సంస్కృతులు దురాచారాలను నిర్మాలించారు.
4. నవీన్ ‘ఎలుకవీరుడు’ కథ చదువుతున్నాడు.

పై వాక్యాలకు సంబంధించిన ప్రశ్నార్థక వాక్యాలను చదపండి.

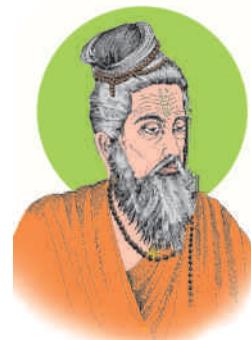

1. రామాయణాన్ని ఎవరు రచించారు?
2. అయోధ్యను ఎవరు పాలించారు?
3. దురాచారాలను ఎవరు నిర్మాలించారు?
4. ఎలుకవీరుడు కథను ఎవరు చదివారు?

అ) పిల్లలూ! పై వాక్యాలలో ఏ ప్రశ్నార్థక పదం ఉన్నదో గమనించండి. ఈ ప్రశ్నలకు వచ్చే సమాధానాలేవో చెప్పండి. ఇలా “ఎవరు” అనే పదానికి సమాధానంగా వచ్చే వాటిని “కర్త” అంటారు.

కింది ప్రశ్నలను చదపండి.

1. వాల్మీకి దేన్ని రచించాడు?
2. దశరథుడు దేన్ని పాలించాడు?
3. సంఘు సంస్కృతులు వేటిని నిర్మాలించారు?
4. నవీన్ ఏ కథను చదివాడు?

ఇ) ఈ ప్రశ్నలకు వచ్చే సమాధానాలు ఏవో చెప్పండి. మీరు చెప్పిన మాటలను అంటే ఎవరిని, దేనిని, వేటిని అనే పదాలకు సమాధానంగా వచ్చే పదాలను ‘కర్మ’ అంటారు.

ఈ) పై వాక్యాలలో ఒక పని జరగటాన్ని తెలియజేసే పదాలను క్రియలంటారని మీకు తెలుసుకదా!

ఉ) కింది వాక్యాలను చదపండి. కర్త, కర్మ, క్రియలను గుర్తించి రాయండి.

1. తాబేలు కుందేలును ఓడించింది.
2. నుబ్బు బొమ్మలు గీశాడు.
3. మేరి పాట పాడింది.
4. గాంధి మనకు స్వీతంత్ర్యం సాధించాడు.
5. శ్రీకృష్ణదేవరాయలు విజయనగరాన్ని పాలించాడు.

ఊ) క్రియలు ప్రథానంగా రెండు రకాలు. 1. సమాపక క్రియ , 2. అసమాపక క్రియ. ఒక క్రియా పదం వాక్యాన్ని పూర్తి చేస్తే అది ‘సమాపక క్రియ’.

ఉదా : సలీం పారం చదివాడు.

ఒక క్రియా పదం వాక్యాన్ని పూర్తి చేయలేకపోతే అది ‘అసమాపక క్రియ’.

ఉదా : సలీం పారం చదివి ...

ఇలాంటి వాక్యాలు మీ ముందు పోతాలలో ఉన్నాయి. గుర్తించి రాయండి.

సమాపక క్రియా వాక్యం

అసమాపక క్రియా వాక్యం

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ధారణ చేధాం

విద్య వలనను వినయంబు, వినయమునను బడయు పాత్రత, పాత్రత వలన ధనము, ధనము వలనను ధర్మంబు, దాని వలన ఐహికాముపైక సుఖంబు లందు నరుడు

భావం :- మానవుడు విద్యవల్ల వినయాన్ని పొందుతాడు. వినయం వల్ల ఆర్థత వస్తుంది. ఆర్థత ధనాన్ని చేకూరుస్తుంది. ఆ ధనం ఉంటే ధర్మం చేయవచ్చు. ధర్మ గుణం వల్ల ఈ లోకంలోనూ, తరువాత పరలోకంలోనూ సుఖాలు పొందుతాడు.

- భర్తుహరి సుభాషితం

చదువుదాం

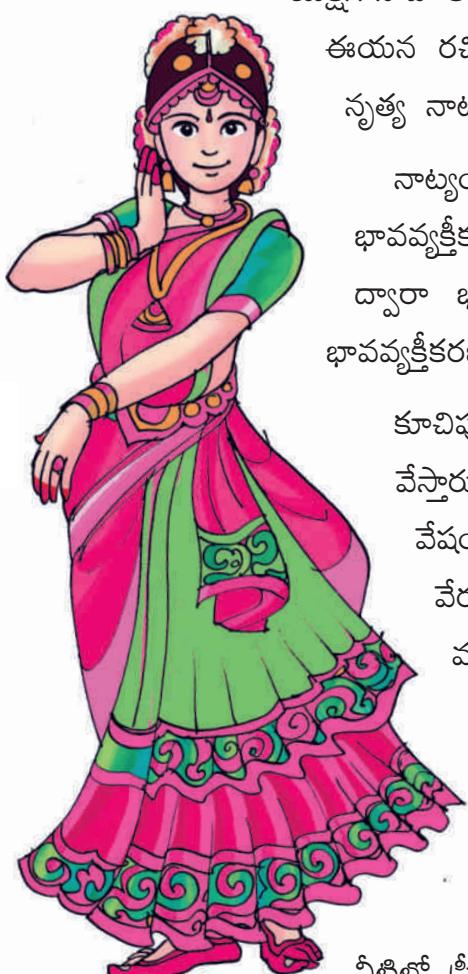

ముఖిపూడి నృత్యం-బక సంప్రదాయ కళ

కూచిపూడి నృత్యం తెలుగువారి ప్రత్యేక నృత్యరీతి. ఇది ఆంధ్రరాష్ట్రంలో కృష్ణాజిల్లాలోని దివిసీమలో ‘కూచిపూడి’ అనే గ్రామంలో కొన్ని శతాబ్దాల పూర్వం ఆవిర్భవించిన కళారూపం. ఈ డౌరిపేరుహోనే ఇది ప్రసిద్ధమైంది.

సిద్ధేంద్ర యోగి కూచిపూడి నాట్యకళకు మూలపురుషుడు అంటారు. ఆయన నాడు ప్రచారంలో ఉన్న యుక్కగానాది కళారూపాలను స్వీకరించి కూచిపూడి నృత్య ప్రక్రియను అభివృద్ధి చేశాడు. ఈయన రచించిన నాట్య నాటకం ‘భామా కలాపం’. తెలుగులో ఇది మొట్టమొదటి నృత్య నాటకం. కూచిపూడి నాట్యకళాకారులు విష్ణుతంగా ప్రదర్శించే నాటకమిది.

నాట్యం అభినయప్రధానం. అభినయం నాలుగు రకాలు. అవయవాల కదలికతో భావవ్యక్తికరణ అంగికాభినయం. భాష ద్వారా వ్యక్తికరణ వాచికాభినయం. వేషం ద్వారా భావవ్యక్తికరణ ఆహార్యాభినయం. శరీరంలో కలిగే మార్పుల ద్వారా భావవ్యక్తికరణ సాత్మ్యాభినయం.

కూచిపూడి కళాకారులు తమ నృత్య నాటకాలతో పాటు పగటి వేషాలు కూడా వేస్తారు. వాళ్ళ వేసే పగటి వేషాల్లో ప్రధానమైనది అర్థనారీశ్వరవేషం. అర్థనారీశ్వర వేషంలో కుడివైపు పురుషుడు, ఎదుమవైపు స్త్రీ ఉంటారు. ఈ రెండు వేషాలను వేరుచేస్తూ పై నుండి క్రింది వరకు ఒక తెర ఉంటుంది. ఒక వేషం మాట్లాడేటప్పుడు రెండోవైపును తెర కచ్చుతుంది.

జనానికి వినోదం కలిగించడం, వారిని నాటకంవైపు ఆకర్షించడం ఈ పగటి వేషాల ప్రయోజనం. ఈ వేషాల ద్వారా సాంఘిక దురాచారాలను విమర్శించడం కూడా ఉంది.

కూచిపూడి నాటక ప్రదర్శనలను ‘భాగవత మేళా’ అని కూడా అంటారు. వీటిల్లో స్త్రీ పురుష పొత్తులు రెండూ ఉంటాయి. కానీ ఇటీవలి వరకు స్త్రీ పొత్తును కూడా పురుషులే ధరించేవారు. ఇప్పుడు స్త్రీలు కూడా ధరిస్తున్నారు.

కీ.శే. భాగవతుల రామయ్య, హరిమాధవయ్య, చింతా వెంకట రామయ్య, తాడేపల్లి పేరయ్య, భాగవతుల విస్సయ్య, వెంపటి వెంకట నారాయణ, దర్శ వెంకటేశ్వర్రు, వేదాంతం పార్వతీశం, వేదాంతం వెంకటాచలపతి, వేదాంతం రామకృష్ణయ్య, వేదాంతం రాఘవయ్య, చింతా కృష్ణమూర్తి, వేణుగోపాలకృష్ణశర్మ, వేదాంతం రత్నయ్యశర్మ, వేదాంతం సీతారామశాస్త్రి మొదలయినవారు కూచిపూడి నాట్యాన్ని విశ్వవ్యాప్తం చేశారు.

6. పెన్నేటిపాట

చిత్రం చూడండి. అలోచించి మాట్లాడండి.

1. చిత్రంలో మీకు ఎమేమి కనిపిస్తున్నాయి?
2. చిత్రంలో ఎవరెవరు ఎమేమి చేస్తున్నారు?

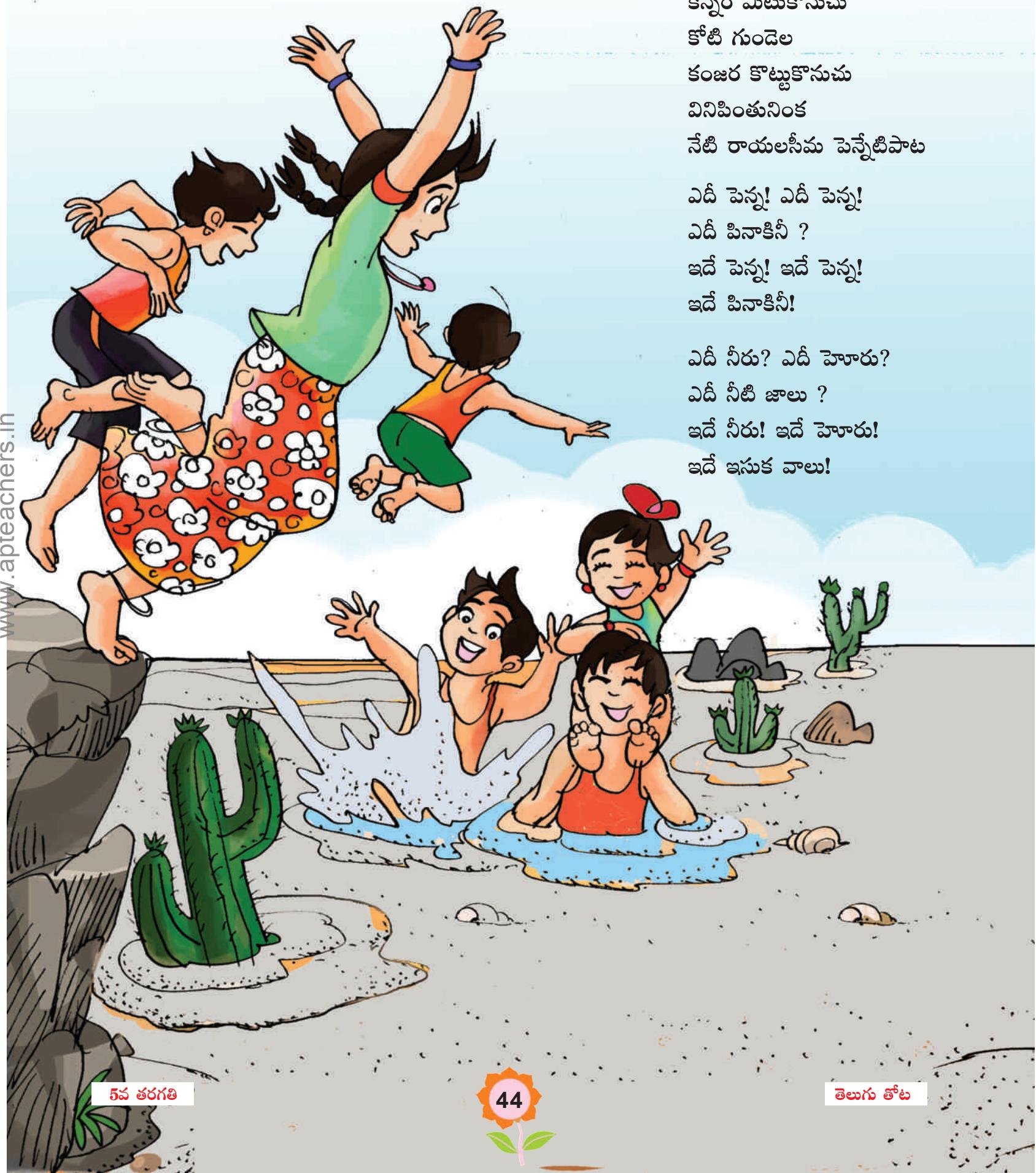
కవి పరిచయం

విద్యాన్ విశ్వం (21-10-1915 - 19-10-1987)

విద్యాన్ విశ్వం కవి, కథకుడు. సంస్కృత కావ్యాలను తెలుగు వచనంలోకి అనువదించారు. ‘పెన్నేటి పాట’, ‘విలాసిని’, ‘రాతలు-గీతలు’ మొదలయినవి వీరి రచనల్లో కొన్ని రాయలసీమ సౌందర్యాన్ని, విషాదాన్ని సమంగా చిత్రించిన ‘పెన్నేటి పాట’ నుండి ఈ ఖండికను తీసుకున్నాం.

పెన్నేటిపాట

కోటి గొంతుల
కిన్నెర మీటుకొనుచు
కోటి గుండెల
కంజర కొట్టుకొనుచు
వినిపింతునింక
నేటి రాయలసీమ పెన్నేటిపాట

ఎదీ పెన్న! ఎదీ పెన్న!
ఎదీ పినాకినీ ?
ఇదే పెన్న! ఇదే పెన్న!
ఇదే పినాకినీ!

ఎదీ నీరు? ఎదీ పొశారు?
ఎదీ నీటి జాలు ?
ఇదే నీరు! ఇదే పొశారు!
ఇదే ఇసుక వాలు!

అదే పెన్న! అదే పెన్న!
నిదానించి నడు!
విదారించు నెడన్, వట్టి
ఎడారి తమ్ముడు!

కుండపోతల వానలు
గురియ నేమి?
పట్టుమని పదినాళ్ళలో
పారబోసి,
ఇసుక బొక్కసమున
మిగులెల్ల దాచి,
పెన్న పదుకొను
నీ నేల దిస్సేమీద!

ఈఎటి నీటిలో
క్రమ్ముదనము లూరుచుండు
దోసిట నొక్కమారు
పుక్కిలించిన చాలు

నీ పుట్టుపునకు, సార్థకత్వమ్ము
నిష్టులైపత్వ మబ్బి!
ఇంతమంది కన్నతల్లి
ఎందుకిట్లు మారెనో?
ఇంతమంచి పెన్నతల్లి
ఎందుకెంది పోయెనో?

పదాలు-అర్థాలు

పోరు	= శబ్దం	ఎద	= హృదయం
నిదానించు	= నెమ్మిదిగా	బొక్కసం	= ధనాగారం
జాలు	= ప్రవాహం	నాళ్లు	= రోజులు, ప్రాంతాలు
విదారించు	= చీల్చుకుంటూ	కంజర	= ఒక రకమైన వాయిద్యం

ఇవి చేయండి

వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడటం

- పాటను రాగయుక్తంగా పాడండి.
- పాట భావం సాంత మాటల్లో చెప్పండి.
- మీకు తెలిసిన నది / సెలయేరు / చెరువు / కాలువల గురించి మాట్లాడండి.

చదవడం - వ్యక్తపరచడం

- అ) గేయం ఆధారంగా ప్రాస పదాలు గుర్తించండి, రాయండి.

.....
.....

- ఆ) పేరాను చదవండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

మన రాష్ట్రంలోని ఉత్తరాంధ్ర ప్రాంతంలో ప్రవహిస్తున్న నదులలో “నాగావళి” ముఖ్యమైన నది. ఇది ఒడిశా రాష్ట్రంలో ప్రారంభమవుతుంది. నాగావళి నది మీద తోటపల్లి, నారాయణపురం వద్ద నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులను నిర్మించారు. శ్రీకాకుళం దగ్గరలోని కళ్ళపల్లి వద్ద నాగావళి బంగాళాభాతంలో కలుస్తుంది. శ్రీకాకుళం పట్టణ ప్రజలకు ఈ నది ద్వారా తాగునీటి అవసరాలు తీరుతాయి.

1. నాగావళి నది ఏ ప్రాంతానికి చెందినది?

జ. ....

2. నాగావళి నది ఎక్కడ బంగాళాభాతంలో కలుస్తుంది?

జ. ....

3. నదుల వలన మనకు కలిగే ఉపయోగమేమిటి?

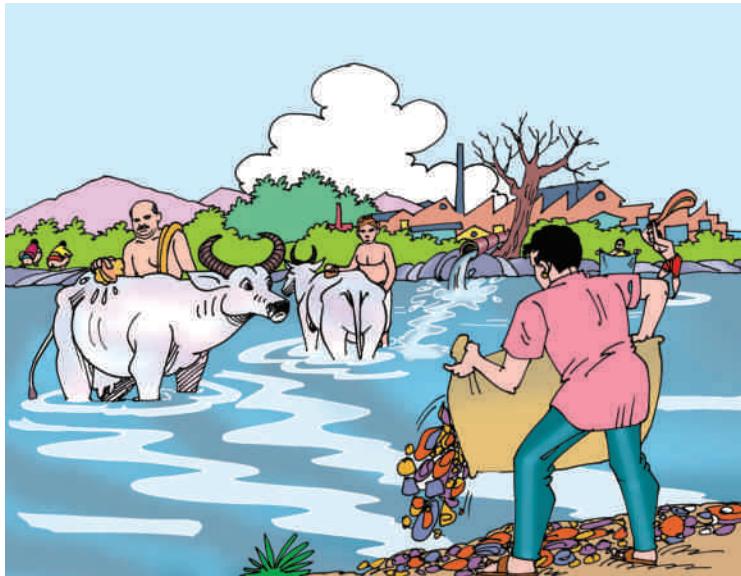
జ. ....

ఇ) కింది లేఖను చదవండి. ప్రశ్నలు తయారు చేయండి.

పత్రికా సంపాదకులకు,
నమస్కారములు!

గూటాల,
తేది : 03.01.2020.

మా ఊరు అడవికి దగ్గరగా ఉంటుంది. పక్కనే గోదావరి నది. ఈ మధ్య రహదారుల విస్తరణ కోసమని పెద్ద పెద్ద చెట్లను నరికేసారు. గోదావరిలో నానా చెత్తా చెదారం వేసి కలుభితం చేస్తున్నారు. ఇలా విచక్షణ లేకుండా పర్యావరణాన్ని పాడుచేస్తే భవిష్యత్తు తరాలకు తాగడానికి స్వచ్ఛమైన నీరు దొరకదు. పీల్చుడానికి స్వచ్ఛమైన గాలి ఉండదు. అడవులు, నదుల రక్షణ మన జీవన విధానంలో భాగం కావాలి. దీనికి అందరూ బాధ్యత వహించాలి. దీన్ని పత్రికా ముఖంగా ప్రజలకు తెలియజేయ వలసినదిగా కోరుతున్నాను.

కృతజ్ఞతలతో

ఇట్లు

అభిరామ.

1. .....
2. .....
3. .....

అ) కింది గేయ వాక్యాలు చదవండి.

ఎదీ కృష్ణ? ఎదీ కృష్ణ?	ఎదీ కృష్ణవేణి?
ఇదే కృష్ణ! ఇదే కృష్ణ!	ఇదే కృష్ణవేణి!

కృష్ణను కృష్ణవేణి అని అంటారు. ఇలాగే గోదావరిని గౌతమి అని, గంగను భాగీరథి అని కూడా అంటారు. వీటిని ఉపయోగించి మీరు గేయ వాక్యాలు రాయండి.

.....

.....

.....

.....

స్వయంచార్పన

అ) కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

1. కవి పెన్నా పూర్వవైభవం గురించి ఏమని ప్రశ్నించాడు?
2. పెన్నా నీటిని కవి ఎలా వర్ణించాడు?
3. నదులలో నీళ్ళు లేకపోతే ఏమాతుంది?

సృజనాత్మకత

అ) కింది గోడపత్రికను చదపండి.

గ్రామ ప్రజలకు విజ్ఞాపి

గ్రామ ప్రజలారా! జాగ్రత్త పడండి. నీటిని పొదుపుగా వాడండి.

నీటి వృధాను అరికట్టండి.

- ◆ నీరు మన ప్రాణాధారం.
- ◆ ప్రతి నీటిచుక్కా విలువైనదే.
- ◆ నీటిని పొదుపుగా వాడుకుండాం.
- ◆ మన అవసరం మేరకు మాత్రమే నీటిని వినియోగించాం.
- ◆ నీరు ఎక్కడైనా పంపుల ద్వారా, కుళాయిల ద్వారా వృధా అవుతుంటే వెంటనే మునిసిపాలిటీ/ పంచాయితీ వారికి తెలియజేయండి.
- ◆ కుళాయి నీరు వదిలేసి పనులు చేయకండి. బకెట్లలో పట్టుకొని నీటిని వాడండి.
- ◆ వాడుకున్న నీటిని మొక్కలకు మళ్లించండి.

గ్రామపంచాయితీ

రాపులపాలెం

అ) నేడు ప్లాస్టిక్ సంచుల వల్ల కాలుష్యం పెరుగుతుంది. దానికి బదులుగా కాగితం, జనపనార సంచుల వినియోగపు అవసరాన్ని తెలియజేస్తా ఇదే విధంగా గోడ పత్రికను తయారు చేయండి.

ప్రశంస

మీ స్నేహితులు పాతశాల కుళాయిల్లో నీటిని వృధా చేయకుండా జాగ్రత్తగా వాడుతుంటే వారిని మీరు ఎలా ప్రశంసిస్తారు?

భాషాంశాలు

అ) కింది వాక్యాలు చదవండి. గీతగీసిన పదాలను గమనించండి.

చందన్ కథల పుస్తకం చదివాడు.

చందన్ కథల పుస్తకం చదువుతున్నాడు.

వందన్ కథల పుస్తకం చదువుతాడు.

పై వాక్యాలలోని మొదటివాక్యంలో ‘చదివాడు’ అనే పదం జరిగిపోయిన పనిని సూచించే క్రియా పదం.

రెండవ వాక్యంలో ‘చదువుతున్నాడు’ అనే పదం జరుగుతున్న పనిని సూచించే క్రియాపదం.

మూడవ వాక్యంలో ‘చదువుతాడు’ అనే పదం జరగబోయే పనిని సూచించే క్రియా పదం.

అంటే వాక్యాలలో కాలాలను బట్టి ‘క్రియాపదాల రూపాలు’ మారుతూ ఉంటాయి.

క్రియా పదాలను వాక్యంలో వాడినప్పుడు అవి పై వాక్యాలలో వలె కాలాలను తెలుపుతూ ఉంటాయి.

కాలాలను మూడు విధాలుగా విభజించవచ్చు.

అవి :	జరిగిపోయిన కాలం : దీన్ని భూతకాలం అంటారు.
	జరుగుతున్న కాలం : దీన్ని వర్తమాన కాలం అంటారు.
	జరగబోయే కాలం : దీన్ని భవిష్యత్కాలం అంటారు.

అ) ఇంతవరకు మీరు చదివిన పాతాల ఆధారంగా కింది పద్మీకను పూరించండి. వాటితో వాక్యాలు రాయండి.

భూతకాల పదాలు	వర్తమానకాల పదాలు	భవిష్యత్కాల పదాలు

ధారణ చేద్దాం

సాధువులగు జంతువులకు
బాధలు గావించు ఖలుల భంజింపని రా
జాధము నాయుస్వర్గ
శ్రీధనములు వీగి బోపు సిద్ధము తల్లి.

భావం :- తల్లి! సాధు జంతువులను బాధించి వేధించే దుర్మార్గులను రాజైనవాడు తప్పక శిక్షించాలి. ఆ విధంగా శిక్షించకుండా ఉపేక్షించిన అధముడైన రాజు జీవితం ఆయుష్మ ఐశ్వర్యం అన్నీ వృథం అనేమాట నిజం.

- పోతన నీతి

చదువుదాం

మూడు చేపలు

ఈక మడుగులో మూడు చేపలు ఉన్నాయి. అందులో ఒకదాని పేరు దీర్ఘదర్శి. మరొకదాని పేరు ప్రాప్తకాలజ్ఞుడు. ఇంకాకదాని పేరు దీర్ఘసూత్రుడు. అవి ఆ మడుగులో నుఖంగా కాలం గడువుతుంటే వేసవికాలం సమీపించింది. ఇది గమనించిన దీర్ఘదర్శి తక్కిన రెండిటితో “ఈ మడుగు చాలా చిన్నది. వేసవిలో ఎండిపోతుంది. కనుక ఎప్పుడూ ఎండిపోని పెద్ద మడుగులోకి వెళ్లిపోదాం” అంది. ఇది విని ప్రాప్తకాలజ్ఞుడు “వేసవి వస్తే ఈ మడుగు ఎండిపోతుందని ఎలా చెప్పగలం? ఒక వేళ ఎండిపోవడం నిజమైతే అప్పుడే ఏదో ఒక ఉపాయం తోచక పోతుందా? ఇప్పుడు ఈ మడుగు నిండుగా ఉంది. ఎప్పుడో కష్టం వస్తుందని ఇప్పుడు ఈ మడుగు విడిచివెళ్లడం మంచిది కాదు” అంది.

ఇది విని దీర్ఘసూత్రుడు “మీ మాటలు చాలా తికమకగా ఉన్నాయి. ఈ మడుగు మహాసముద్రంవలె పెద్దది. అనవసరంగా భయపడుతున్నారు. కాబట్టి మనం ఇక్కడ నుండి కదలడం మంచిది కాదు” అంది. దీర్ఘదర్శికి ఈ మాటలు నచ్చలేదు. వేసవిలో ఇక్కడ ఉండడం అపాయికరమని అనుకుంది. దీర్ఘదర్శి వెంటనే మడుగులోకి నీరు వచ్చే పిల్లకాలువలో ప్రవేశించింది. అక్కడ నుండి పెద్ద కాలువలోకి, దానిలో నుండి సముద్రంలా ఉండే ఒక పెద్ద మడుగులోకి ప్రవేశించింది. అక్కడ నిశ్చింతగా గడపసాగింది.

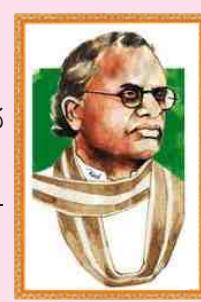
ఇంతలోనే వేసవి కాలం రానే వచ్చింది. ఒకొక్క చెరువు ఎండిపోసాగింది. మరికొన్ని రోజులకు మడుగు దగ్గరికి వలలు పట్టుకుని జాలరులు వచ్చారు. చేపలన్నీ తప్పించుకోవడానికి ఎంత ప్రయత్నించినా ఫలితం లేకపోయింది. జాలర్లకు దౌరికిపోయాయి. దౌరికిన చేపలన్నిటినీ వారు ఒక తాడుకు గుచ్ఛసాగారు. అది చూచి ప్రాప్తకాలజ్ఞుడు “అయ్యా! పెద్ద చిక్క వచ్చింది. ఇప్పుడు బాధపడుతూ కూర్చోక ఏదైనా ఉపాయం ఆలోచించాలి” అని తీవ్రంగా ఆలోచించింది. ఇంతలో చేపలు గుచ్చిన తాడుతో అక్కడికి ఒక జాలరి వచ్చాడు. అప్పుడు ప్రాప్తకాలజ్ఞుడు నేనిప్పుడు ఆ తాడుని నోటితో కరచి పట్టుకుంటాడు. జాలరి నన్ను చూచి గుచ్చబడిన చేపే అని అనుకుంటాడు. తర్వాత అతడు వెళ్లిపోయాక మంచి మడుగులోకి దూకి తప్పించుకుంటాడు అని అనుకుని అలాగే చేసింది.

ఎలా తప్పించుకోవాలా అని అప్పటికప్పుడు ఆలోచిస్తున్న దీర్ఘసూత్రుని జాలరి పట్టుకుని తాడుకు గుచ్చి బుట్టలో వేసుకున్నాడు. ఆ మడుగులోని చేపలన్నిటినీ పట్టుకున్న జాలర్లు ఇళ్ళకు బయలుదేరారు. వారికి దారిలో ఒక పెద్ద కాలువ కనబడింది. బురదతో ఉన్న చేపల్ని కడగడానికి జాలర్లు కాలవలోకి దిగారు. ప్రాప్తకాలజ్ఞుడు వెంటనే ఆ తాడును వదిలిపెట్టి జాలర్లకు అందకుండా కాలువలో మునిగి తప్పించుకుంది. చూశారా! ఆపడ వస్తుందని ముందు చూపుతో దీర్ఘదర్శి తన ప్రాణాలను కాపాడుకుంది. సమయస్థాపితో ప్రాప్తకాలజ్ఞుడు తన ప్రాణాలను రక్షించుకుంది. మందబుద్ధితో, నిర్లక్ష్యంతో దీర్ఘసూత్రుడు తన ప్రాణాలను పోగాట్టుకుంది.

కవి పరిచయం

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి (23.4.1891 - 25.2.1961)

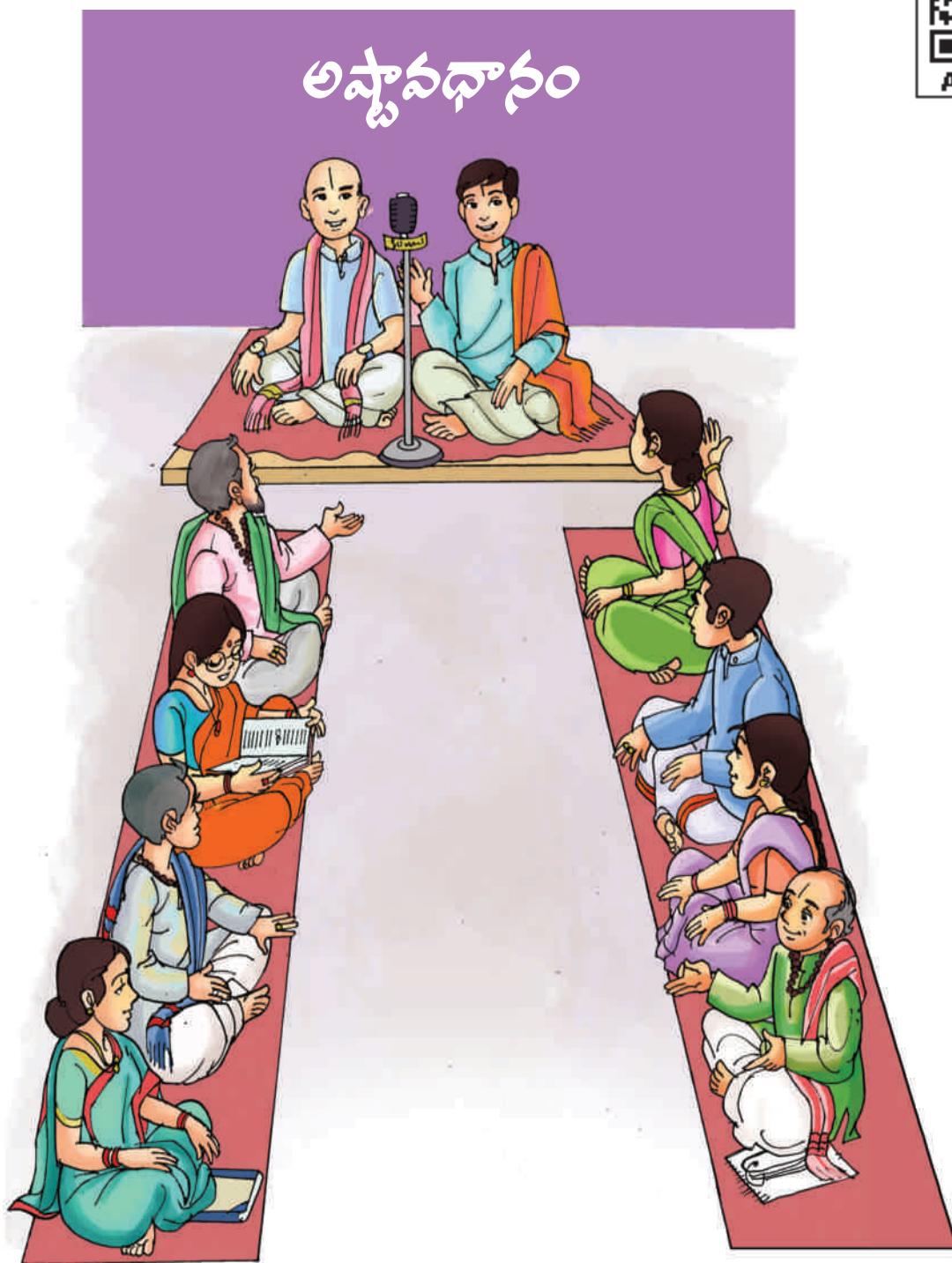
తేటతెనుగు నుడికారానికి, అచ్చమైన మానవ సంబంధాల చిత్రణకి కొండగుర్తులాంటి శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి కథకులు, నవలాకారులు, నాటక కర్త. ఎన్నో చిన్న కథల సంపుటాలు వెలవరించారు. రాజరాజు వంటి నాటకాలు, ‘ఆత్మబలి’, ‘రక్షాబంధనము’ వంటి నవలలను రచించారు. ‘అనుభవాలూ-జ్ఞాపకాలూ’ అన్న పేరుతో వెలవరించిన స్వీయచరిత్ర ఆనాటి ఆంధ్రాల సాంఘిక చరిత్ర.

7. పద్యరత్నలు

అష్టవధానం

చిత్రం చూడండి. అలోచించి మాట్లాడండి.

1. చిత్రంలో ఏం జరుగుతున్నది? ఎవరెవరు ఉన్నారు? వారు ఏం చేస్తున్నారు?
2. మీకు తెలిసిన ఏవైనా పద్యాలు పాడండి.
3. మీరు ఇలాంటి కార్యక్రమాలు ఎక్కుడైనా చూశారా? చూసినప్పుడు మీకు ఏమనిపిస్తుంది?

పద్యరత్నలు

1.

అప్పిచ్చువాడు వైద్యుడు
ఎప్పుడు నెడతెగకపారు నేరును ద్వీజుడున్
చొప్పడిన యూరనుండుము
చొప్పడకున్నట్టి యూరు చొరకుము సుమతీ!

- బద్దెన

భావం

ఈ మంచిబుద్ధి గలవాడా! అవన రానికి అప్పిచ్చేవాడు, వైద్యుడు, ఎల్లప్పుడు ప్రపణించే నది, మంచి చెడ్డలు చెప్పే పండితుడు ఉన్నఊళ్ళు ఉండు. అవిలేని ఊళ్ళే నివసించవద్దు.

2.

ప్రశ్న నుండి పుట్టు పరిణతి జ్ఞానమ్ము
ప్రశ్నతోడ పెరుగు ప్రాభవమ్ము
ప్రశ్నలేక ప్రగతి ప్రశ్నార్థకమ్మురా!
నవయుగాలబాట నార్థమాట
- నార్థ వేంకటేశ్వరరావు

భావం

ప్రశ్నకు జవాబులు వెతకడం ద్వారానే ఈ లోకంలో జ్ఞానం వృద్ధి చెందుతుంది. ప్రశ్నించడం వల్లనే సమాజంలో మనిషి విలావ పెరుగుతుంది. ప్రశ్న లేకపోతే ప్రగతి శూన్యం అవుతుంది.

3.

చంపదగిన యట్టి శత్రువు తనచేత
జిక్కెనేని గీడు సేయరాదు
పొసగ మేలు చేసి పొమ్మనుటే చాలు
విశ్వదాభిరామ! విసురవేమ!

- వేమన

భావం

ఓ వేమా! చంపదగిన శత్రువు చేతికి చికిత్సా వాడికి కీడుచేయరాదు. తిరిగి ఏదైనా ఉపకారం చేసి పంపిస్తే అదే నిజమైన శిక్ష.

4.

మచ్చికలేనిచోట ననుమానము వచ్చినచోట మొండుగా
గుచ్ఛితులున్నచోట గుణకోవిదులుండని చోట విద్యకు
మెచ్చనిచోట రాజుకరుణించనిచోట వివేకులుండిరే
నచ్చట మోసమండు సుగుణాకర పెమ్ముయ సింగధిమణి
- చాటువు

భావం

చొరవ లేనిచోట, సందేహం ఉన్నచోట, చెడ్డవాళ్ళు ఎక్కువగా ఉన్నచోట, గుణం తెలుసుకొనే పండితులు లేని చోట, విద్యను మెచ్చుకోని చోట, రాజు దయలేని చోట, వివేకం కలిగిన వారు ఉన్నట్లయితే వాళ్లకు హనియే కలుగుతుందని పెద్దలు చెప్పారు.

5.

నిజము మీద భూమి నిలబడి యుండును
సత్యవాక్య వలన జనత నడుచు
సత్యమొకటిపాప సంహోరమును జేయు
కాళికాంబ హంస కాళికాంబ
- పోతులూరి వీరబ్రహ్మం

భావం

నిజం కలకాలం భూమి మీద నిలబడి ఉంటుంది.
సత్యవాక్య వల్లనే జగతి నడుస్తుంది. సత్యాన్ని
ఆచరిస్తే పాపాలన్నీ నశించిపోతాయి.

6.

ఒరులేయవి యొనరించిన
వరపర! యప్రియము తనమనంబునకగుం దా
నొరులకు నవిసేయకునికిం
బరాయణము పరమ ధర్మ పథములకెల్లనే
- తిక్కన

భావం

ఓ రాజు! ఇతరులు ఏ పని చేస్తే తన మనస్సుకు
బాధ కలుగుతుందో, ఆ పని తిరిగి తాను
ఇతరులకు చేయకుండటమే అన్ని ధర్మ
మార్గాలలోనూ గొప్పది.

7.

నీతియే మూలము విద్యకు
నీతియే పురుషార్థ తత్త్వ నిర్ణయకమున్
నీతియే భూతప్రీతియు
నీతియుతుం డెప్పుడొందు నియత పదంబున్
- ఏటుకూరి వెంకటనరసయ్య

విద్యకు నీతియే ఆధారం. చతుర్వీధ పురుషార్థ తత్త్వాన్ని
(ధర్మం, అర్థం, కామం, మోక్షం) నిర్ణయించేది కూడా
నీతియే. సర్వ భూతాలకూ (ప్రాణులకూ) ప్రీతి
కలిగించేది కూడా నీతియే. నీతిమంతుడైన వాడు
ఎప్పుడూ తనకు తగిన స్థానాన్ని పొందుతాడు.

8.

చదువని వాడజ్ఞాండగు,
చదివిన సదసద్వీవేక చతురత కలుగున్,
చదువగ వలయును జనులకు,
చదివించెద నార్యులొద్ద చదువుము తండ్రీ!
- పోతన

భావం

చదువని వాడికి ఏమీ తెలియదు. చదువుకుంటే మంచి
చెడులు తెలుసుకోగలిగిన వివేకం కలుగుతుంది.
అందువల్ల మనుషులందరూ చదువుకోవాలి. ఉత్తములైన
గురువుల వద్ద నిన్ను చదివిస్తాను నాయనా! చదువుకో!
(అని హిరణ్య కశిపుడు ప్రహ్లదునికి చెప్పాడు.)

9.

తరువులతిరసఫల భార గురుతఁగాంచు
నింగి వ్రేలుచు నమృతమొసంగు మేఘు
డుధుతులు గారు బుధులు సమృద్ధి చేత
జగతి సుపక్రతలకు నిది సహజగుణము
- భర్త్రహరి సుభాషితం

భావం

చెట్లు నిండుగా రసం ఉన్న పండ్ల బరువుతో వంగి
పోతాయి. ఆకాశంలో ఆధారం లేకుండా వేలాడుతూ
మేఘుడు అమృతం వంటి నీటిని వర్షం ద్వారా
ఇస్తాడు. నిండుగా సంపదలుండడం చేత పండితులైన
వారు అహంకారం పొందరు. ఈ లోకంలో ఉపకారం
చేసే వారికి ఇది సహజ లక్ష్మణం.

పదాలు-అర్థాలు

ఎడతెగక	= విడివడకుండా, తెగిపోకుండా	ఉపకర్త	= ఉపకారం చేసేవాడు
ద్విజుడు	= బ్రాహ్మణుడు	బరులు	= ఇతరులు
చాపుడిన	= ఉన్నట్టి	అప్రియము	= ఇష్టముకానిది
పొసగ	= తగినట్లుగ	మనమునకు	= మనస్సుకు
చిక్కెనేని	= దొరికితే	పరాయణము	= అభీష్టం
కీడు	= హని	పరమధర్మము	= గొప్పధర్మం
పరిణతి	= మార్పి	వాక్కు	= మాట
సంశయించు	= సందేహించు	అజ్ఞుడు	= తెలివి తక్కువవాడు
ప్రాభవం	= గొప్పతనం	సత్	= మంచి
తరువు	= చెట్టు	అసత్	= చెడు
గురుత	= గొప్పతనం, బరువు	ఆర్యలు	= పూజ్యలు
నింగి	= ఆకాశం	కుచ్చితము	= కవటము
ప్రేలుచు	= వేలాడుతూ	మెండుగా	= ఎక్కువగా
అమృతం	= తియ్యని వాన నీరు	బుధులు	= పండితులు
కోవిదుడు	= విద్యాంసుడు	ఉధృతులుగారు	= గర్వపదరు
మేఘుడు	= మేఘం	నియత	= నియమముగల
సమృద్ధి	= ఎక్కువగలిగి ఉండడం	నిర్ణాయకమున్	= నిర్ణయించేది
పెన్నిది	= గొప్పదైన నిధి		

ఇవి చేయండి

విషయం - ఆలోచించి మాట్లాడటం

- పద్యాలను భావరాగయుక్తంగా పాడండి.
- మీకు తెలిసిన కొన్ని నీతిపద్యాలు చెప్పండి.
- చదువు లేకపోతే ఏమవుతుంది?

చదవడం - వ్యక్తపరచడం

అ) కింది భావాలకు సరియైన పద్య పాఠాలు రాయండి.

1. మేఘం నీటితో నిండి ఉన్నప్పుడే వర్షిస్తుంది.
- .....

2. మేలు చేసి పొమ్మనుటే పెద్ద శిక్ష.
- .....

3. విద్యకు పునాది నీతి.
- .....

4. సత్యం పాపాలు తొలగిస్తుంది.
- .....

5. ప్రశ్నించడం వల్లనే సమాజంలో మనకు విలువ పెరుగుతుంది.
- .....

అ) పేరా చదివి ఖాళీలు పూరించండి.

ముక్కకం అంటే ఒక పద్యం. పూర్తి అర్థాన్ని తనకు తానే ఇస్తూ ఇతర పద్యాలతో సంబంధం లేకుండా స్వయం సంపూర్ణంగా వినిపించేది. తెలుగులో ముక్కక రచనకు ‘శతక, చాటు’ పద్యాలను ఉదాహరణగా చెప్పవచ్చు. వేములవాడ భీమకవి, శ్రీనాథుడు, తెనాలి రామకృష్ణుడు ‘చాటు’ పద్య రచనలో చాలా ప్రసిద్ధులు. ముక్కకం ఒక పద్య ప్రక్రియ. శతకంలో కూడ ముక్కక లక్షణం ఉంటుంది.

1. స్వయం సంపూర్ణమైన పద్యాన్ని ..... అంటారు.
2. ముక్కక రచనకు ఉదాహరణగా ..... పద్యాలు చెప్పవచ్చు.
3. తెనాలి రామకృష్ణుడు ..... పద్యరచనలో ప్రసిద్ధుడు.
4. శతకంలో ..... లక్షణం ఉంటుంది.

ఇ) గబగబా చదవండి చూధ్మం.

అడిగెదనని కడువడిజను

నడిగినదనుమగుడ నుడువడని నడయుడుగున్

వెదవెద చిడుముడి తడబడ

నడుగిడు నడుగిడదు జడిమ నడుగిడు నెడలన్

పదజాలం

(అ) కింది పదాలకు అర్థాలు రాయండి.

1. కీడు	=	2. పథం	= .....
3. ప్రాభవం	=	4. నింగి	= .....
5. తరువు	=	6. పెన్నిధి	= .....
7. అప్రియం	=	8. వాక్కు	= .....

(అ) ఎవరెవరు ఏమి రాశాలో జతపరచండి.

1. వేమన శతకం	( )	అ) బద్దెన
2. సుమతీ శతకం	( )	ఆ) ఏనుగు లక్ష్మణ కవి
3. మహాభారతం	( )	ఇ) వేమన
4. సుభాషిత రత్నాలు	( )	ఈ) వీర బ్రహ్మంద్రస్యామి
5. కాళికాంబ శతకం	( )	ఉ) తిక్కన

(ఇ) కింది పదాలకు బహుపచనాలు రాయండి.

1. పద్యం	-	5. ప్రశ్న	- .....
2. నేరం	-	6. బుధుడు	- .....
3. శత్రువు	-	7. తరువు	- .....
4. కవి	-	8. ఫలము	- .....

స్వయంచాలని

- మనం ప్రశ్నలు ఎందుకు వేస్తాం?
- ఒక గ్రామంలో ఎవరెవరు ఉండడం అవసరమని పద్యంలో చెప్పారు?
- ఉపకారం చేసేవారికి ఎలాంటి సహజగుణాలు ఉంటాయి?
- శత్రువు విషయంలో మనం ఎలా ప్రవర్తించాలి?

సృజనాత్మకత

మీకు తెలిసిన పద్యభావం ఆధారంగా చిన్న కథను రాయండి.

ప్రశంస

మీ తరగతి గదిలో ఎవరు బాగా పద్యాలు పాడతారు? వారిని నీవు ఎలా ప్రశంసిస్తావు?

భాషాంశాలు

(అ) కింది వాక్యాలు చదవండి.

సాధారణంగా భాషలో పదజాలాన్ని పురుషులను సంబోధించే పదాలు, స్త్రీలను సంబోధించే పదాలు, ఇతరులను సంబోధించే పదాలు (పక్కలు, జంతువులు, జడాలు) అని విభాగం చేయవచ్చు. వీటినే పుంలింగం, స్త్రీ లింగం, నపుంసక లింగం అంటారు. కొన్ని భాషల్లో అర్థంతో సంబంధం లేకుండా పద స్వరూపాన్ని బట్టి లింగం ఉంటుంది. కొన్ని భాషల్లో అర్థాన్ని బట్టి లింగం ఉంటుంది. తెలుగులో అర్థం ప్రమాణం.

తెలుగు వ్యాకరణాలలో ఈ విభాగాన్ని లింగం అనకుండా వాచకం అంటారు. పురుషులను బోధించే పదాలు మహాత్మలు, తక్కినవి అమహాత్మలు. వాక్య నిర్మాణంలో స్త్రీలను సంబోధించే పదాలు ఏకవచనంలో అమహాత్మతోనూ, బహువచనంలో మహాత్మతోనూ చేరతాయి.

ఉదా: అతను వచ్చాడు

అది / ఆమె వచ్చింది

వాళ్లు (స్త్రీలు / పురుషులు / స్త్రీ పురుషులు) వచ్చారు

అవి వచ్చాయి.

అందువల్ల స్త్రీలను బోధించే పదాలను విడిగా చెప్పాలంటే వాటిని మహాతీ వాచకాలు అంటారు.

(అ) కింది పురుషవాచక పదాలకు స్త్రీ వాచక పదాలు రాయండి.

1. ఉపాధ్యాయుడు	-	ఉదా: ఉపాధ్యాయుని.....
2. నటుడు	-	.....
3. గాయకుడు	-	.....
4. కళాకారుడు	-	.....
5. సైనికుడు	-	.....

ధారణ చేద్దాం

ఉ ॥ మాటలచేత దేవతలు మన్మం జేసి వరంబు లిత్తు, రా
మాటలచేత భూపతులు మన్మం జేసి ధనంబు నిత్తు, రా
మాటలచేత మానిసులు మన్మం జేసి మనంబు లిత్తు, రా
మాటలు నేర్వుకున్న మరి మానము హూనము కాదె యేరికిన్ ॥

భావం : మాట మంచిదైతే దేవతలు వరాలు ఇస్తారు. ఆ మాటలు రాజులకు నచ్చితే బహుమతులిస్తారు. ఆ మాటలలోని మాధుర్యాన్ని స్త్రీలు ఇష్టపడతారు. ఆ మాటలు సరిలేనప్పుడు ఎవరికైనా గౌరవం పోతుంది.

- భర్తుహరి సుభాషితం

చదువుదాం

కలమళ్ల శాసనం

మార్యోకాలంలో రాజులు శాసనాలు వేసేవారు. శాసనం రాజుజ్జను తెల్పుతుంది. శాసనాలు వాటిలోని విషయాన్ని బట్టి మూడు రకాలుగా ఉంటాయి. ఎక్కువభాగం ఇవి దానశాసనాలు. కొన్ని ప్రశ్నలు శాసనాలు. మరికొన్ని ధర్మాలిపి శాసనాలు.

దానశాసనాలంటే రాజులు, రాజ్యాధికారులు, సామంతులు మొదలైనవారు ఆలయాలకు, బ్రాహ్మణులకు, మతాలకు, విద్యాసంస్థలకు చేసిన దానాలను తెల్పేవి. ప్రశ్నలు శాసనాలంటే రాజు విజయాలను ప్రశంసించేవి. ధర్మాలిపి శాసనాలు మతపరమైన నియమాలను తెల్పేవి.

ఆంధ్రదేశంలో లభించే శాసనాలు కొన్ని శిలలపై చెక్కినవి. మరికొన్ని రాగిరేకులపై చెక్కినవి. ఆంధ్ర దేశంలో క్రీస్తుపూర్వం నుండే శాసనాలు లభిస్తున్నాయి. మొదటి శాసనాలు ప్రాకృత భాషలో ఉన్నాయి. తర్వాత సంస్కృత ప్రాకృత మిశ్రంగానూ, ఆ తర్వాత సంస్కృతంలోనూ శాసనాలు వచ్చాయి. ఈ శాసనాలలో ఊళ్ల పేర్లు, వ్యక్తులపేర్లు తెలుగులో కనిపిస్తాయి.

మొత్తం తెలుగులోనే మొదటిసారి శాసనాలు వేసినవారు రేనాటి చోళులు. రేనాడు అంటే ఇప్పటి వై.ఎస్.ఆర్. కడప జిల్లా ప్రాంతం. రేనాటి చోళరాజు ఎరికల్ ముతురాజు ధనుంజయుడు కలమళ్ల

గ్రామంలో వేసిన శాసనం ఇది. శాసనంలోని పదాలన్నింటికి మనకు ఇంకా స్ఫురమైన అర్థాలు తెలియవు. ఇది దాన శాసనం. ఈ దానాన్ని పాడుచేసిన వారికి పంచమహాతకాలు కలుగుతాయని శాపవాక్యంతో శాసనం ముగిసింది.

నాటి తెలుగు భాష ఎలావుందో, లిపి ఎలా వుందో, శాసనమేలా ఉంటుందో మీరు తెలుసుకోవడానికి ఇదొక ఉదాహరణ.

(తొలి తెలుగు దివ్య - తెలుగు మూలాల అధ్యయన సంఘం వారి సౌజన్యంతో)

1. .....
2. కల్పు (తు) రా-
3. జధనంజ
4. యుష్ణ రేనా
5. ఐ ఏళ్న
6. చిఱుంబూరి
7. రేవణకాలు (పం)
8. పుచెనూరుకా జు
9. అ త్తి కళా ఉఱి
10. (ఛ్ల) వారు ఉఱి
11. త్తి
12. .....
13. .....
- 14.....
- 15 .. పజ్చమ ..
16. హపాతకన....
17. కు

కలమళ్ల

తొలి తెలుగు శాసనం

8. ఇటీజ్ పండుగ

చిత్రం చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

1. చిత్రంలో ఏం జరుగుతున్నది? ఎవరెవరున్నారు?
2. మీరు జరుపుకునే ఒక పండుగ గురించి చెప్పండి.

కవి పరిచయం

గిదుగు వేంకట రామమూర్తి (29.8.1863- 22.1.1940)

ఆధునిక తెలుగు భాషా ప్రవక్త. ప్రజల జీవితానికి దూరంగా ఉన్న గ్రాంథిక భాష స్థానంలో ప్రజల వాడుక భాషకు పట్టం కట్టిన యోధుడు. తన జీవితకాలం వ్యావహరిక భాషా ఉద్యమానికి, గిరిజన విద్యాభివృద్ధికి కృషి చేశారు. సవరల కోసం సవర భాషా మాధ్యమంలో తొలి పారశాల నడిపారు. సవర పాటలు, కథలు సేకరించి సవర వాచకాలు రూపొందించారు. సవర-బ్రంగ్లీషు నిఘంటువును రూపొందించడమే కాక సవర భాషలో హాలికమైన పరిశోధన చేశారు. సవరల కోసం సవర వ్యాకరణం రచించారు. భారతదేశంలోని తొలి తరం మానవశాస్త్రవేత్తలో ఒకరు. ‘బాలకవి శరణ్యం’, ‘ఆంధ్ర పండిత భిషక్తుల భాషాభేషజం’ మొదలైన గ్రంథాలు రచించారు. ఈయన స్వార్థికి అనుగుణంగా గిరిజనుల గురించిన పార్యాంశాన్ని ఇక్కడ పొందుపరిచాం.

ఇటీజ్ పండుగ

విజయవాడ నుండి క్రాంతి, అక్కయలు కుటుంబ సభ్యులతో కలిసి పాదేరు వచ్చారు. అక్కడ వాళ్ళ పెదనాన్న ఉద్యోగం చేస్తున్నారు. ఇంటికి వెళుతుంటే దారిలో దప్పులు, తుడుములు, కొమ్ముబూర మొదలయిన వాయిద్య శబ్దాలు వినబడ్డాయి.

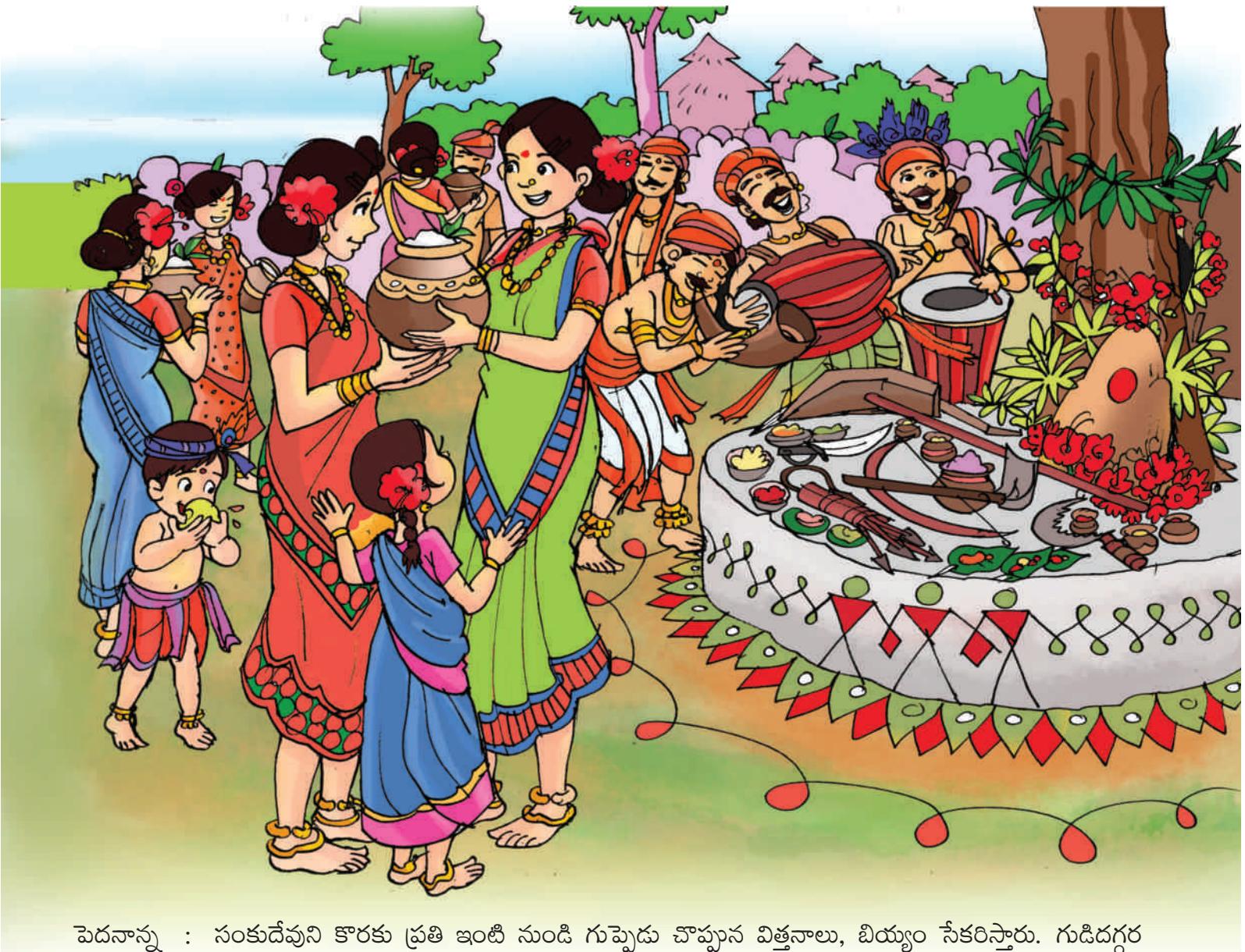
క్రాంతి : పెదనాన్న! ఏమిటా సందడి?

పెదనాన్న : వాళ్ళ “ఇటీజ్ పండుగ” చేసుకుంటున్నారు. దీనినే కొంతమంది గిరిజనులు ‘విటీజ్’ అని కూడా అంటారు.

- అక్షయ : ఇటీజ్ పండుగ అంటే ఇటుకలు పెట్టి చేస్తారా?
- క్రాంతి : ఇలాంటి పండుగ గురించి మేము ఎప్పుడూ వినలేదు. దీనిని ఎవరు చేసుకుంటారు.
- పెదనాన్న : విశాఖ, విజయనగరం జిల్లాలలోని మన్యం వాసులు చేసుకుంటారు.
- అక్షయ : ఎప్పుడు చేస్తారు?
- పెదనాన్న : మార్చి లేదా ఏప్రిల్ నెలలో చేస్తారు. ఒడియా సాహచర్యం ఉన్నవారు చైత్ర పొర్చాబ్ (చైత్రపుర్ణం) అని అంటారు. గిరిజనేతరులు ఇటుకల పండుగ అని అంటారు.
- ఇద్దరు : పెదనాన్న! ఆ పండుగ చేసుకునే వారి దగ్గరకి వెళ్దామా!?
- పెదనాన్న : అలాగే!
- క్రాంతి : ఇటీజ్ పండుగ ఎలా చేస్తారు పెదనాన్న?
- పెదనాన్న : మన మొట్టమొదటి పండుగ ఉగాది జరువుకుంటాం కదా! అలాగే వారు ఉగాది తరువాత నవమి మధ్యలో ఈ పండుగ చేస్తారు. వారూ మనలాగే పన్నెండు నెలలకు పేర్లు పెట్టుకున్నారు. అందులో నాలుగవది ‘విటీజ్’. ఆ నెలలో జరిపే పండుగ ఇటీజ్ పండుగ. వారి వెసులుబాటు ననుసరించి గ్రామస్థులు సమావేశం పెట్టుకుంటారు. తదుపరి శుక్రవారం చాటింపు వేస్తారు. ఆ తరువాతి శుక్రవారం నుండి పండుగ ప్రారంభం అవుతుంది.
- అక్షయ : అఖ్యా! ఆ ఇంటి ముందు, గోదలపైన ముగ్గులు! మామిడి ఆకు తోరణాలు ఎంత బాగున్నాయో!!
- పెదనాన్న : పండుగ జరగడానికి ముందు ఇలా అలంకరించుకుంటారు. పండుగ రోజు మన రైతుల మాదిరి గానే నాగలి, మోకు, పలుపు తాళ్ళు, పార, కొంకి మొదలయిన వ్యవసాయ పనిమట్లు కడిగి ‘కుదురు’ (దేవుని మూల) దగ్గర పెట్టి పూజిస్తారు.
- క్రాంతి : పెదనాన్న! అదేంటి?! గిన్నెలలో ఒకరికాకరు ఏదో ఇచ్చి పుచ్చుకుంటున్నారు.
- పెదనాన్న : అవును క్రాంతి. మామిడి కాయలను ఇంటికి తెచ్చి వాటిని ముక్కలుగా కోస్తారు. బియ్యంతో ఆ ముక్కలను కలిపి వండుతారు. దానిని ‘బోనం’ అంటారు. ఆ బోనం సైవేద్యంగా దేవునికి సమర్పిస్తారు. తరువాత సైవేద్యం, అన్నం, కూరలు, వంటలు మొదలైనవి ఇరుగు పొరుగువారు, బంధువులు ఒకరికాకరు ఇచ్చిపుచ్చుకుంటారు.
- అక్షయ : ఆ తరువాత ఏం చేస్తారు పెదనాన్న?
- పెదనాన్న : రెండవరోజు ‘రొడ్డ కనుసు’ చేస్తారు.
- క్రాంతి : రొడ్డ కనుసా!? అంటే ఏమిటి?
- పెదనాన్న : ‘రొడ్డ’ అంటే మామిడి, సీతాఫలం మొదలైన ఆకులు. ‘కనుసు’ అంటే ఊరేగింపు. రెండవరోజు ఆకులు కట్టుకుంటారు. తలకు పక్కి ఈకలు కట్టుకుంటారు. ముఖంపై నలుపు, తెలుపు రంగులు చారలుగా పూసుకుంటారు. రంగులు, బూడిద కలిపిన నీరు వెదురుగొట్టుల్లో నింపి ఒకరిపై ఒకరు జల్లుకుంటారు. పనసకాయను జంతుతల ఆకారంగా చేస్తారు. దానిపైకి బాణాలు వేస్తా, ఆడుతూ, పాడుతూ సంకుదేవుని దగ్గరకు వెళ్తారు.
- అక్షయ : ఎందుకు వెళతారు?

పెదనాన్న : సంకుదేవుని కొరకు ప్రతి ఇంటి నుండి గుప్పెడు చొప్పున విత్తనాలు, బియ్యం సేకరిస్తారు. గుడిదగ్గర బియ్యం వండి నైవేద్యం పెదతారు. విత్తనాలు కొన్ని గుడి చుట్టూ చల్లుతారు. మిగిలిన విత్తనాలు వారం రోజులు తరువాత ఇంటింటికి పంచుతారు. అవి వారి విత్తనాలలో కలుపుకుంటారు.

క్రాంతి : భలే విచిత్రంగా ఉంది. ఆ తరువాత?!

పెదనాన్న : మూడు నుండి ఆరు రోజుల్లో ఏదో ఒక రోజు గ్రామస్థులంతా వేటకు వెళతారు. వేటకు వెళ్లని వారిని వరసైన వారు ఎగతాళి చేస్తారు. వేట సాధించిన వారికి ప్రత్యేక గౌరవం ఉంటుంది.

అక్షయ : ఏడవ రోజు ఏం చేస్తారు?

పెదనాన్న : ఆఁ... చివరి రోజును ‘మారు ఇటీజ్’ లేక ‘నూరు ఇటీజ్’ అంటారు. ఆరోజు దారికి అడ్డంగా వెదురు బొంగు కడతారు. వెదురు గొట్టలతో వచ్చేపోయే వారిపై నీళ్ళు చల్లుతారు. వెదురు కర్రకు తాళ్ళను కట్టి ఊయిలగా చేసి ఊగుతారు.

అక్షయ, క్రాంతి : చాలా బాగుంది పెదనాన్న వీరి పండుగ.

పెదనాన్న : అవును. మన రాష్ట్రంలో రాయలసీమలో కొన్ని పండుగలు, కోస్తాలో కొన్ని పండుగలు ప్రత్యేకంగా జరుపుకుంటారు. అలాగే గిరిజన ప్రాంతాలలో కూడా రకరకాల పండుగలు జరుపుకుంటారు. ఇవి వారి సంస్కృతీ సంప్రదాయాలకు ప్రతీకలు.

పదాలు - అర్థాలు

తుడుము	= గిరిజన వాయిద్య పరికరం
కొమ్ముబూర	= కొమ్ముతో తయారు చేసే బూర
సందడి	= పండుగలో అందరూ కలిసిమెలసి తిరగడం
మొక్కబడులు	= భగవంతునికి చెల్లించే ముదుపులు
తోరణం	= గుమ్మాలకు మామిడాకులతో కట్టే దండ
కుదురు	= కుండలు కదలకుండా నిలిపే గుండ్రని అమరిక
హేళన	= ఎగతాళి
ధింసా, కోయ	= గిరిజన నృత్యాలు
అటక	= చిన్నమిద్దె
రొడ్డ కనుసు	= గ్రామ ఊరేగింపు

ఇవి చేయండి

వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడటం

1. పండుగ అంటే ఏమిటి?
2. ఇటీచ్ పండుగ ఎలా జరుపుకుంటారు?
3. మనం జరుపుకునే పండుగలకు, గిరిజనులు జరుపుకునే పండుగలకు తేడా ఏమిటి?

చదవడం - వ్యక్తపరచడం

- అ) కింది పేరాను చదవండి. ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

గణతంత్ర దినోత్సవం జరుపుకోవడానికి పిల్లలు బడిని అందంగా ముస్తాబు చేస్తారు. వారివారి తరగతులను రంగురంగుల కాగితాలతో అలంకరిస్తారు. గుమ్మాలకు తోరణాలు కడతారు. తరగతిగది లోపలా బయటా ముగ్గులు వేస్తారు. పిల్లలందరూ దేశభక్తిగీతాలు సాధన చేసి జెండా వందనం రోజు పాడతారు. జనవరి 26వ తేదీన జరిగే గణతంత్ర దినోత్సవాన్ని ఆనందంగా, ఉత్సాహంగా జరుపుకోవడం పిల్లలకు ఎంతో ఇష్టం. ఆ రోజు బడి అంతా పండుగ వాతావరణంతో కళకళలాడుతుంది.

1. గణతంత్ర దినోత్సవాన్ని ఎప్పుడు జరుపుకుంటారు?

2. మీ బడిని గణతంత్ర దినోత్సవం రోజున ఎలా అలంకరిస్తారు?

.....

3. మీరు ఏయే దేశభక్తిగీతాలు పాడతారు?

.....

4. మీ బడిలో ఏయే పండుగలు జరుపుకుంటారు?

.....

ఆ) కింది పండుగ గురించి చదవండి. ప్రశ్నలు తయారు చేయండి.

మన పండుగలలో “దసరా” ఒకటి. ఇది ఆశ్చేయుజ శుద్ధ పాడ్యమి నుండి నవమి వరకు తొమ్మిది రోజులు జరుగుతుంది. అందుకే “దేవీ నవరాత్రులు” అంటారు. జగన్మాత అయిన దుర్గాదేవి మహిషాసురుడనే రాక్షసునితో తొమ్మిది రోజులు యుద్ధం చేసి దశమిరోజు విజయం సాధించింది. అందుకే పదవ రోజును విజయదశమి అంటారు. ఈ పండుగ “శక్తి” ఆరాధనకు ప్రాధాన్యం ఇస్తుంది. ఈ పండుగ రోజుల్లో దేవికి ఒక్కొక్క రోజు ఒక్కొక్క అలంకారంతో పూజలు చేస్తారు. విజయదశమి నాడే రాముడు రావణాసురునిపై విజయం సాధించాడు. అజ్ఞాత వాస సమయంలో జమ్మిచెట్టుపై పెట్టిన ఆయుధాలు పాండవులు తిరిగి తీసుకున్న రోజు కూడా విజయదశమే. అందువల్ల జమ్మి ఆకులతో ఈరోజు పూజచేస్తే మంచి జరుగుతుందంటారు.

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....

అ) ఇచ్చిజ్ పండుగ పారంలో మీరు గమనించిన కొత్త పదాలను రాయండి.

1. ఉదా : చైత్ర పొరొబ్	2. .....
3.	4. .....
5.	6. .....
7.	8. .....

- అ) పారంలో ఆడుతూపాడుతూ లాంటి జంట పదాలు ఉన్నాయి. కింది జంట పదాలను చదవండి. వాటిలో ఏవైనా నాలుగు జంట పదాలతో సొంతవాక్యాలు రాయండి.

శుచి - శుభ్రం	అన్నెం - పున్నెం	ఇరుగు - పొరుగు	ఇల్లు - వాకిలి
ఊరు - పేరు	ఉక్కిరి - బిక్కిరి	తిండి - తిప్పులు	కట్టు - బొట్టు
చిందర - వందర	నగ - నట్రు	పొలం - పుట్రు	కూర - నార

- ఇ) కింది మాటలను చూడండి. మొదట + మొదట = మొట్టమొదట అవుతుందని మన వ్యాకరణాలు చెప్పున్నాయి. ఇటువంటి మరికొన్ని మాటలు చూడండి.

తుట్టి - తుట్టతుద	అట్టి - అట్టడుగు	కట్టి - కట్టకడ
చిట్టి - చిట్టచివర	ఎట్టి - ఎట్టకేలకు	పట్టి - పట్టపగలు

వీటిలో నాలుగింటిని వాక్యాలలో ఉపయోగించండి

ఉదా : మొట్టమొదట: మన మొట్ట మొదటి - పండగ ఉగాది.

స్వీయరచన

1. ఇటీజ్ పండుగను ఎప్పుడు చేసుకుంటారు?
2. కుదురు వద్ద ఏం పెడతారు? దానిని ఎలా తయారుచేస్తారు?
3. ఇటీజ్ పండుగ రెండవరోజు ఎలా జరుపుకుంటారు?
4. ఇటీజ్ పండుగ చివరిలోజు ఏయే కార్బూక్షమాలు చేస్తారు?
5. మీరు జరుపుకునే ఒక పండుగ గూర్చి రాయండి.

సృజనాత్మకత

ఇటీజ్ పండుగ గూర్చి నీ మిత్రునకు లేఖ రాయండి.

ప్రశంస

రామి 5వ తరగతి చదువుతూంది. రామికి జానపదగీతాలు సేకరించడం చాలా ఇష్టం. వాటిని చక్కగా పాడుతుంది. తోటి పిల్లలందరికీ నేర్చుతుంది. మీరు రామిని ఎలా ప్రశంసిస్తారో రాయండి.

భాషాంశాలు

అ) కింది వాక్యాలను చదపండి. గీత గీసిన అక్షరాలను గమనించండి.

1. పాలు, సేమ్యాతో పాయసం చేస్తారు.
2. మీ కోసం నేను బొమ్మలు తెచ్చాను.
3. తరువ్వు గురించి వాళ్ళ అమ్మ బడికి వెళ్లింది.
4. సుస్మితకు శరీష చాక్కెట్లు ఇచ్చింది.
5. హనుమంతుడు రాముని యొక్క దూతగా లంకకు వెళ్ళాడు.

పై వాక్యాలలో గీత గీసిన వాటిని గమనించారు కదా! ఇవి లేకుంటే వాక్యాలు పూర్తి అర్థాన్ని ఇప్పడం లేదు కదా! అంటే ఇవి వాక్యంలో పదాల మధ్య సంబంధాన్ని ఏర్పరుస్తాన్నాయి. ఇలాంటి వాటిని ‘విభక్తి ప్రత్యయాలు’ అంటారు. ఈ ప్రత్యయాలు ఎనిమిది. ఇవి లేకపోతే పదాల మధ్య సంబంధం సరిగా తెలియదు.

విభక్తి ప్రత్యయాలు

1. దు, ము, వు, లు
2. ని(న్), ను(న్), ల(న్) కూర్చు గురించి
3. చేత(న్), చే(న్), తోడ(న్), తో(న్)
4. కొరకు(న్), కై
5. వలన(న్), కంటె(న్), పట్టి
6. కి(న్), కు(న్), యొక్క లో(న్), లోపల(న్)
7. అందు(న్), న(న్)
8. ఓ, ఓరి, ఓయి, ఓసి

విభక్తులు

ప్రథమ విభక్తి	
ద్వాతీయ విభక్తి	
తృతీయ విభక్తి	
చతుర్థ విభక్తి	
పంచమీ విభక్తి	
షష్ఠి విభక్తి	
సప్తమీ విభక్తి	
సంబోధన ప్రథమ విభక్తి	

కింది భాషీలను సరైన ప్రత్యుధాలతో పూరించండి. విభక్తులను బ్రాకెట్లలో రాయండి.

ఉదా : ఊరిలో ఇటీజ్ పండుగ చేస్తున్నారు.

(ప్రీ విభక్తి)

1. శ్రీకాకుళం ..... దీనిని ‘మామిడి టెంక పండుగ’ అంటారు. ( )
2. ఇటీజ్ పండుగ ..... ‘చైత్రపోరాబ్’ అని కూడా అంటారు. ( )
3. ఈ పండుగ విజయనగరం ప్రాంతం ..... చేస్తారు. ( )
4. మంచిపుస్తకం ..... మంచి మిత్రుడు లేదు. ( )
5. మట్టి ..... బొమ్మలు చేయవచ్చు. ( )

ప్రాజెక్టు పని

మీ గ్రామాల్లో జిరిగే పెళ్ళిళ్ళు, పండుగలు జాతరలలో ఉపయోగించే సంగీత వాయిద్యాల గురించి సమాచారం సేకరించి పట్టిక రాయండి. అందులో ఒక వాయిద్యం గురించి రాసి, తరగతి గదిలో ప్రదర్శించండి.

పాడుకుండాం తేనెకన్న మధురంరా తెలుగు

తేనెకన్న మధురం రా, తెలుగు, ఆ
తెలుగుదనం మా కంటి వెలుగు.

తెలుగుగడ్డ పోతుగడ్డ ఎంత పచ్చన, మా
తెలుగు గుండెలో స్నేహం ఎంత వెచ్చన!
మన పొలాల శాంతి పులుగు ఎంత తెల్లన, మన
తరతరాల కథను పాడు గుండె రుఱున.
పాటుపడిన వాళ్ళకే లోటు లేదని
చాటి చెప్పు తల్లికదా తెలుగుతల్లి

లలితకళలు సంగీతం సాహిత్యం
తెలుగుతల్లి జీవితాన దినకృత్యాలు.
గత చరిత్ర ఘన చరిత్ర ఎంత ఖ్యాతి!
గర్వించదగ్గ జాతి తెలుగుజాతి!
అయినా గతంకన్న భవిష్యత్తు ఆశాజనకం
ఆ భావికారకు ధరించాలి దీక్షాతిలకం.

అరుద్ర

అ) కింది పాట పాడండి. ఇది సపర భాషలో, తెలుగు భాషలో ఉంది.

సపర భాషలో

డై డై మామలే	- ఆడాతోరన్ పాఞ్జుతియై
డై డై మామలే	- తర్లా జావు పాఞ్జుతియై
డై డై మామలే	- కింతే గురన్ పాఞ్జుతియై
డై డై మామలే	- గోతోర్ గోతోర్ డక్కుఅ.

తెలుగులో

చందమామ - చిక్కని తేనేతేవే
చందమామ - అన్నంముద్ద తేవే
చందమామ - అరటి పశ్చ తేవే
చందమామ - పాపకి కితకితలు పెట్టవే.

వదువుడాం

క్రిస్తున్

ప్రపంచ వ్యాప్తంగా జరుపుకుంటున్న పండుగలలో క్రిస్తున్ పండుగ ఒకటి. ఈ పండుగ క్రైస్తవులకు అతిపెద్ద పండుగ. డిసెంబర్ 24న క్రిస్తున్ ఈవ్గానూ, 25న క్రిస్తున్గానూ జరుపుకుంటారు.

సంప్రదాయ కథనాల ప్రకారం జీసస్ ఒక పశువులశాలలో, పశువుల మధ్య పుట్టాడని, జన్మించగానే ఆయన తల్లి మేరీ మాత ఆయనను వప్రాలతో చుట్టి వారున్న ధర్మశాలలో ఖాళీ లేనందున పశువుల కొట్టంలోనే ఉంచవలసి వచ్చిందని ‘బైబిలు’ చెబుతోంది. ఆయన పుట్టిన రోజు రాత్రి ఆ ఊరికి పక్కనున్న పొలాల్లో కొందరు పశువుల కాపర్లు తమ గౌరైల మందలను కాపలా కాస్తున్నారు. అప్పుడు ఒక దేవదూత ఆకాశం నుంచి వారి ముందుకు దిగి వచ్చాడు. ఆ దూత చుట్టూ ఉన్న వెలుగుకు గౌరైల కాపరులు భయపడ్డారు. దేవదూత వాళ్ళతో “భయపడకండి ఇదిగో! మీకొక సంతోషకరమైన శుభవార్త. ఇవ్వాళ బెత్తహేంలోని ఒక పశువుల పాకలో లోకరక్షకుడు పుట్టాడు. ఆయన అందరికీ ప్రభువు. ఒక పసికందు పొత్తిగుడ్డలో చుట్టబడి పశువులశాలలో ఉన్న దాణాతొట్టెలో పడుకుని ఉంటాడు. ఇదే మీకు అనవాలు”. దేవదూత ఇలా చెబుతుండగా పొలమంతా దేవదూతలతో నిండిపోయింది. వాళ్ళంతా దేవునికి స్తుతి గీతాలు పాడి మాయమయ్యారు. గౌరైల కాపరులు హాటాహాటిన వెళ్ళి దేవదూత చెప్పిన పశువుల పాకకు చేరుకున్నారు. అక్కడ తొట్టెలో పడుకుని ఉన్న శిశువును చూసారు.

అలా 2000 సంవత్సరాల కిందట డిసెంబర్ 24వ తేదీ అర్ధరాత్రి ఏసుక్రీస్తు జన్మించాడు. అందువల్ల ఆ మరునాడు

అంటే డిసెంబర్ 25వ తేదీ క్రిస్తున్ పండుగని జరుపుకుంటున్నారు.

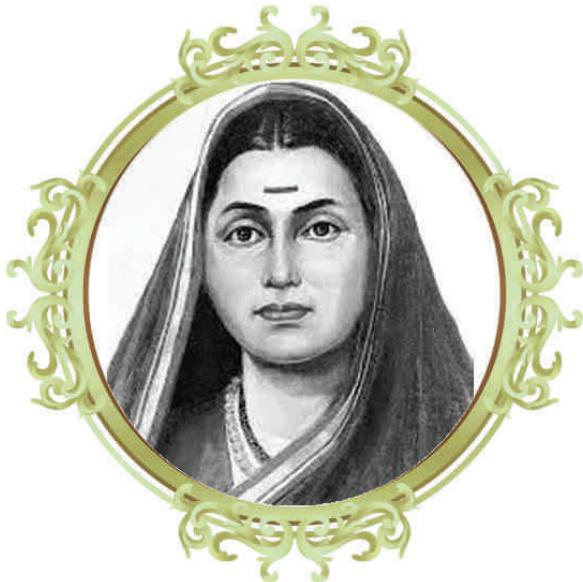
ఈ పండుగకు క్రైస్తవులు తమ ఇళ్ళను, చర్చిలను అలంకరిస్తారు. వెదురుబద్దులతో, రంగు కాగితాలతో ఒక పెద్ద నక్కత్రాన్ని తయారుచేసి ఇంటికప్పు మీద ఎత్తులో పెడతారు. రాత్రివేళ దీపాలంకరణలతో ఇళ్ళు, చర్చిలు అందంగా ఉంటాయి. ప్రతిఇంట్లోనూ ఒక క్రిస్తున్ చెట్టును ఏర్పాటు చేస్తారు. ఇది ఈ పండుగ ప్రత్యేకత. ఈ చెట్టును రంగురంగుల కాగితాలతోనూ, కాగితమ నక్కత్రాలతోనూ, చిరుగంటలతోనూ, చిన్నచిన్న గాజుగోళాలతోనూ అలంకరిస్తారు. క్రిస్తున్ రోజున బంధువుల ఇళ్ళకు, మిత్రుల ఇళ్ళకు వెళ్ళి ప్రేమాభిమానాలతో క్రిస్తున్ శుభాకాంక్షలు చెబుతారు.

M8K3Y8

9. తరిగొండ వెంగమాంబ

సావిత్రిబాయి ఫూలే
ప్రథమ మహిళా ఉపాధ్యాయిని

సరోజనీనాయుదు
భారత కోకిల

కస్తూర్మాగాంధీ
స్వాతంత్ర్య సమరయోధురాలు

ఆమ్మారి మొల్ల
తెలుగులో రామాయణం రచించిన తొలి కవయిత్రి

చిత్రం చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

1. చిత్రంలో ఎవరెవరు ఉన్నారు? వారి గురించి మీకు తెలిసింది చెప్పండి.
2. మీ అమ్మ గురించి చెప్పండి.
3. మీరు చూసిన ఉద్యోగం చేస్తున్న ఆడవాళ్ళ గురించి చెప్పండి.

తరిగొండ వేంగమాంబ

ఆనాడు చిన్నపిల్లలకే పెళ్ళిళ్లు చేసేవారు. అదేవిధంగా వేంగమాంబకు కూడా పెళ్లి అయింది. కాని ఆమె మనసు సంసారం మీద కాక భగవంతుడి మీదే లగ్నమయింది. భర్త మరణించాడు. నాటి సంప్రదాయం ప్రకారం బోట్టు, జుట్టు, గాజులు తీసి వేయడం వంటి మూఢాచారాలకు ఆమె లొంగలేదు.

వేంగమాంబను సామాజిక కట్టుబాట్లు అనుసరించేటట్లు చేయడానికి ఎన్నో ప్రయత్నాలు జరిగాయి. ఆమెనెన్నో కష్టాల పాలు చేశారు. హిరణ్యకశిపుడు పెట్టిన హింసలు ప్రహ్లదుణి బాధించనట్టే ఇవన్నీ ఆమెను బాధించలేదు.

వేంగమాంబ అప్రయత్నంగానే ఎన్నో మహిమలు చూపింది. ఆమెకు ఎందరో భక్తులు ఏర్పడ్డారు. ఆమె సహజ పాండిత్యంతో అలవోకగా ఎన్నో రచనలు చేసింది.

వేంగమాంబ సాహిత్యంలో అన్ని ప్రక్రియల్లోనూ రచనలు చేసింది. ఆమె యక్కగాన రచనలో సిద్ధహస్తరాలు. కపులందరిలో ఎక్కువ యక్కగానాలు రచించిన ఫునత వేంగమాంబదే. తాళ్ళపాక అన్నమయ్యలాగ రాగాలు చెప్పడమేకాక, తన కీర్తనలన్నింటికి ఏ తాళం వాడాలో కూడా చెప్పింది. అన్నమయ్యలాగా చక్కని తెలుగు పలుకుబళ్ళను ఉపయోగించింది. చలివేంద్రాలు, అన్నపుత్రాలు ఏర్పాటుచేసింది. సృసింహజయంతి ఉత్సవాలు జరిపింది. ‘అష్టఫుంటాలు’ అనే పేరుతో ఎనిమిది మంది రాతగాళ్ళను నియమించి, తన గ్రంథాలకు ప్రతులు రాయించి, అడిగిన వాళ్ళకు ఇచ్చేది. ఆ విధంగా వేంగమాంబ రచనలు దేశంలో అన్ని ప్రాంతాల వారికి పరిచయం అయ్యాయి.

తానేమి చదువుకోలేదని వినయంగా ‘రాజయోగసారము’, ‘భాగవతము’ ద్విపద కావ్యాల్లో ఆమె చెప్పుకుంది.

ఆదిమ సమాజంలో వ్యక్తులందరూ సమానులే.

కాని కాలక్రమంలో వ్యక్తుల మధ్య అంతరాలేర్పడ్డాయి. కుల మతాది భేదాలతో పాటు ధనికులు, పేదలు, వండిత పామరులు, అధికారులు, సామాన్యులు, పాలకులు, పాలితులు వంటి భేదాలు, హెచ్చు తక్కువలు ఏర్పడ్డాయి. అట్లాగే పురుషస్వామ్యం, ఆధిక్యం ఏర్పడి స్త్రీల పట్ల వివక్ష, చిన్నచూపు చోటు చేసుకున్నాయి.

ఆదిమకాలం నుండి నేటి వరకు ప్రతిభా పాటవాలలో, శక్తి సామర్థ్యాలలో పురుషులకు తీసిపోమని నిరూపించుకున్న మహిళామణు లెందరో ఉన్నారు. అటువంటి మహిళలలో తరిగొండ వేంగమాంబ ఒకరు.

వేంగమాంబ రెండున్నర శతాబ్దాల కిందటి చిత్తూరుజిల్లా తరిగొండ గ్రామంలో జన్మించింది. తండ్రి పేరు కానాల కృష్ణయార్యడు. తల్లిపేరు మంగమాంబ. బాల్యంలోనే ఆమెలో భక్తి భావనలు వేళ్ళనుకున్నాయి.

వినరయ్య! కవులార! విద్యాంసులార!
వినరయ్య! మీరెల్ల రనఘాత్యులార!
ఘునయతి ప్రాస సంగతులు నేనెఱుగ
వరున నాక్షేపించవలడు, సత్యపను
శ్రీకరంబుగ నారసింహులకరుణ
నీ కథా ప్రారంభమేర్పరించెదను.

ద్విపద రచన వేంగమాంబకు ఇష్టం. తరిగొండలో ఉన్న రోజుల్లోనే నారసింహ శతకం, నారసింహ విలాసకథ, శివనాటకం, రాజయోగసారం, కృష్ణనాటకం, పారిజాతాపహరణం, చెంచునాటకం, శ్రీ కృష్ణమంజరి, శ్రీ రుక్మిణీ నాటకం, ద్విపద భాగవతం, వాసిష్ఠ రామాయణం, ముక్తికాంతా విలాసం, శ్రీ వేంకటాచల మాహాత్ముం, అష్టాంగ యోగసారం అనే గ్రంథాలు రచించింది.

వేంగమాంబ ప్రతిరోజు శ్రీనివాసుడికి ముత్యాలహారతి ఇచ్చేది. అందుకే ‘తాళ్ళపాక వారి లాలి, తరిగొండమ్మ హారతి’ అనే నానుడి ఏర్పడింది. ఆంధ్రదేశం గర్వించదగిన భక్త కవయిత్రి తరిగొండ వేంగమాంబ.

పదాలు-అర్థాలు

అంతరాలు	= తేడాలు	కట్టుబాట్లు	= నిబంధనలు
శతాబ్దం	= వంద సంవత్సరాలు	ఆంక్షలు	= నిర్వంధాలు
పాటవం	= సామర్థ్యం	సిద్ధహస్తరాలు	= నేర్పరి
ద్విపద	= రెండు పాదాల పద్యం	చలివేంద్రం	= వేసవిలో మంచినీరు ఇచ్చుచోటు
మూఢాచారం	= అవివేకమైన ఆచారాలు	అనఘూత్ములారా	= పుణ్యత్ములారా

ఇవి చేయండి

విసడం - ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. వేంగమాంబలో మీకు నచ్చిన లక్షణాలు ఏమిటి?
2. ఆనాటి సమాజ పరిస్థితులు ఎలా ఉండేవి?
3. వేంగమాంబ ఏయే రచనలు చేశారు?

చదవడం - వ్యక్తపరచడం

- అ) కింది పేరాను చదవండి. ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

పొణకా కనకమ్మ

పొణకా కనకమ్మ నెల్లారు జిల్లా మినగల్లు గ్రామంలో 10-6-1892న జన్మించారు. తండ్రి మరుపూరు కొండారెడ్డి. తల్లి కామమ్మ. మంచి సంపన్న స్థితిలోని కుటుంబానికి చెందినవారు. చిన్నతనంలోనే బాల్యవివాహం జరిగింది. ఆమె అప్పటిదాకా పెద్దగా ఏమీ చదువుకోనట్టే లెక్క స్వయం కృషితో ఆంధ్ర, ఆంగ్ల, సంస్కృతాలను నేర్చి పాండిత్యాన్ని సాధించిన విదుషీమణి. సమాజ ఉద్ధరణ ఆమె జీవిత ధైయంగా ఎంచుకొన్నారు. 1913లో నెల్లారుకు దగ్గరలో ఉన్న పొణకపూడి గ్రామంలో “సుజన రంజని సమాజం” అనే సేవా సంస్థను స్థాపించి అర్పులకు సేవలు అందజేశారు. ముఖ్యంగా సమాజంలో అట్టడుగున ఉన్న దీనులకు ఉన్నత స్థితి కల్పించటంలో ఆమె సేవలు సఫలమయ్యాయి. వారి జీవితాలను చీకటినుండి వెలుగులోకి తెచ్చి సఫలీకృతు రాలైనారు కనకమ్మగారు. ఆ ఏడాదే ఆమె స్నేహితులందరితో కలసి నెల్లారు రామానాయుడు వంటి వితరణ శీలుర ప్రోత్సాహంతో కొత్తారు గ్రామంలో “వివేకానంద గ్రంథాలయం” ఏర్పాటు చేసి పుస్తకాలతో విశ్వదర్శనం చేయటానికి గొప్ప అవకాశం కల్పించారు. కనకమ్మగారు జాతీయోద్యమంలో మహాత్మాగాంధీ గారి శిష్యురాలై గణనీయంగా తన వంతు సేవలందించారు.

1. పై పేరాలో ఎవరి గురించి చెప్పారు?
- .....
2. పొణకా కనకమ్మ ఏ సేవాసంస్థను స్థాపించారు?
- .....
3. పొణకా కనకమ్మ స్థాపించిన గ్రంథాలయం ఏది? దాన్ని ఎక్కడ ఏర్పాటు చేశారు?
- .....

అ) కింది పేరా చదవండి. తప్పు ఒప్పులను గుర్తించండి.

చుండూరు రత్నమ్మ

తూర్పు గోదావరి జిల్లా కాకినాడలో రావు బహుదూర్ పైండా వెంకట చలపతి అనే జమీందార్గారి పుత్రికారత్నం రత్నమ్మ. 7-2-1891న కాకినాడలో జన్మించారు. చిన్నతనం నుండి దేశం పరాయి వారి పాలన నుండి విముక్తం కావాలని కలలు కనేచారు.

ప్రముఖ గాంధీయ వాది, సంఘ సేవకురాలు, సంఘ సంస్కర్త అయిన రత్నమ్మ 1940లో ఎన్నో వితంతు వివాహాలు జరిపించి సంస్కరణను ఆచరణలోకి తెచ్చిన ఉద్యమశీలి. స్త్రీలు స్వతంత్రంగా తమ కాళ్ళ మీద నిలబడాలన్నది అమె ధ్యేయం. అందుకోసం వారి ఉపాధికోసం “మహిళా పారిశ్రామిక సంఘం” ఏర్పరిచారు. ఇందులో కుల, మత వివక్షను పాటించకుండా దళిత, అనాధు మహిళలకు స్థానం కల్పించి వారికి కుట్టపనిలో శిక్షణ ఇప్పించి, కుట్ట మిషన్లు కొని అందజేసిన దీన జన బాంధవురాలు.

“విద్య అందరి హక్కు” అని రత్నమ్మ నమ్మారు. అందుకోసం విద్య గ్రంథాలయాలు ఏర్పరిచారు. సంస్కృతం, తెలుగు నేర్చటమే కాక సంగీతం, సృత్యం మొదలైన కళలలో ఆసక్తి ఉన్న బాలబాలికలకు ఆర్థిక సాయం అందించారు. తనలాగే స్త్రీ జనాభ్యాసుతీ కోసం కృషి చేస్తున్న స్వచ్ఛంద సంస్థలను గుర్తించి వారికి కావలసిన ఆర్థిక సదుపాయాలు అందజేసి వారి వికాసానికి తోడ్పడ్డారు.

1. చుండూరి రత్నమ్మ నెల్లూరు జిల్లాలో జన్మించింది. ( )
2. స్త్రీలు స్వతంత్రంగా తమ కాళ్ళ మీద నిలబడాలన్నది అమె ధ్యేయం. ( )
3. ‘విద్య అందరి హక్కు’ అని రత్నమ్మ నమ్మారు. ( )
4. చుండూరు రత్నమ్మ 2-7-1981లో జన్మించారు. ( )

ఇ) కింది పేరా చదవండి. ప్రశ్నలు తయారు చేయండి.

జయంతి సూరమ్మ

తాగుడు వల్ల కలిగే అనర్థాలను తెలియజేస్తూ “కల్లు మానండోయ్ బాబూ” అంటూ ధర్మ చేశారు జయంతి సూరమ్మ. ఈమె 1887లో శ్రీకాకుళం జిల్లా కవిటి అగ్రహరంలో పుట్టారు. కందుకూరి వీరేశలింగంగారి ప్రభావంతో సంఘసేవ పరమావధిగా భావించారు. ఆ రోజుల్లోనే తాగుబోతుల వెకిలి వేషాలను ప్రహసనాలుగా చేసి ప్రదర్శించేవారు.

దాంతో ప్రజలకు బుద్ధివచ్చి “కల్లు జోలికి పోము” అని శపథం చేసారు. జయంతి సూరమ్మ లాగే దువ్వారి సుబ్బమ్మ, దూబగుంట రోశమ్మ మద్యపాన నిషేధానికి కృషి చేశారు.

కాలం మారుతున్నా సమాజంలో ఈ తాగుడు చాపకింద నీరులాగా వ్యాపిస్తా ఉంది. ప్రజా సంక్లేషమే పరమాపథిగా భావించి నేడు ప్రభుత్వం మద్యపాన నిషేధాన్ని దశలవారీగా అమలు చేస్తోంది. బెల్లుపొపులను రద్దు చేసింది. అమ్మకాలను కట్టడి చేసింది. ఈ చర్యలవల్ల ఎన్నో కుటుంబాల జీవితాలు అనందమయం అవుతున్నాయి.

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....

పదజాలం

కింది పేరా చదవండి. గీత గీసిన పదాలు మన తెలుగు పలుకుబడులు (జాతీయాలు) ఇవి భాషకు అందాన్నిస్తాయి.

బాలలందరూ అన్నెంపున్నెం ఎరుగని వాళ్ళు, కల్లాకపటం తెలియనివారు. అల్లారుముద్దగా పెరిగినవారు. ఆరునూరైనా వాళ్ళు అనుకున్నది చేస్తారు. అడపాదడపా అల్లరి చేస్తుంటారు. స్నేహానికి ఈదుజోడు చూసుకుంటారు. కొందరు మాటల్లో ఆరితేరినవారు. మరి కొందరు తలలోనాలుకలా ఉంటారు. ఆబాలగోపాలం పిచ్చాపాటితో జీవితం గడిపేస్తుంటారు.

పై పలుకుబడులకు అర్థాలు చూడండి. వాటిని ఉపయోగించి సాంతవాక్యాలు రాయండి.

.....

.....

.....

స్వయంచాలనికి ప్రశ్నలు

1. వేంగమాంబలో మీకు నచ్చిన గుణాలు ఏంటి?
2. స్త్రీలు నేడు ఏయే రంగాలలో పనిచేస్తున్నారు?
3. పొణకా కనకమ్మ, చుండూరు రత్నమ్మ, జయంతి సూరమ్మల గురించి తెలుసుకున్నారు కదా! వారు వేటి కోసం పోరాదారో సాంతమాటల్లో రాయండి.

స్వాజీనాత్మకత

స్త్రీల గొప్పతనాన్ని తెలిపే కొన్ని నినాదాలు తయారుచేయండి.

ప్రశంస

మీ తరగతిలో అమ్మాయిలు అన్ని రంగాలలో ముందున్నారు, అంటే బాగా చదువుతారు, ఆటల్లో రాణిస్తారు, నృత్యాలు చేస్తారు, పాటలు పాడుతారు. కార్బూక్సిమాలు నిర్వహిస్తారు. పరిశుభ్రత పాటిస్తారు. వాళ్ళని మీరు ఎలా అభినందిస్తారు.

భాషాంశాలు

సామాన్య వాక్యం క్రియా సహాత వాక్యం, క్రియా రహిత వాక్యం అని రెండు రకాలు. క్రియా సహాత వాక్యంలో ఒక సమాపక క్రియ ఉంటుంది. క్రియా రహిత వాక్యంలో క్రియా పదం ఉండదు.

క్రియా సహాత వాక్యం

ఉదా : పాప పాలు తాగుతుంది.

జూన్ సినిమా చూస్తున్నాడు.

క్రియా రహిత వాక్యం

ఉదా : వాడు నా తమ్ముడు.

అతను మంచి ఆటగాడు.

సంఖీష్ట వాక్యం

వాక్యంలో ఒక సమాపకక్రియ, ఒకటి లేదా అంతకు మించి అసమాపక క్రియలు ఉంటే అది సంఖీష్ట వాక్యం.

శామ్మాలు పారం చదివి, అన్నం తిని, నిద్రపోయాడు.

సంయుక్త వాక్యం

వాక్యంలో ఒకటి కంటే ఎక్కువ సమాపక క్రియలు ఉంటే అది సంయుక్త వాక్యం.

ఇస్తాయిల్ ఊరికి వెళ్ళాడు; వచ్చాడు.

రత్నాలు పాలు తాగింది; వెంటనే నిద్రపోయింది.

కింది వాక్యాలను చదవండి. సామాన్య, సంఖీష్ట, సంయుక్త వాక్యాలను గుర్తించండి.

1. లలిత పాట పాడింది. ....
2. శారద టిఫిన్ తిన్నది, కాఫీ తాగింది. ....
3. బలరాం సంతకు వెళ్ళి, కూరగాయలు తెచ్చాడు. ....
4. వివేకానందుడు పికాగోలో ఉపన్యసించాడు. ....
5. సౌజన్య చాలా తెలివైనది, చురుకైనది. ....
6. కమల పరీక్షలు రాసి, ఊరికి వెళ్లింది. ....

ధారణ చేద్దాం

కేయూరాణి న భూషయన్ని పురుషం
హో ణ చంద్రోజ్యులాః
న స్నానం న విలేపనం న కుసుమం
నాలంకృతా మూర్ఖజాః
వాణ్యేకా సమలజ్యోతి పురుషం
యా సంస్కృతాధార్యతే
క్షీయంతే ఖిల భూషణాని సతతం
వాగ్మాషణం భూషణం.

భావం :- మనిషికి అందాన్నిచేచి కడియాలు, మురుగులు, ధగధగలాడే నగలు కాదు. సువాసనలూరే లేపనాలతో స్నానం, పూలు అలంకరించిన జడలు ఇవేచి అందాన్నివ్యవు. వ్యక్తికి అందాన్నిచేచిది, ఆ వ్యక్తి యొక్క సంస్కృతవంతమైన మాట తీరే. ఏనాటికి నిలిచేది వాగ్మాషణమే.

- భర్త్రహరి సుభాషితం

చదువుదాం

కవిత్రయం

“తింటే గారెలే తినాలి. వింటే భారతమే వినాలి” అనే సామెత వినారు కదా! మహాభారతాన్ని సంస్కృతంలో వేదవ్యాసుడు రాశాడు. నన్నయ్య, తిక్కన, ఎర్రాప్రగడలు మహాభారతాన్ని తెలుగులో రాశారు.

నన్నయ్య రాజమహేంద్రవరంలో రాజరాజ నరేంద్రుని ఆస్తానంలో ఉండేవాడు. నన్నయ్య 11వ శతాబ్దానికి చెందినవాడు. ఆరాజు కోరికపై సంస్కృతంలో ఉన్న భారతాన్ని నన్నయ్య తెలుగులో రాశాడు. ఈయన ఆది, సభా పర్యాలను, అరణ్యపర్వంలో కొంతభాగాన్ని రాశాడు. నన్నయ్యను ‘ఆదికవి’ అంటారు. ఈయనకు ‘వాగుశాసనుడు’ అనే బిరుదు కూడా ఉంది.

తిక్కన నెల్లూరును పాలించిన మనుమసిద్ధి వద్ద మంత్రిగా ఉండేవాడు. ఈయన 13వ శతాబ్దానికి చెందినవాడు. మహాభారతంలో విరాటపర్వం మొదలు పదిహేను పర్యాలు రాశాడు. ఈయనకు ‘కవిబ్రహ్మ’, ‘ఉభయకవి మిత్రుడు’ అనే బిరుదులు ఉన్నాయి. తిక్కన ‘నీర్వచనోత్తర రామాయణం’ అనే మరో కావ్యం కూడా రాశాడు.

ఎర్రన అద్భుతిని పాలించిన ప్రోలయ వేమారెడ్డి ఆస్తానంలో ఉండేవాడు. ఎర్రన 14వ శతాబ్దం వాడు. భారతంలో అరణ్యపర్వంలో నన్నయ్య రాయగా మిగిలిన భాగాన్ని ఎర్రన పూర్తి చేశాడు. ఎర్రన ‘హరివంశం’ ‘సృసింహపురాణం’ కూడా రాశాడు. ఈయనకు ‘ప్రబంధ పరమేశ్వరుడు’, ‘శంభుదాసుడు’ అనే బిరుదులున్నాయి.

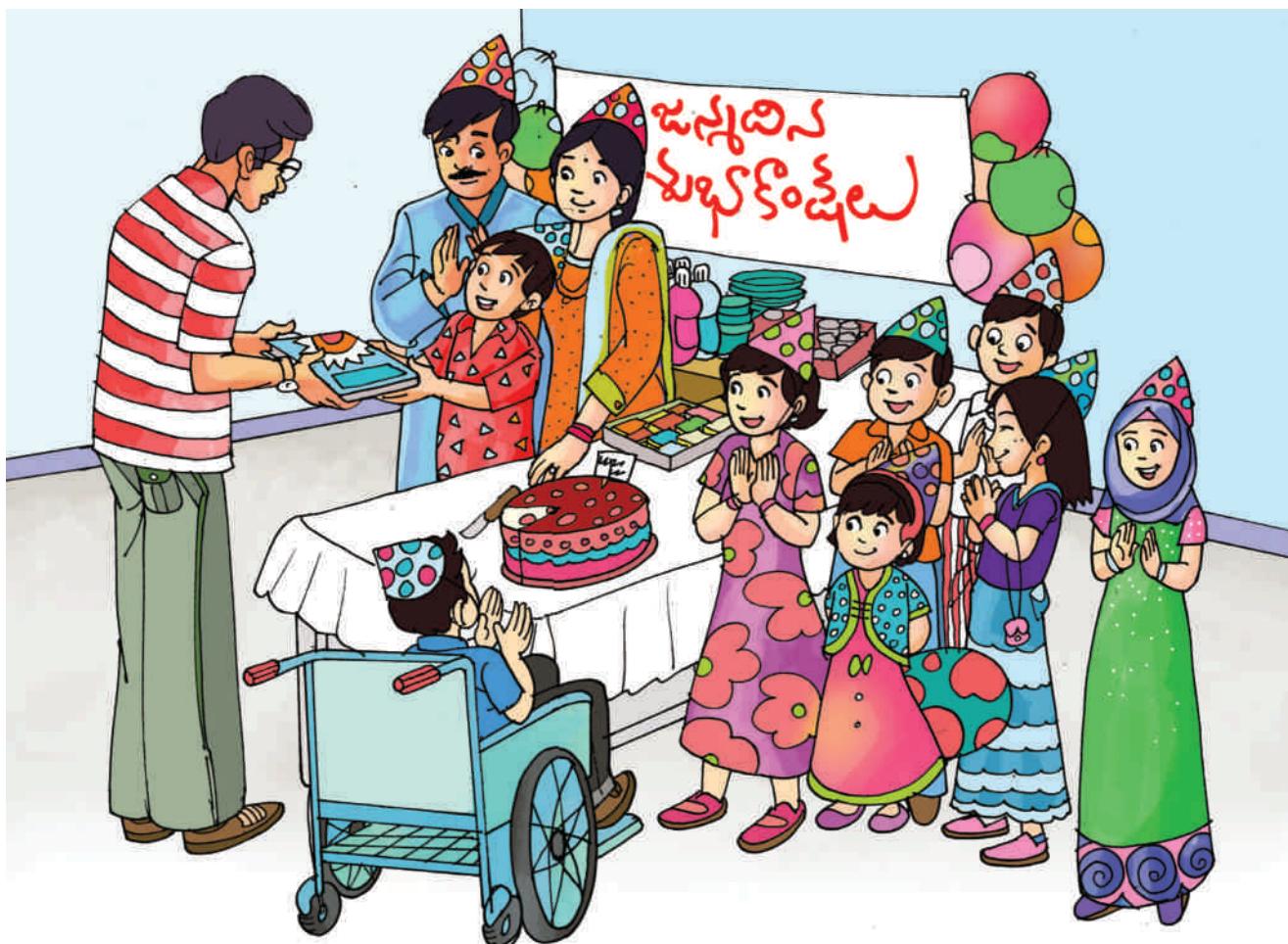
10. మంచి బహుమతి

చిత్రం చూడండి. అలోచించి మాట్లాడండి.

1. చిత్రంలో ఏం జరుగుతున్నది?
2. ఎవరెవరు ఉన్నారు? ఏం చేస్తున్నారు?
3. ఇలాంటి ప్రదర్శనకు నీవు వెళ్తే ఎలాంటి పుస్తకాలు కొంటావు?

మంచి బహుమతి

ఆ రోజు వియాన్ పుట్టినరోజు. వియాన్కు అందరూ పుట్టినరోజు శుభాకాంక్షలు చెప్పారు. బహుమతులు ఇచ్చారు. వియాన్కి వాళ్ళ మామయ్య ఒక బహుమతి తెచ్చాడు.

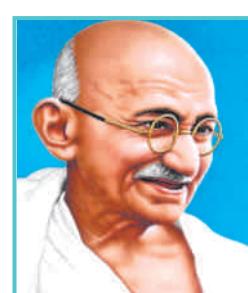
మామయ్య : ఇదిగో వియాన్! నీకాక ప్రత్యేకమైన బహుమతి.

వియాన్ : ఏంటి మామయ్య! అబ్బో! కథల పుస్తకాలు.

మామయ్య : అవునురా! నీకు పుస్తకాలంటే ఇష్టం కదా! నువ్వు కూడా పుస్తకాలు చదివి గొప్పవాడివి కావాలని.

వియాన్ : పుస్తకాలు చదివితే గొప్పవాళ్ళవుతారా మామయ్య? పుస్తకం చదువుతుంటే చాలా హాయిగా ఉంటుంది. వినోదంగా ఉంటుంది.

మామయ్య : నిజమే! వినోదంతో పాటు బోలెడు విషయాలు తెలుస్తాయి. మీకు తెలుసా! మన మహాత్మాగాంధీకి పుస్తకాలంటే చాలా ఇష్టం. తన ఆలోచనలను పుస్తకాలే ప్రభావితం చేసాయని ఆయన చెప్పేవారు. పుస్తక పరిస్థితికి ఎక్కువ సమయం వెచ్చించేవారు. “ది కింగ్డమ్ ఆఫ్ గాడ్ లోజ్ వితిన్ యు” అనే పుస్తకం తనని అహింసవైపుకు నడిపించిందని బాపూజీ చెప్పేవారు. తన అభిప్రాయాలు ప్రజలంతా చదివి తెలుసుకోవాలని గాంధీజీ ఎన్నో వ్యాసాలు, పుస్తకాలు రాశారు.

వియాన్ : అందుకే గాంధీజీ అంత గొప్పవాడయ్యాడనుమాట!

మామయ్య : అవును. పుస్తక పరిశుభ్రత అలాంటిదిరా. అంతెందుకు భగత్సింగ్‌ను ఉరి తీసేముందు కోరిక ఏమిటో చెప్పమన్నప్పుడు ఆయన కోరిన కోరిక ఏమిటో తెలుసా ?

వియాన్ : ఏం కోరాడు మామయ్య?

మామయ్య : తనకిష్టమైన లెనిన్ రచించిన ‘రాజ్యం-విప్లవం’ అనే పుస్తకాన్ని చదవాలన్నాడు. తనను ఉరి తీసేముందు తనకు ఆ పుస్తకాన్ని చదవడానికి కాస్త సమయం ఇవ్వమని అడిగాడు. పుస్తకం పూర్తిగా చదివాక ఉరికంబం ఎక్కాడు. పుస్తకాలు చదవడం అంటే ఆయనకు అంత పిచ్చి.

వియాన్ : నాకివన్నీ తెలియవు మామయ్య! చాలా ఆసక్తిగా ఉంది. మరి కొందరి గురించి చెప్పవా.

మామయ్య : దా. బి.ఆర్. అంబేద్కర్ తెలుసుకడా నీకు. మన రాజ్యంగ నిర్మాత. ఆయన అమెరికా, ఇంగ్లాండులో చదువుకున్నవాడు. తిరిగి భారతదేశానికి వచ్చేటప్పుడు ఆయన తెచ్చుకున్నది పుస్తకాలే. ఆయన రోజుా రాత్రి 2.00 గంటల వరకు పుస్తకాలు చదివేవారు. ఆయన సొంత గ్రంథాలయంలో 52 వేల పుస్తకాలు ఉండేవి.

వియాన్ : అమో! అన్ని పుస్తకాలే ...

మామయ్య : ఆయన చనిపోయేవరకు చదువుతూనే ఉన్నారు. ఆయన 32 పుస్తకాలు రచించారు. తన జీవిత కాలంలో 23 పట్టాలు (డిగ్రీలు) సాధించారు. భారతదేశ చరిత్రలో ఆయన ప్రత్యేక స్థానం సంపాదించారు. ఇంకోటి తెలుసా ఆయన అందరికన్నా ముందు గ్రంథాలయంలోకి వెళ్లి పుస్తకాలు అన్నీ చదివి ఆఖరున బయటికి వచ్చేవాడు.

వియాన్ : మా పారశాలలో కూడా గ్రంథాలయం ఉంది. నేను, నా స్నేహితులు వెళ్లాము. నాకు పుస్తకాలు చదవడం చాలా ఇష్టం మామయ్య.

మామయ్య : అది మంచి అలవాటు రా! సరోజనీనాయుడు తెలుసా! ఆమెకు కూడా మీలాగే పుస్తకాలంటే బోలెడు ఇష్టమట. చదివేటప్పుడు ఏమైనా సందేహాలు వస్తే వెంటనే ఇంట్లోవాళ్లను, తీచర్లను అడిగి తెలుసుకునేదాకా ఊరంకునేదే కాదట. పదమూడేళ్ళకే “సరోవర రాణి” అనే పుస్తకాన్ని రాసి అందరితో శభావ్ అనిపించుకుందట.

వియాన్ : మా శీను కూడా అంతే మామయ్య. పుస్తకాన్ని చదివినంత సేవు ఇదేంటి? అదేంటి? అని ప్రశ్నలు అడుగుతూనే ఉంటాడు.

మామయ్య : అలా అడిగి తెలుసుకుంటేనే మనం చదివేది అర్థమవుతుంది. మెల్లమెల్లగా చదవడం ఒక అలవాటుగా మారుతుంది. మన మాజీ రాష్ట్రపతి డా॥ అబ్బల్ కలాం తాను అంత అత్యన్నత స్థాయికి చేరడానికి పుస్తకాలే కారణమని అన్నారు. పుస్తకాలు “శాశ్వత స్నేహితులు” అంటారాయన.

వియాన్ : నిజమే మామయ్య! పుస్తకాలు మనకు చాలా విషయాలు నేర్చుతాయి. మా బడిలో “మంచి పుస్తకమే మంచి స్నేహితుడు” అని రాసి ఉంటుంది.

మామయ్య : అవును ... పుస్తకాలే మనకి నిజమైన నేస్తాలు.

పదాలు-అర్థాలు

బహుమతి = కానుక

అహింస = హింసలేని

సరోవరం = కొలను / చెరువు

నిర్మాత = తయారు చేసినవారు

మాజీ = మునుపటి

నేస్తాలు = స్నేహితులు

ఇవి చేయండి

వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడటం

1. పుస్తకాలను ఎందుకు చదవాలి?
2. మీరు ఏమేమి పుస్తకాలు చదివారు? పుస్తకాలు చదివేటప్పుడు మీకు ఏమనిపిస్తుంది?
2. మీకు సచ్చిన పుస్తకం గురించి చెప్పండి.
3. మీ స్నేహితులు ఏ పుస్తకాలు చదివారో తెలుసుకోండి. వాళ్ళకు ఆ పుస్తకాలు ఎందుకు నచ్చాయో అడగండి.

చదవడం - వ్యక్తపరచడం

అ) పారం చదివారు కదా! పారం ఆధారంగా కింది మాటలు ఎవరిహో రాయండి.

1. తన ఆలోచనలను పుస్తకాలే ప్రభావితం చేసాయని ఆయన చెప్పేవారు.

2. ఉరి తీసేముందు పుస్తకాన్ని చదవటానికి కాస్త సమయం ఇప్పుమని అడిగాడు.

3. చదివేటప్పుడు సందేహాలు వస్తే వెంటనే ఇంట్లో వాళ్ళను, టీచర్లను అడిగి తెలుసుకునే దాకా ఊరుకునేడే కాదట.

4) ఆయన రోజుగా రాత్రి 2.00 గంటల వరకు పుస్తకాలు చదివేవారు.

.....

అ) కింది పేరా చదవండి. ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

మనిషి పుట్టిన చాలా కాలానికి భాష పుట్టింది. సైగల రూపంలో ఉండేభాష కాలక్రమంలో వాగ్రాహం థరించింది. ఆ తర్వాత బొమ్మల రూపంలో, అక్షరాల రూపంలో లిపి ఏర్పడింది. లిపి ఏర్పడిన తరువాత ప్రాచీన మానవులు రాళ్ళపైన, గోడలపైన సమాచారాన్ని దేక్కేవారు. ఆ తరువాత చాలా కాలానికి తాటాకులమీద ఘుంటంతో రాసేవారు. వాటిని ‘తాళపత్ర గ్రంథాలు’ అనేవారు. పురాణాలు, ఇతిహసాలు వాళీపైనే రాసేవారు. ఆ తరువాత కాలంలో రాగిరేకులపై రాసారు. ఆ తరువాత ఎన్నో అన్యేషణలు చేసి కాగితాన్ని కనుగొన్నారు. కాగితం కనుక్కోవడం ఒక మైలురాయి. అయితే క్రీ.శ. 1440వ సంవత్సరంలో జాన్ గుటెన్బర్గ్ అచ్చయంత్రాన్ని కనుగొనడం మరో మైలురాయి. అలా రకరకాల బొమ్మలతో, రంగులతో అక్షరాలతో పుస్తకం రూపుద్దికుంది.

1. మొట్టమొదట భాష ఏ రూపంలో ఉండేది?

.....

2. ప్రాచీన మానవుడు సమాచారాన్ని ఎలా చెప్పేవాడు?

.....

3. తాళపత్ర గ్రంథాలు అంటే ఏమిటి?

.....

4. అచ్చయంత్రాన్ని ఎవరు కనుగొన్నారు?

.....

5. కాగితం కనుక్కోవడానికి ముందు ఏమే విధంగా సమాచారాన్ని నిక్షిప్తం చేసేవారో వరుస క్రమంలో రాయండి.

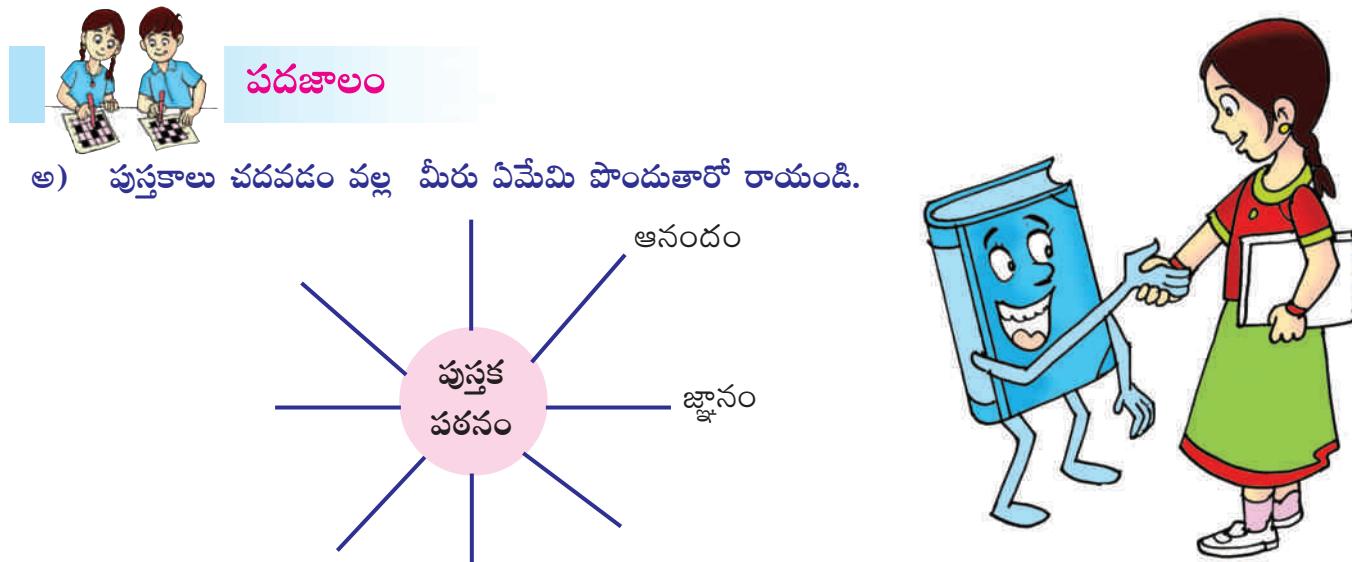
.....

ఇ) కింది పేరా చదవండి. వీలైనన్ని ప్రశ్నలు రాయండి.

“పుస్తకాలు లేని గది ఆత్మలేని శరీరం వంటిది” అన్నాడొక మహానీయుడు. శరీర పోషణకు తిండి ఎంత అవసరమో బుధ్నిని వికసింపజేయడానికి పుస్తకాలు చదవడం అంతే అవసరం. పుస్తకాలు చదవడం వల్ల మంచి చెడులు తెలుస్తాయి,

తెలివితేటలు పెరుగుతాయి. పుస్తకాలు మిమ్మల్ని ఒక అద్భుత ప్రపంచంలోకి తీసుకువెళతాయి. మిమ్మల్ని ఆనందంలో ముంచెత్తుతాయి. మిమ్మల్ని ఆలోచింప చేస్తాయి. మీ మెదడుకు పదును పెడతాయి. పుస్తకాలు చదువుతూ ఉంటే ఎంతో పదజాలం నేర్చుకోవడమే కాకుండా ఎందరి ఆలోచనలో తెలుసుకుంటారు. విజ్ఞానం, విశోదంతో బాటు ఎలా జీవించాలో పుస్తకాలు నేర్చుతాయి. అందుకే పుస్తకాలు నిజమైన నేస్తాలు.

1. ....
2. ....
3. ....

ఆ) పుస్తకాలు వివిధ ప్రక్రియలలో ఉంటాయి. వాటిలో కింది ప్రక్రియలు చూడండి. మీరు ఏమే ప్రక్రియల పుస్తకాలు చదివారో వాటికి 'O' చుట్టుండి.

గద్దం	పాటలు	కథనం	కైఫియత్తులు
పద్యం	నానీలు	దినచర్య	చారిత్రక విశేషాలు
లేఖలు	కవితలు	ముఖాముఖి	కథల పుస్తకాలు
వ్యాసాలు	నాటకాలు	సంభాషణలు	యాత్రా విశేషాలు

ఇ) కింది వాక్యాలు చదపండి. అవును, లేదు రాయంది.

1. మీ పాత్యపుస్తకాలు కాకుండా మీరు ఇతర పుస్తకాలు చదివారా? ( )
2. కథల పుస్తకాలు చదపడానికి ప్రత్యేక సమయాన్ని కేటాయించారా? ( )
3. కథల పుస్తకాలు చదివిన తర్వాత మీకు ఆనందం వేసిందా? ( )
4. టి.వి. చూడడానికన్నా పుస్తకాలు చదపడానికే మీరు ఇష్టపడతారా? ( )
5. ఇతర పుస్తకాలు చదపడం వల్ల అదనపు సమాచారం తెలుస్తుందా? ( )

ఈ) కింది సంభాషణ చదవండి. దీనిలో చెప్పిన తమాషా పదాలవంటి వాటిని మీరు మరికొన్ని తయారు చేయండి.

లటుకు : ఒరే చిటుకూ! మన తెలుగుభాషలో అన్నిటికన్నా పెద్ద మాట, పొడుగాటిమాట ఏదో చెప్పగలవా?

చిటుకు : ఓ! “అమందానందకండళితహృదయారవిందుడు”.

లటుకు : అబ్బే! అది చాలా చిన్నది. నేను చెప్పనా? “గజానన”.

చిటుకు : అదెలాగా?

లటుకు : “గజానన” పదంలో మొదటి అక్షరానికి, ఆఖరు అక్షరానికి మధ్య జాన వుంది. జాన అంటే 9 అంగుళాలన్న మాట.

చిటుకు : అయితే కాచుకో. నేను అంతకన్నా పెద్దమాట చెప్పగలను “దిగ్గజములు” ఇందులో మధ్యలో ఒక గజము వుంది తెలుసా?

లటుకు : ఓన్! అయితే ఇది విను, “ప్రయోజనం”. ఇందులో ‘యోజనం’ దూరం ఉంది తెలుసా?

చిటుకు : అయితే అంతకన్నా పెద్దమాట చూడు! “అఖండంగా!” ఒక ఖండం మధ్యనుంది. ఔనా!

లటుకు : అయితే అన్నిటికన్నా పొడుగుమాట “ఖగోళంలో” ఉంది.

పై గీత గీసిన పదాలలో ఇంకో పదం దాగి ఉంది కదా! అలాంటి పదాలు మీరు తెలుసుకొని రాయండి.

ఉ) మీ పారశాల గ్రంథాలయంలో ఏమేమి పుస్తకాలు ఉన్నాయో చూడండి. వాటి పేర్లు రాయండి. ఏ పుస్తకం ఎవరు రాశారో పట్టికలో నింపండి.

పుస్తకం పేరు	రాసిన వారు

స్వయంచన

అ) కింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

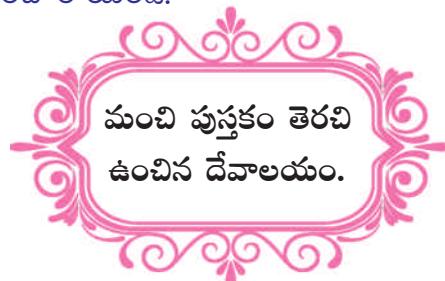
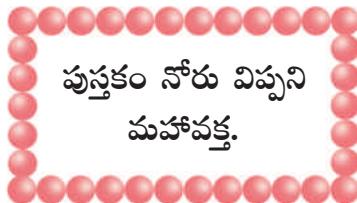

1. భగత్సింగ్ ఏ కోరిక కోరాడు?
2. మీరు చదివేటప్పుడు సందేహం వస్తే ఏం చేస్తారు?
3. పుస్తకాలు చదవడం ద్వారా గొప్పవారైన వారి గురించి తెలుసుకున్నారు కదా! పుస్తకాలు చదవడం వల్ల మనకు కలిగే లాభాలేంటి?
4. మీరు చదివిన పుస్తకం గురించి, అది మీకు ఎందుకు నచ్చిందో రాయండి.

సృజనాత్మకత

“పుస్తకం హాస్త భూషణం” అంటే చేతికి పుస్తకమే ఒక అలంకరణ. ఇది ఒక సూక్తి. ఇలాంటి సూక్తులు కింద మరికొన్ని ఉన్నాయి. చదవండి. ఇలాంటి సూక్తులను సేకరించి రాయండి.

ప్రశంస

మంచి పుస్తకాన్ని మీ మామయ్య బహుమతిగా ఇచ్చాడు. మీ మామయ్యతో మీ సంతోషాన్ని ఏవిధంగా ఘృతపరుస్తావో రాయండి.

భాషాంశాలు

అ) కింది వాక్యాలను చదవండి.

1. ‘ఆహో! ఆ బంగారు లేడి ఎంత బాగున్నది!’ అని సీత రాముడితోఅన్నది.
2. అయ్యా! పడిపోయావా.
3. కవి ప్రతిభను ఔరా! అని మెచ్చుకున్నారు.
4. భళా! ఈ వినోదం అందరికీ అవసరం.
5. ‘అమ్మా!’ ఆ కుక్క కరుస్తుంది.

గీతగీసిన పదాలను పరిశీలించండి. ఆహో!, అయ్యా!, ఔరా! ..... ఇటువంటి పదాలకు, లింగ భేదం కానీ, వచన భేదం కానీ విభక్తి భేదం కానీ ఉండదు. ఇటువంటి పదాలను అవ్యయాలు అంటారు.

ఉదా : ఆహో!, ఔరా!, అభ్యా!, ఓహో! మొ॥

అ) కింది వాక్యాలను చదవండి. ‘అవ్యయము’ లను గుర్తించండి.

1. ‘ఆహో! ఈ భవనము ఎంత సుందరముగా ఉన్నది?
2. ఔరా! ఎంత పని చేశావు?
3. అరె! అలా ఎందుకు జరిగింది?
4. అయ్యా! నేను చెప్పేది వినవా?
5. ఏమీ! నేను రాకుండానే వెళ్తారా?

8) ముందు పాతాల ఆధారంగా కింది పట్టికను ఫూరించండి.

నామవాచకం	సర్వనామం	క్రియ	విశేషణం

ధారణ చేద్దాం

తనువు, రక్తంబు, జీవంబు ధారపోసి
బుఱి వతంసులు పెక్కు వేలేండ్లు తపము
సలిపి ఆర్థించినట్టి విజ్ఞాన ధనము
దాచి యుంచిన పేటి గ్రంథాలయమ్ము

భావం : - బుఱి ట్రేప్సులు వేల సంవత్సరాలు తపస్సు చేసి శరీరం రక్తం ధారపోసి జ్ఞానాన్ని సంపాదించారు. ఇలాంటి జ్ఞాన ధనాన్ని దాచి పెట్టిన పెట్టెలాంటిది గ్రంథాలయం.

- నాళం కృష్ణరావు

చదువుదాం

నవ్వుల తాతయ్య చిలకమర్తి

గమ్మత్తుగా మాట్లాడితే నవ్వొస్తుంది. ఒక మాటకే రెండు మూడు అర్ధాలు వచ్చేటట్లు మాట్లాడితే నవ్వొస్తుంది. మాటలతో ఏద్దేవాళ్ళను నవ్వించాచ్చు, నవ్వేవాళ్ళను ఏద్దించవచ్చు. చిన్న పిల్లలు, పెద్దలు అందరూ నవ్వేటట్లు ఈ చిలకమర్తి లక్ష్మీ నరసింహం తాతయ్య చాలా కథలు రాశారు. 1890వ సంవత్సరంలో ఒకరోజున “ఏమందీ! ఒక పద్యం చెప్పరూ” అని ఒకళ్ళు అడిగారట. “నాయనా! పూర్వం పద్యం చెపితే బంగారం, వెండి యిచ్చేవారు. ఇప్పుడు పకోడీ అయినా యిచ్చేవాళ్ళేరు” అని పకోడి మీద ఈ కింది పద్యం చెప్పారు.

- K. ఆ కమ్ముదనము నారుచి
యూ కరకర యూ ఘుమఘుమ యూ పొంకము లా
రాకలు పోకలు వడువులు
నీకే దగు నెందులేవు నిజము పకోడీ

మన దేశంలోను, మన వ్రాత్యోను, మన యింట్లోనూ, మనలోను పుండే గమ్మత్తులనీ,
వీరు కథల్లో, రాశారు వాటిలో కొన్ని గమ్మత్తులు చూడండి.

హరి : ఈ వీధి యొక్కడికి వెడుతుందండి?

శంకరం : ఈ వీధి ఎక్కడికి వెళ్ళడు. నా చిన్నతనంనుండి. నేను చూసున్నాను. ఇది
ఇక్కడనే ఉంటుంది.

హరి : మీ యింట్లో కూరలు యా రోజున యేమి చేసినారండి?

శంకరం : ఏమి చేస్తాం - తిన్నాం.

హరి : మీ వ్రాత్లో బడి సరిగ్గా జరుగుతున్నదా?

శంకరం : ఒక్క అంగుళమయినా జరగటం లేదు. మునుపున్న చోటనే ఉన్నది.

హరి : మీరు ఈ రోజున యేమి యొక్కిపచ్చినారండి.

శంకరం : ఏమెక్కి? పొడ్డెక్కి ఎండెక్కి వచ్చాం.

హరి : మీరు ఏ నీళ్లు తాగుతారు? చెరువునీళ్లా? నూతినీళ్లా?

శంకరం : అది ఏంటో మాకు తెలియదు. మేము మంచినీళ్లు తాగుతాం.

హరి : ఏ పాలు పుచ్చుకొంటే మనం చెడిపోతాం?

శంకరం : పాపాలు, కోపాలు.

ఇంకా నవ్వుల తాతయ్య చిలకమర్తి గారి గయ్యాళి గంగమ్మ, ప్లీడరు తమాళా, పెండ్లి కొడుకు ధరలు,
గొట్టలమ్మ, కనకయ్య పంతులకంతి, ఆకాశరామన్న మొదలయినవి చదువుతుంటే కడుపు చెక్కులయ్యేటంత నవ్వు
వస్తూ ఉంటుంది.

కవి పరిచయం

చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహాం

(26.9.1867 – 17.4.1946)

చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహాం కవి, నాటకకర్త, నవలాకారుడు.
'గయోపాభ్యానము', 'కీచకవధ' వంటి నాటకాలు, 'రామచంద్ర
విజయము', 'గణపతి' వంటి నవలలు, 'భల్లట', 'కృపాంభోనిధి' శతకాలు
రాశారు. స్వీయచరిత్ర రాశారు. కందుకూరి వీరేశలింగం చేపట్టిన
సంఘ సంస్కరణ సూటితో దళితుల విద్యాభివృద్ధి కోసం పారశాల
ప్రారంభించి, నిర్వహించారు.

